

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

№ 10

- Зарлиг хүчингүй болсонд тооцох тухай
- Шүүх байгуулах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай
- Олон улсын цахилгаан холбооны байгууллагын дүрэм, конвенцийг соёрхон батлах тухай
- Гэрээг соёрхон батлах тухай
- Захиргааны хариуцлагын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай
- Хараа хяналтгүй хүүхдийг түр саатуулах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын Тамгын газар

1994 он

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

ХУУЛЬ, ТОГТООЛ, ЗАРЛИГ,
НИЙТЛЭЛ-хуулийн тайлбар

Монгол Улсын Их Хурлын Тамгын газар

№

1994 оны 10 сар

№10/29/

ГАРЧИГ

I. МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

1. Зарлиг хүчингүй болсонд тооцох тухай	869
2. Шүүх байгуулах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	869
3. Олон улсын цахилгван холбооны байгууллагмын дүрэм, конвенцийг соёрхон батлах тухай	872
4. Гэрээг соёрхон батлах тухай	873
5. Захиргааны хариуцлагын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай	873
6. Хараа хяналтгүй хүүхдийг түр саатуулах тухай	874
II. МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ	
7. Монголбанкны 1993 оны тайлан тэнцэл, ашгийн хуваарилалтыг батлах, үүний дагуу авах арга хэмжээний тухай №57	875
8. Зарим тосгоныг хотод тооцох тухай №58	876
9. Хот, тосгоны захирагчийн сонгууль явуулах, огцруулах тухай журмыг батлах, зарим тогтоолын заалт хүчингүй болгох тухай №59	877
10. Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулж авах зарим арга хэмжээний тухай №60	883
11. Нийгмийн даатгалын тухай хуулиудыг хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай №61	885
12. Халх гол, Сүмбэр сумдыг нэгтгэж Халх гол сум байгуулах тухай №62	886
13. 1993 оны улсын төвлөрсөн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан батлах тухай №63	887
14. Шүүгчийн орон тоо батлах тухай №64	888
15. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүн томилох тухай №65	889

16. Улсын Бага Хурлын 1991 оны 3-дугаар тогтоолын бие- лэлтийг хэлэлцсэн тухай №66	889
17. Судалгааны төвийн 1994 оны сүүлийн хагас жилийн төсөв батлах тухай №67	890
18. Монгол Улсын Их Хурлын 1994 оны намрын чуулга- наар хэлэлцэх асуудлын тухай №68	891
III. МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ ДӨГЧИЙН ЗАРЛИГ	
19. Цэргийн дээд цол олгох тухай №74	892
20. Ж. Мөнхбатад Монгол Улсын хөдөлмөрийн баатар цол олгох тухай №75	893
21. З. Ойдовт Монгол Улсын хөдөлмөрийн баатар цол ол- гох тухай №76	893
22. Д. Адьяатоморт Монгол Улсын Спортын гавьяат дас- галжуулагч цол олгох тухай №77	894
23. Зарим хүмүүст Монгол Улсын гавьяат тамирчин цол олгох тухай №78	894
24. Я. Туяаг "Алтан гадас" одонгоор шагнах тухай №79	895
25. Тогтоол батламжлах тухай №80	896
26. А. Монголханд Монгол Улсын Ардын жүжигчин цол олгох тухай №84	899
IV. МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ	
27. Зарим тогтоол, тогтоолын заалтыг хүчингүй болсонд тооцох тухай №81	900
28. "Хойчийг залгамжлагч" сонин тухай №82	901
29. Баян-Өлгий аймагт ажлын байр нэмэгдүүлэх талаар анах зарим арга хэмжээний тухай №83	902
30. Зарим тогтоолын заалт, хавсралтад өөрчлөлт оруу- лах тухай №84	904
31. Дүрэм батлах тухай №85	905
32. Мал, мах бэлтгэлийн ажлыг зохион байгуулах тухай №86	917
33. Цэргийн зарим байгууллагуудын зохион байгуулал- тын тухай №88	918
34. Улсын хил хамгаалалтыг сайжруулах талаар анах зарим арга хэмжээний тухай №90	919
35. Дүрэм батлах тухай №91	921
36. Цэцрагагас хамгаалах ажлыг сайжруулахтай хол- богдсон зарим арга хэмжээний тухай №93	926
37. Статистикийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зарим ар- га хэмжээний тухай №94	929
Ү. ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЦЭЦ	
38. Засгийн газрын 169 дүгээр тогтоолтой холбогдсон маргааныг хянан хэлэлцсэн тухай №08	945
ҮІ. МОНГОЛ УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХ	
39. Эрүүгийн хуулийн 16 ¹ зүйлийг практикт хэрэглэх тухай №35	949
40. "Эрүүгийн байцван шийтгэх хуульд нэмэлт, өөрч- лөлт оруулах тухай" Монгол Улсын хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай №54	950

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

1994 оны 07 дугаар
сарын 07-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ЗАРЛИГ ХҮЧИНГҮЙ БОЛСОНД ТООЦОХ ТУХАЙ

I дүгээр зүйл. "БНМАУ-ын хот, суурингийн гудамж, талбайд хурал, цуглаан хийх, жагсаал ёслол үйлдэх журмын тухай" БНМАУ-ын Ардын Их Хурлын Тэргүүлэгчдийн 1990 оны 4 дүгээр сарын 7-ны өдрийн 86 дугаар зарлигийг Жагсаал, цуглаан хийх журмын тухай Монгол Улсын хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн хүчингүй болсонд тооцсугай.

Монгол Улсын Их Хурлын
дарга

Н. БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

1994 оны 07 дугаар
сарын 8-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ШҮҮХ БАЙГУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

I дүгээр зүйл. Шүүх байгуулах тухай 1993 оны 6 дугаар сарын 14-ний өдрийн хуулийн дараахь зүйл, заалтыг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

I/I дүгээр зүйл:

"I. Аймаг, хотын шүүхийг аймаг, нийслэлийн шүүх болгон өөрчлөн байгуулж тэдгээрийн байршил, нутаг дэвсгэрийн хэрвэллмг дор дурдсанаар тогтоосугай";

2/I дүгээр зүйлийн 19, 20 дахь заалт:

"19. Дархан-Уул аймгийн Дархан аймгийн засаг захиргаа

шүүх	хот	нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж
20. Орхон аймгийн шүүх	Эрдэнэт хот	аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж";

3/2 дугаар зүйлийн "Сумын шүүх" гэсэн Нэг дэх хэсгийн I дэх заалт:

"I. Дорнод аймаг дахь сумын шүүх Чойбалсан Хэрлэн сум"; хот

4/2 дугаар зүйлийн "Сум дундын шүүх" гэсэн Хоёр дахь хэсгийн 6, 7, 8, 16, 17, 25, 26 дахь заалт:

"6. Дорноговь аймаг дахь сум дундын I дүгээр шүүх Сайншанд хот Алтанширээ, Өргөн, Эрдэнэ, Дэлгэрэх, Их-хэт, Айраг, Даланжаргалан, Сайхандулаан, Мандах, Сайншанд, Замын-Үүд сум

7. Дорноговь аймаг дахь сум дундын 2 дугаар шүүх Зүүнбаян Хатанбулаг, Улаанбадрах, Хөвсгөл сум

8. Дорнод аймаг дахь сум дундын шүүх Чойбалсан хот Хэрлэн сумас бусад засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж";

"16. Сэлэнгэ аймаг дахь сум дундын I дүгээр шүүх Сүхбаатар хот Алтанбулаг, Баруунбүрэн, Зүүнбүрэн, Ерөө, Орхон, Орхонтуул, Сант, Түшиг, Шаамар, Хүдэр, Жавхланта, Сайхан, Цагааннуур, Хушаат, Сүхбаатар сум

17. Сэлэнгэ аймаг дахь сум дундын 2 дугаар шүүх Зүүнхараа Мандал, Баянгол сум";

"25. Дархан-Уулаймаг дахь сум дундын шүүх Дархан хот аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж

26. Орхон аймаг дахь сум дундмн шүүх	Эрдэнэт хот	аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж”;
--------------------------------------	-------------	---

5/2 дугаар зүйлийн “Дүүргийн шүүх” гэсэн Гурав дахь хэсэг:

1/Дүүргийн I дүгээр шүүх	Багануур дүүрэг	Багануур, Багахангай дүүрэг
2. Дүүргийн 2 дугаар шүүх	Баянгол дүүрэг	Баянгол дүүрэг
3. Дүүргийн 3 дугаар шүүх	Баянзүрх дүүрэг	Баянзүрх, Гачуурт дүүрэг
4. Дүүргийн 4 дүгээр шүүх	Налайх дүүрэг	Налайх дүүрэг
5. Дүүргийн 5 дугаар шүүх	Сонгинохайрхан дүүрэг	Сонгинохайрхан, Жаргалант дүүрэг
6. Дүүргийн 6 дугаар шүүх	Сүхбаатар дүүрэг	Сүхбаатар дүүрэг
7. Дүүргийн 7 дугаар шүүх	Хан-Уул дүүрэг	Хан-Уул, Туул дүүрэг
8. Дүүргийн 8 дугаар шүүх	Чингэлтэй дүүрэг	Чингэлтэй дүүрэг”

2 дугаар зүйл. Говь Сүмбэр аймгийн шүүхийг байгуулж, Шүүх байгуулах тухай хуулийн I дүгээр зүйлд дор дурдсан агуулгатай 5 дэх заалт нэмсүгэй:

“5 ¹ Говь-Сүмбэр аймгийн шүүх	Чойр хот	аймгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж”.
--	----------	---

3 дугаар зүйл. Шүүх байгуулах тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн “Сум дундмн шүүх” гэсэн Хоёр дахь хэсэгт дор дурдсан агуулгатай 5 дэх заалт нэмсүгэй:

“5 ¹ Говь Сүмбэр аймаг дахь сум дундмн шүүх	Чойр хот	Баянтал, Шивээговь, Сүмбэр сум”.
--	----------	----------------------------------

4 дүгээр зүйл. Шүүх байгуулах тухай хуулийн I дүгээр зүйлийн 1-18, 21 дэх заалтын шүүхийн нэрнээс "давж заалдах шатны" гэснийг; 2 дугаар зүйлийн "Сумын шүүх" гэсэн Хоёр дахь хэсгийн 2 дахь заалтыг тус тус хассугай.

Монгол Улсын Их Хурлын
дарга

Н. БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

1994 оны 07 дугаар
сарын 8-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Олон улсын цахилгаан холбооны
байгууллагын дүрэм, конвенцийг
соёрхон батлах тухай

Швейцарын Холбооны Улсын Женев хотноо 1992 оны 12 дугаар сард хуралдсан Олон улсын цахилгаан холбооны байгууллагын Бүрэн эрхт төлөөлөгчдийн ээлжит бус бага хурлаас шинэчлэн боловсруулж гарын үсэг зурсан "Олон Улсын цахилгаан холбооны байгууллагын дүрэм, конвенц"-ийг соёрхон баталсугай.

Монгол Улсын Их
Хурлын дарга

Н. БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

1994 оны 07 дугаар
сарын 08-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Гэрээг соёрхон батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн гатар, Олон улсын хөгжлийн Ассоциацийн хооронд байгуулж, 1994 оны 6 дугаар сарын 13-ны өдөр АНУ-ын Вашингтон хотноо гарын үсэг зурсан "Хөгжлийн зээлийн гэрээ"-г соёрхон баталсугай.

Монгол Улсын Их
Хурлын дарга

Н. БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

1994 оны 07 дугаар
сарын 08-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

**ЗАХИРГААНЫ ХАРИУЦЛАГЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД
НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. Захиргааны хариуцлагын тухай хуульд дор дурдсан агуулгатай 13¹ дүгээр зүйл нэмсүгэй:

¹13¹ дүгээр зүйл. Зарим этгээдийг захиргааны журмаар албадан саатуулах онцлог

1. Согтуурах, мансуурах донтой, түүнчлэн сэтгэцийн өвчтэй буюу биеийн байцаалт тодорхойгүй этгээд эерчил гаргасан бол тэдгээрийг цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий ажилтан 72 цаг хүртэл хугацаагаар албадан саатуулж болно.

2. Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий ажилтан энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан хугацаанд албадан саатуулагдсан согтуурах, мансуурах донтой болон сэтгэцийн өвчтэй этгээдийн талаар эмнэлгийн дүгнэлт гаргуулах, албадан эмчлүүлэх тухай материалыг бүрдүүлж холбогдох байгууллаагад шилжүүлнэ.

3. Согтуурах, мансуурах донтой болон сэтгэцийн өвчтэй этгээ-

дийг албадан саатуулах байр нь хяналт хамгаалалттай тусгайлан тогтоосон дэглэм, шаардлага хангасан байна.”

2 дугаар зүйл. Захиргааны хариуцлагын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлд дор дурдсан агуулгатай 6 дахь хэсэг нэмсүгэй:

“6. Албадан саатуулах байрны дэглэм, журмыг Засгийн газар тогтооно”.

3 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 1994 оны 7 дугаар сарын 15 -ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

4 дүгээр зүйл. Энэ хуулийг буцаан хэрэглэхгүй.

Монгол Улсын Их Хурлын
дарга

Н. БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

1994 оны 07 дугаар
сарын 08-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ХАРАА ХЯНАЛТГҮЙ ХҮҮХДИЙГ ТҮР СААТУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Хараа хяналтгүйгээс амь нас, эрүүл мэнд нь хохирч болзошгүй 16 хүртэлх насны, хаяг, эцэг эх, харгалзан дэмжигч нь тодорхойгүй хүүхдийг цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий ажилтан 48 цаг хүртэл хугацаагаар түр саатуулж болно.

2 дугаар зүйл. Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий ажилтан энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан хугацаанд хараа хяналтгүй хүүхдийг хүүхдийн буюу харгалзан дэмжих байгууллагад шилжүүлж болно.

3 дугаар зүйл. Түр саатуулах байр нь хяналт хамгаалалттай, тусгайлан тогтоосон дэглэм, шаардлага хангасан байна.

4 дүгээр зүйл. Түр саатуулах байрны дэглэм, журмыг Засгийн газар тогтооно.

5 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 1994 оны 7 дугаар сарын 15-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Монгол Улсын Их Хурлын
дарга

Н. БАГАБАНДИ

**МОНГОЛУДСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛ**

1994 оны 7 дугаар
сарын 01-ний өдөр

Дугаар 57

Улаанбаатар

хот

Монголбанкны 1993 оны тайлан
тэнцэл, ашгийн хуваарилалтыг
бүтлэх, үүний дагуу авах арга
хэмжээний тухай

Банкны хуулийн 21, 26 дугаар зүйлийг үндэслэн Монгол Улсын
Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Монголбанкны 1993 оны тайлан тэнцлийн 1993 оны 12 дугаар
сарын 31-ний өдрийн үлдэгдлийг 86 512 300 313 төгрөг 59 мөнгө, аш-
гийг 858 934 799 төгрөг 91 мөнгөөр тус тус баталсугай.

2. Монголбанкны 1993 оны ашгийг дор дурдсанаар хуваарилсугай:

1/Монголбанкны дүрмийн санд 421 000 000.00 төгрөг,

2/Улсын төвлөрсөн төсөвт 200 000 000.00 төгрөг,

3/Монголбанкны нөөцийн санд 40 000 000.00 төгрөг,

4/Монголбанкны нийгмийн хөгжлийн санд 18 934 799.91 төгрөг

5/Монсарбанкинд төлөх өрийн эх үүсвэрт 179 000 000.00 төгрөг.

3. Дараахь арга хэмжээ авахыг Монголбанкны Ерөнхийлөгч /Д.
Молонцамц/-д зөвшөөрсүгэй:

1/Монголбанкныг Банкны хуулийн II дүгээр зүйлд заасан үйл
ажиллагаанд нь шууд хамваралгүй үүргээс чөлөөлөх үүднээс Сан-
гийн амтай тохиролцоо үндсэн дээр Монголбанкинд байх шаард-
лагагүй дансдыг энэ онд багтаан хааж, эдгээр дансдын үлдэгдэл
хөрөнгийг холбогдох өмчлөгчидөд нь шилжүүлэх;

2/валютын арилжааны болон ханшийн зөрүүгийн тусгай дансны
үлдэгдлийг 2 жил тутамд өөрийн ашиг алдагдлын дансаар хааж
байх.

4. Дараахь арга хэмжээ авахыг Засгийн газар, Монголбанкинд
дэалгасугай.

1/олон улсын санхүүгийн байгууллага, хандивлагч орнуудаас
тус улсад олгосон тээл, тусламжийн хөрөнгийг зориулалтын дагуу
үр бүгээлтэй ашиглах арга хэмжээ авч дүнг 1994 оны 10 дугаар са-
рын I-ний дотор Улсын Их Хуралд танилцуулах;

2/үнэ, тарифын түвшин тогтворжихийн хэрээр үйлдвэрлэлийг
дэмжих зорилгод нийцүүлэн банкны тээлийн хүүг бууруулах бо-
лон арилжааны банкинд тээлийн өрийн үлдэгдлийн хизгаар тог-
тоон огч байгаа одоогийн журмыг өөрчлөх арга хэмжээ авч дүнг
1994 оны II дүгээр сарын I-ний дотор Улсын Их Хуралд танилцуулах;

3/арбитражийн гүйлгээний алдагдлын гадаад, дотоод эх үүсвэрийг хэрхэн нөхөж барагдуулах, данс бүртгээд тусгах талаар саналаа хамтран боловсруулж 1994 онд багтаан Улсын Их Хуралд оруулж шийдвэрлүүлэх.

Дарга

Н.БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛ

1994 оны 7 дугаар

Дугаар 58

Улаанбаатар

сарын 4-ний өдөр

хот

Зарим тосгоныг хотод тооцох
тухай

Хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасныг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Өвөрхангай аймгийн Хархорин, Сэлэнгэ аймгийн Хөтөл, Хэнтий аймгийн Бэрх, Хэрлэн тосгоныг тус тус хотод тооцугай.

2. Энэ тогтоолыг 1994 оны 7 дугаар сарын 7-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

Дарга

Н. БАГАБАНДИ

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛ**

1994 оны 7 дугаар

Улаанбаатар

сарын 04-ний өдөр

Дугаар 59

хот

**Хот, тосгоны захирагчийн сонгууль
явуулах, огцруулах тухай журмыг
батлах, зарим тогтоолын заалт
хүчингүй болгох тухай**

Хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсэгт заасныг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас **ТОГТООХ** нь:

1. Хот, тосгоны захирагчийн сонгууль явуулах, огцруулах тухай журмыг хавсралтын ёсоор баталсугай.

2. Хот, тосгоны захирагчийн сонгуулийг 1994 оны 9 дүгээр сарын 1-ний дотор явуулахыг Засгийн газарт даалгасугай.

3. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хуулийг хэрэгжүүлэх заримарга хэмжээний тухай" Улсын Их Хурлын 1994 оны 4 дүгээр тогтоолын 1-ийн 3 дахь заалт хүчингүй болсонд тооцсугай.

Дарга

Н. БАГАБАНДИ

Монгол Улсын Их Хурлын 1994 оны
59 дугаар тогтоолын хавсралт

**ХОТ, ТОСГОНЫ ЗАХИРАГЧИЙН СОНГУУЛЬ
ЯВУУЛАХ, ОГЦРУУЛАХ ТУХАЙ ЖУРАМ**

1. Энэ журмыг хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэгт зааснаас бусад хот, тосгоны захирагчийг сонгох, огцруулахад баримтална.

2. Хот, тосгоны захирагчийг тухайн хот, тосгоны сонгуулийн эрх бүхий оршин суугчид нийтээрээ, чөлөөтэй шууд сонгох эрхийн үндсэн дээр саналаа нууцаар гаргаж 4 жилийн хугацаатайгаар сонгоно.

3. Хот, тосгоны захирагчид тухайн хот, тосгоны оршин суугчдын Хурал, харьяалах засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн иргэдийн Нийтийн болон Төлөөлөгчдийн Хурал тус бүр нэг, мөн түүнчлэн тосгонд 100 хотод 500 сонгогчийн дэмжлэг авсан хүн бие даан нэр дэвшүүлэх эрхтэй. Оршин суугчдын Хурал гэдэгт хотод 300-гаас, тосгонд 60-аас доошгүй оршин суугч оролцсон нэг удаагийн цуглааныг тооцно.

4. Захирагчийн сонгууль явуулахтай холбогдсон дараахь зардлыг улсын зэрэглэлтэй хотын хувьд Улсын төсвөөс, аймгийн зэрэглэлтэй хот, тосгоны хувьд тухайн орон нутгийн төсвөөс тус тус гаргана:

1/сонгуулийн хорооны бачиг хэрэг, холбоо, унаа;

2/санал хураалт явуулах байрны зардал;

3/нэр дэвшигчийн үнэмлэх;

4/бусад зардал.

5. Сонгуулийн хорооны гишүүний тус хороонд ажилласан хугацааны хөлсийг сарын дундаж цалингийн хэмжээгээр тооцож ажлын газар, байгууллагаас нь олгоно. Тэтгэвэрт байгаа болон эрхэлсэн ажилгүй хүн сонгуулийн хорооны гишүүнээр ажиллалал хөлсийг орон нутгийн төсвөөс олгоно.

6. Сонгуулийг санал хураах өдрөөс 30-аас доошгүй хоногийн өмнө тухайн нэгжийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчид товлон зарлана. Захирагч бүрэн эрхийнхээ хугацааг дуусахаас өмнө огцорсон, хүсэлтээрээ чөлөөлөгдсөн, нас ногцсон, түүнчлэн энэ журмын 27 дахь зүйлд заасан нөхцөл байдал бий болсон бол 1 сарын дотор иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчид сонгуулийг зарлан явуулна.

7. Сонгогчдын санал хурааж тоолох зорилгоор иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчид сонгуулийн хэсгийг санал хураах өдрөөс 27 хоногийн өмнө байгуулна.

Сонгуулийн нэг хэсэг нь тосгонд 2000 хүртэл, хотод 6000 хүртэл сонгогчтой байж болно.

8. Иргэдийн Нийтийн болон Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчид санал хураах өдрөөс 27 хоногийн өмнө нэгдсэн хороог 7-11 хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр, нэгдсэн хороо нь санал хураах өдрөөс 21 хоногийн өмнө хэсгийн хороог 5-7 хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр тус тус байгуулна.

9. Нэгдсэн хороо нь дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

1/сонгууль бэлтгэн явуулах ажлыг төлөвлөж зохион байгуулах;

2/сонгуулийн хороодын үйл ажиллагааг нэгтгэн удирдах;

3/сонгуулийн саналын хуудсыг хэвлүүлэх, хуваарилах, тараах;

4/сонгуулийн нэгдсэн дүнг гаргаж иргэдийн Нийтийн болон Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдэд хүргүүлэх.

10. Хэсгийн хороо дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

1/хэсгийн хорооны хаяг, ажиглах цагийн хувиарь, санал хураах өдөр, цагийг сонгогчдод мэдээлэх;

2/шилжиж ирсэн сонгогчийг бүртгэх;

3/санал хураах байр, саналийн хуудас, сонгогчдын санал хураах ажлыг зохион байгуулах;

4/санал хураалтын дүн гаргах, нэгдсэн хороонд ирүүлэх;

5/сонгуулийн баримт бичгийг шалгах, нэгдсэн хороонд хүлээлгэн өгөх;

6/сонгууль бэлтгэн явуулах асуудлаар гарсан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх, холбогдох байгууллагад уламжлах;

7/энэ журамд заасан бусад бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэх.

II. Сонгуулийн хороо нь үйл ажиллагаандаа дараахь журмыг баримтлана:

1/ Сонгуулийн хороо нь бүрэн эрхийнхээ асуудлыг хуралдаанаараа хэлэлцэж, хуралд оролцсон гишүүдийн олонхийн саналаар шийдвэрлэж тогтоол гаргана. Гишүүдийн гуравны хоёроос доошгүй нь оролцсон бол сонгуулийн хорооны хуралдааныг хүчин төгөлдөрт тооцно.

Сонгуулийн нэгдсэн хорооны дарга дотоод ажлын асуудлаар захирамж гаргана;

2/сонгуулийн хэсгийн хороо ажлын шаардлага, зардлын хэмжээг харгаалаа гишүүдээ үндсэн ажлаас нь түр чөлөөлж ажиллуулна;

3/сонгуулийн нэгдсэн хорооны шийдвэрийн талаар нэгдсэн хороонд гомдол гаргаж болно. Гомдлыг хүлээж авснаас хойш ажлын 10 өдрийн дотор хянан шийдвэрлэж хариуг мэдэгдэнэ;

4/сонгуулийн хорооноос бүрэн эрхийнхээ хүрээнд гаргасан шийдвэрийг тухайн дэвсгэрийн төр, нам, олон нийтийн байгууллага, албан тушаалтан биелүүлэх үүрэгтэй.

12. Сонгогчдын нэрсийн жагсаалтыг хэсэг тус бүрээр гаргах бөгөөд түүнийг үйлдэхдээ тухайн нэгжид байлгын хаягийн бүртгэлтэй оршин суугчийн нэрсээр гаргана. Нэрсийн жагсаалтад сонгогчийн нэр, овог, нас, оршин суугаа газрын хаяг, иргэний паспортын болон регистрийн дугаарыг бүртгэнэ. Хэсгийн хороо сонгогчдын нэрсийн жагсаалтыг санал хураах өдрөөс 10-аас доошгүй хоногийн өмнө үйлдэнэ.

13. Нэр дэвшүүлэх ажлыг сонгууль зарласнаас хойш 3 хоногийн дараа эхэлж, 7 хоногийн хугацаанд дуусгана.

14. Нэр дэвшигчийг нэгдсэн хороо бүртгэж, үнэмлэх олгоно. Бүртгэхдээ баримт бичиг үнэн зөв, гүйцэд эсэх, нэр дэвшүүлэх үйл ажиллагаа хууль тогтоомжийн дагуу явагдсан эсэхийг нягтлан шалгана. Бүртгэснээс хойш 3 хоногийн дотор оршин суугчдад мэдэгдэнэ.

15. Нэр дэвшигч тухайн хот, тосгоны нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх өөрийн хөтөлбөртэй байна. Нэр дэвшигч нь үзэл бодлоо чөлөө

лоогтэй илэрхийлэх, хөтөлбөрөө сурталчлах эрх эдэлнэ. Энэ эрх нь нэр дэвшигч бүрт адил тэгш байна.

16. Санал хураалт явуулахдаа дараахь журмыг баримтална:

1/сонгогчдын саналыг санал хураахаар бэлтгэсэн байранд санал хураах өдөр 07 цагаас 22 цаг хүртэл хугацаанд хураана. Сонгогчдын санал хураах байр, хугацааг хэсгийн хороо уул өдөр хүртэлх 6 хоногийн турш нийтэд зарлан мэдээлнэ;

2/сонгогчдоос саналаа нууцаар бэлтгэхэд хүрэлцэхүйц тооног тасалгаа, саналын хайрцаг бүхий байрыг тухайн сонгуулийн хэсгийг харьяалах нэгжийн Засаг дарга хариуцаж бэлтгүүлнэ;

3/саналын хуудсыг нэгдсэн хорооноос баталсан загварын дагуу хэвлэж, санал хураах өдрөөс 5-аас доошгүй хоногийн өмнө хэсгийн хороонд тус тус хүргүүдсэн байна;

4/саналын хуудсанд тухайн хэсгийн хорооны дарга, нарийн бичгийн дарга гарын үсэг зурж, тэмдэг дарна. Гарын үсэг, тэмдэггүй хуудсаар санал өгч болохгүй;

5/саналын хуудсанд нэр дэвшигчдийн нэрсийг үсгийн дарааллаар байрлуулна;

6/санал хураах өдрийн 07 цагт хэсгийн хорооны бүрэлдэхүүн сонгогчдын төлөөлөгчдийг байлцуулан саналын хайрцагийг шалган битүүмжилж, санал хураах ажиллагааг эхэлнэ. Энэ ажиллагаанд ажиглагчид, хөвлөл, мэдээллийн байгууллаагмын төлөөлөгчид байлцаж болно;

7/ажиглагч нь нэгдсэн хороонд бүртгүүлж үнэмлэх авсан байна. Ажиглагч нь сонгогчдын санал хураах, санал тоолох, дүн гаргах үед дугаарлыг сонгуулийн хууль тогтоомжийн дагуу явуулж байгаа эсэхийг хөндлөнгөөс ажиглан хянах эрхтэй бөгөөд сонгуулийн хороодын үйл ажиллагаанд хугацаанд оролцож болохгүй;

8/хэсгийн хороо сонгогчийн иргэний паспорт, түүнтэй адилтгах баримт бичгийг нэрсийн жагсаалттай тулган үзэж, сонгогч бүрт саналын хуудас олгоно.

Санал хураах үед шилжин ирэгчдийг тэдний иргэний паспорт, түүнтэй адилтгах баримт бичиг шилжүүлгийг үндэслэн нэрсийн нэмэлт жагсаалтад бүртгэж, саналын хуудас олгоно;

9/сонгогч саналаа өгснийг сонгогчдын нэрсийн жагсаалт, иргэний паспортад тус тус тэмдэглэнэ;

10/сонгогч санал хураах байранд ирж, саналаа өөрөө өгнө. Харин биеийн эрүү мэндийн байдалаас болон хүндэтгэн үзэх бусад шалтгааны улмаас санал хураах байранд хүрэлцэн ирж чадахгүй сонгогчийн саналыг түүний хүсэлтээр хэсгийн хорооны хоёрдоошгүй гишүүн очиж битүүмжилсэн хайрцагаар хураана;

11/сонгогч саналын хуудсыг авч санал бэлтгэх табалгаанд орж үйл хуудсанд бичигдсэн нэр дэвшигчийн дотроос өөрийн сонгохыг хүсэлт нэр дэвшигчийн оног, нэркийн өмнөх дэс дугаарыг дугуйлан тэмдэглээд энэхүү саналын хуудсаа саналын хайрцагт хийнэ;

12. сонгогч саналаа илэрхийлэхдээ алдаа гаргаж буруу тэмдэг тавьсан бол уг саналын хуудсыг саналын хайрцагт хийхээс өмнө хороонд энэ тухайгаа мэдэгдэж, хуудсыг хураалтан дахин нэг удаа саналын хуудас авч болно. Хураалтасна саналын хуудсыг сонгуулийн хэсгийн хороо протоколд тэмдэглэж хадгалина;

13/санал батлгах тасалгаанд тухайн сонгогчоос өөр хэнч байж болохгүй. Саналын хуудсанд саналаа өөрөө тэмдэглэж чадахгүй сонгогч өөрийн итгэмжилсэн хүний туслаалцаа авч болно. Харин аль нэгэн нийгэм сонгууль эрхэлсэн байгууллагын ижилтэн, сонгуулийн хорооны эрхэлсэн байгууллагын ижилтэн, сонгуулийн хорооны гишүүн болон ажиглагчдаар ийнхүү туслаалцуулж болохгүй.

17. Дараахь тохиолдолд саналын хуудсыг хүчингүйд тооцно:

1/баталсан загварын бус хуудсаар санал өгсөн;

2/тухайн сонгуулийн хэсгийн хорооны дарга, нарийн бичгийн даргын гарын үсэг, хэсгийн хорооны тэмдэггүй;

3/өгт тэмдэгдээгүй, эсхүл нэгээс илүү хүний нэр тэмдэглэсэн, энэ журамд зааснаас өөр хмар нэг тэмдэглэл хийсэн.

18. Санал тоолохдоо дараахь журмыг баримтална:

1/санал тоолох ажлыг ил тод, нээлттэй явуулна. санал тоолоход ажиглагчид, сонгогчдын болон хэлээд, мэдээллийн төлөөлөгчид байлцаж болно;

2/22 цаг болмогц хэсгийн хорооноос санал тоолох тухай мэдэгдэж, олгоогүй үндсэн саналын хуудсыг тоолж битүүмжилсний дараа саналын хайрцагийг нээж, санал тоолоогчид завсарлахыг хориглоно;

3/хэсгийн хороо сонгогчдын нэрсийн жагсаалтыг баримтлан тухайн хэсгийн нийт сонгогчийн тоо, саналын хуудас авсан сонгогчийн тоо, саналын хайрцагас гарсан хүчинтэй болон хүчингүй хуудасны тоо, нэр дэвшигч бүрийн төлөө өгсөн саналын тоог хэсгийн хэмжээгээр тоолж гаргана;

4/сонгуулийн хэсгийн хороо хураалданаараа сонгогчдын санал тоолсон дүнг хэлэлцэн шийдвэр гаргаж, үншиж сонсгосны дараа сонгуулийн нэгдсэн хороонд нэг даруй хүргүүлнэ.

19. Сонгуулийн хэсэгт явуулсан санал хураалтыг нэгдсэн хороо дараахь тохиолдолд хүчингүйд тооцно:

1/гад, усны явуул ээрэг хүндэтгэн үзэх шаатгаанаас бусад нөхцөлд өмнө зарласнаас өөр байранд, түүнчлэн өмнө зарласнаас өөр одор санал хураасан;

2/санал хурааж эхэлснээс хойш саналын хайрцагийг алдсан, үрэгдүүлсэн, журамд заасан цагаас өмнө нээсэн;

3/сонгуулийн хорооны гишүүн буюу сонгогчдод хүч хэрэглэн дарамт үзүүлсэн аливаа үйлдэл нь сонгогчийн санал, сонгуулийн дүнг гажуудуулахад хүргэсэн;

4/сонгуулийн хорооны гишүүд, бусад байгууллага, албан ту-

шаалтан эрх мэдлээ хэтрүүлэх, хууран мэхлэх зэргээр сонгуулийн журмыг зөрчсөн нь сонгуулийн дунд ноцтой нөдөөлсөн.

20. Санал хураалт хүчингүй болсонд тооцнол энэ тухай Сонгуулийн нэгдсэн хорооны шийдвэр гарснаас хойш 7 хоногийн дотор дахин санал хураана. Дахин санал хураах шийдвэрийг Сонгуулийн нэгдсэн хороо гаргана. Уг шийдвэрт дахин санал хураах байр, өдрийг заасан байвал зохино. Дахин санал хураалтыг ажлын өдөр явуулж болно.

Санал хураалт сонгуулийн хэсгийн хэмжээгээр хүчингүй болсон тохиолдолд тухайн хэсгийн нийт сонгогчийг дахин санал хураалтад оролцуулна.

21. Сонгуулийн нэгдсэн дунг нэр дэвшигч бүрээр тооцож гаргах бөгөөд саналын хайрцгаас гарсан нийт саналын хуудсаар тооцно.

22. Сонгуулийг Сонгуулийн нэгдсэн хороо дараахь тохиолдолд хүчингүйд тооцно:

1/сонгуулийн журам зөрчиж явуулсан;

2/хоёр дахь санал хураалтаар нэр дэвшигчдийн хэн нь ч олонхийн санал аваагүй, түүнчлэн энэ журмын 20 дахь зүйлд заасны дагуу дахин санал хураалт мөн хүчингүй болсон нь сонгуулийн дунд ноцтой нөдөөлсөн.

23. Сонгуулийг хүчингүйд тооцох тухай Сонгуулийн нэгдсэн хорооны шийдвэр гарснаас хойш 30 хоногийн хугацаанд тухайн нэгжийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчид дахин сонгуулийг зарлан явуулна. Шаардлагатай бол сонгуулийн хороог шинэчлэн байгуулах, түүнчлэн захирагчид нэр дэвшүүлэх зэрэг сонгуулийг бэлтгэн явуулах ажилд энэ журмын холбогдох зүйлийг баримтална.

24. Хот, тосгоны захирагчийн сонгуульд оролцсон нийт сонгогчийн олонхийн санал авсан нэр дэвшигчийг захирагчаар сонгогдсонд тооцно.

25. Хэрэв нэр дэвшигчийн хэн нь ч ийнхүү олонхийн санал авчгүй бол сонгуульд оролцсон нийт сонгогчийн хамгийн олон санал авсан хоёр хүнийг дахин санал хураалтад оролцуулна. Дахин санал хураалтад оролцсон нийт сонгогчийн олонхийн санал авсан хүнийг захирагчаар сонгогдсонд тооцно.

26. Энэ журмын 24, 25, 27 дахь зүйлд заасны дагуу сонгогдсон улсын зэрэглэлтэй хотын захирагчийн бүрэн эрхийг Ерөнхий сайд, аймгийн зэрэглэлтэй хотын захирагчийн бүрэн эрхийг аймгийн Засаг дарга, тосгоны захирагчийн бүрэн эрхийг сумын Засаг дарга тус тус хүлээн зөвшөөрнө.

27. Хот, тосгоны захирагчийг огцруулах тухай саналыг тухайн хот, тосгоны сонгуулийн эрх бүхий оршин суугчдын 30-аас доошгүй хувь нь бичгээр гаргасан /гарын үсэг зурсан/, мөн түүнчлэн Ерөнхий сайд, харьяалах аймаг, сумын Засаг дарга захирагчийг огцруулах тухай санал гаргасан бол харьяалах нэгжийн иргэдийн

Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчид тухайн хот, тосгоны оршин суугчдийн санал хураалт явуулж шийдвэрлэнэ. Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчид санал хураалт явуулах хороог байгуулна.

28. Хот, тосгоны захирагчийг огцруулах тухай санал хураалтыг тухайн хот, тосгоны сонгуулийн эрх бүхий нийт оршин суугчдын дунд явуулах бөгөөд тэд чөлөөтэй, шууд оролцох зарчмын үндсэн дээр саналаа нууцаар гаргана. Санал хураалтад оролцсон нийт оршин суугчдын олонхи нь хот, тосгоны захирагчийг огцруулах шаардлагатай гэж үзвэл түүнийг огцруулах тухай шийдвэрийг тухайн нэгжийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчид гаргаж бүрэн эрхийг нь дуусгавар болгоно.

29. Шинээр сонгогдох захирагчийн сонгуулийг хот, тосгоны захирагчийг огцруулах тухай санал хураалт явуулсан өдрөөс хойш 14 хоногийн дотор иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчид гарлаа явуулна.

30. Энэ журмын 27 дахь зүйлд зэвсэг үндэслэлээр явуулсан захирагчийг огцруулах тухай санал хураалтад оролцсон нийт оршин суугчийн олонхи нь бүрэн эрхээ хэрэгжүүлж байгаа захирагчийг огцруулах шаардлагагүй гэж үзвэл дээрх үндэслэлээр захирагчийн сонгуулийг санал хураалт явуулснаас хойш нэг жилийн хугацаанд дахин явуулахгүй.

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛ**

1994 оны 07 дугаар

Дугаар 60

Улаанбаатар

сарын 07-ны өдөр

хот

Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулаж авах зарим арга хэмжээний тухай

Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулаа Монгол Улсын Их Хурлаас **ТОГТООХ** нь:

1. Дор дурдсан арга хэмжээ авахыг Засгийн газарт давалгасугай:
1/1995 оны 1 дүгээр сарын 1-нээс өмнө тогтоогдсон цэргийн тэтгэвэрийг амьжиргааны өртгийн өөрчлөлт, цэргийн алба хаасан тэтгэвэрт шинээр гарах хүмүүсийн тэтгэвэрийн хэмжээтэй уялдуулах арга хэмжээг 1997 онд багтани хэрэгжүүлэх;

2/Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд Засгийн газраас батлан мөрдүүлэхээр тогтоосон эрх зүйн актуудыг 1994 онд багтаан баталж гаргах;

3/Хилийн тухай хуулийн 36 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэг, Цагдаагийн байгууллагын тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 11, 12, 13, 14 дэх хэсэг, Монгол Улсын аюулгүй байдлыг хангах тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 8 дахь хэсгийг Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн 3, 4, 5 дугаар бүлгийн заалтуудтай уялдуулан авч үзэж зохих өөрчлөлт оруулах асуудлыг Улсын Их Хурлын энэ оны намрын чуулганаар шийдвэрлүүлэхээр өргөн мэдүүлэх;

4/цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн харилцааг зохицуулах асуудлаар урьд гарсан хууль тогтоомж, Засгийн газар /Сайд нарын Зөвлөл/, түүний байгууллагуудын шийдвэрийг цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд 1994 онд багтаан нийцүүлэх;

5/хүн амын өсөлтийг дэмжих, эх нялхсын эрх ашгийг хамгаалах нийгмийн бодлогын хүрээнд цэргийн албан хаагч эмэгтэйчүүдэд жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмж олгох асуудлыг боловсруулж Улсын Их Хуралд оруулах.⁶

2. Цэргийн албан хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлд заасан генерал, офицер, ахлагчийн 1995 оны 1 дүгээр сарын 1-нээс өмнө алба хаасан хугацааг мөн хуулийн 22 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу шимтгэл төлсөн хугацаанд оруулан тооцох бөгөөд харин мөн зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу шимтгэлийг нь шилжүүлэн төлөх хугацаанд хамааруулахгүй байхыг тогтоосугай.

Дарга

Н. БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛ

1994 оны 7 дугаар
сарын 07-ны өдөр

Дугаар 61

Улаанбаатар
хот

Нийгмийн даатгалын тухай
хуулиудыг хэрэгжүүлэх зарим
арга хэмжээний тухай

Нийгмийн даатгалын тухай хуулиуд батлагдсантай холбогдуулж Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

Дор дурдсан арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг Засгийн газарт даалгасугай:

1/1995 оны 1 дүгээр сарын 1-нээс өмнө тогтоогдсон тэтгэврийг амьжиргааны өртгийн өөрчлөлт, шинээр өндөр насны тэтгэвэрт гарах хүмүүсийн тэтгэврийн хэмжээтэй уялдуулан нэмэгдүүлэх арга хэмжээг Төсвийн хуульд жил бүр тусгах замаар 1997 олд багтаан хэрэгжүүлэх;

2/нийгмийн даатгалын тухай хуулиудад Засгийн газраас батлан мөрдүүлэхээр тогтоосон дүрэм, журам, заавар гүүнчлэн газрын доорх болон хорттой, хэлуун, хүнд нөхцөлд хамаарах ажил мэргэжлийн жагсаалтыг 1994 оны 12 дугаар сарын 1-ний дотор батлан гаргах;

3/тэтгэвэр, тэтгэмжийн харилцааг зохицуулах асуудлаар урьд гаргасан хууль тогтоомж, Засгийн газар /БНМАУ-ын Сайд нарын Зөвлөл/, түүний байгууллагуудын шийдвэрийг 1994 оны 12 дугаар сарын 1-ний дотор нийгмийн даатгалын тухай хуулиудад нийцүүлэх;

4/төрөлтийг дэмжих, эх нилхсэн эрх, амьг сонирхлыг хамгаалах бодлогыг боловсронгуй болгох, хүн амд нийгмийн халамж үзүүлэх, үүний дотор малчдын нийгмийн хамгаалалтын үр нөлөөтэй механизм бүрэлдүүлэх талаар асуудал боловсруулж, холбогдох хуулийн төслийг 1994 оны 10 дугаар сард багтаан Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

5/Нийгмийн даатгалын тухай хуульд эвэсн дагуу нийгмийн даатгалын байгууллага, нийгмийн даатгалын Үндэсний зөвлөл, эмнэлэг хөдөлмөрийн магадлагаа явуулах байгууллагыг 1994 оны 12 дугаар сард багтаан эмхлэн байгуулж ажиглуулах;

6/Нийгмийн даатгалын тухай хуулиудыг хэрэгжүүлэх бэлтгэлийг хангах зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч, нийгмийн даат-

галын үйл ажиллагааны зардлын нормативыг батлуулах саналийг энэ онд багтаан Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх.

Дарга

Н. БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛ

1994 оны 7 дугаар

Улаанбаатар

Дугаар 62

сарын 08-ны өдөр

ХОТ

Халх гол, Сүмбэр сумдыг нэгтгэж
Халх гол сум байгуулах тухай

Дорнод аймгийн Халх гол, Сүмбэр сумдын иргэд, эдгээр сумдын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчид, Засаг даргаас ирүүлсэн болон Засгийн газрын саналыг хэргэлзэн Монгол Улсын Үндсэн хуулийн таниндалдугаар зүйлийн 3 дахь хэсэг, Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасныг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Дорнод аймгийн Халх гол, Сүмбэр сумдыг нэгтгэж, шинээр Халх гол сум байгуулж төвийг нь Хамар даваа гэж нэрлэсүгэй.

2. дорнод аймгийн Халх гол сумын хилийн цэсийг хавсралтын ёсоор баталсугай.

3. Дарьхань арга хэмжээ эвч хэрэгжүүлэхийг Засгийн газарт даалгасугай.

И/шинээр байгуулагдсан Халх гол сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралыг байгуулах, Засаг даргыг томилж, түүний Тамгын газрыг эмхлэн байгуулах ажлыг 1994 оны 8 дугаар сард багтаан зохион байгуулах;

2/Тамсагбулагт байгуулагдсан барилга байгууламжийг байнгын ашиглааттай байлгаж, баригдаж байгаа барилгын ажлыг түргэтгэн дуусгах, өмч хөрөнгө эзэнгүйдэж үрэгдэх хөдлийг урьдчилан сэргийлэх.

4. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан дор дурдсан зарлиг, зарлигийн заалтыг хүчингүй болгохд тооцсугай:

1/"Орон нутгийн засаг захиргааны зохион байгуулалтад өөрчлөлт оруулах тухай" БНМАУ-ын Ардын Их Хурлын Тэргүүлэгчдийн 1959 оны 129 дүгээр зарлигийн Чойбалсан аймагт гэсэн хэсгийн 13 дахь заалт;

2/"Хорооны Ардын Депутатуудын Хурлын гүйцэтгэх захиргааг сум болгох тухай" БНМАУ-ын Ардын Их Хурлын Тэргүүлэгчдийн 1973 оны 273 дугаар зарлиг;

3/"Нутаг дэвсгэрийн хилийн цэсийг шинэчлэн батлах тухай" БНМАУ-ын Ардын Их Хурлын Тэргүүлэгчдийн 1977 оны 4 дүгээр сарын 4-ний өдрийн 75 дугаар зарлигийн 2 дугаар хавсралтын Сүмбэр, Халх гол сумдад хамаарах 100, 101 дүгээр заалт.

Дарга

Н. БАГАБАНДИ

Монгол улсын Их Хурлын 1994 оны
62 дүгээр тогтоолын хавсралт

Халх гол сум:

Улсын хилийн 594 дүгээр тэмдэг /Ар дулаан/, Улсын хилээр Улсын хилийн 475 дугаар тэмдэг /978,4/; 944,4; 958,7; 965,1; 956,3 тоотууд, Вангийн цагаан уул /1101,0/; 722,8; 706,9 тоотууд, Сангийн далай нуурын баруун хөвөө, 701,3; 694,5; 707,1 тоотууд, Цагаан нуурын баруун хөвөө, 635,9; 642,6; 630,9; 631,6 тоотууд, Улсын хилийн 594 дүгээр тэмдэг /Ар дулаан/.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛ

1994 оны 7 дугаар

Улаанбаатар

Дугаар 63

сарын 08-ны өдөр

хот

1993 оны улсын төвлөрсөн
төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
батлах тухай

1993 оны улсын төвлөрсөн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг хэлэлцээд төсвийн гүйцэтгэлийг зохион байгуулах, хянан шалгах ажил бүх шатанд сул байгаа болон Засгийн газраас төсвийн гүйцэтгэ-

лийн тайлааг хугацаа алдаж Улсын Их Хуралд оруулсныг тэмдэглэж Монгол Улсын их Хурлаас ТОГТООХ нь:

Монгол Улсын 1993 улсын төвлөрсөн төсвийн орлогын гүйцэтгэлийг 42 546 242 400 төгрөг, зарлагын гүйцэтгэлийг 50 849 170 100 төгрөгөөр тус тус баталсугай.

Дарга

Н. БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛ

1994 оны 7 дугаар

Улаанбаатар

сарын 08-ны өдөр

Дугаар 64

хот

Шүүгчийн орон тоо батлах тухай

Шүүхийн тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Шүүх байгуулах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж Говь Сүмбэр аймгийн шүүхийг шинээр байгуулсантай холбогдуулан тус аймгийн шүүхийн шүүгчийн орон тоог Ерөнхий шүүгч I, шүүгч 3 байдлаар баталсугай.

2. Говь сүмбэр аймгийн шүүхийн ажиллах бейр, шаардлагатай төлөг төхөөрөмж, тээврийн бодом техник хэрэгсэл, шүүгчийн цалин зэрэгт шаардасдах шүүхийн төсвийн төслийг боловсрууаж Улсын Их Хуралд оруулж шийдвэрлүүлэхийг Засгийн газар, Шүүхийн ерөнхий зөвлөлд даалгасугай.

Дарга

Н. БАГАБАНДИ

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛ**

1994 оны 7 дугаар
сарын 08-ны өдөр

Дугаар 65

Улаанбаатар
хот

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн
цэцийн гишүүн томилох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн жарантаадугаар зүйлийн I дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 44 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасныг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

Улсын дээд шүүхийн санаа болгослоор Чимидийн Энхбаатарыг Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүнээр томилсугай.

Дарга

Н. БАГАБАНДИ

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛ**

1994 оны 7 дугаар
сарын 08-ны өдөр

Дугаар 66

Улаанбаатар
хот

Улсын Бага Хурлын 1991 оны 36
дугаар тогтоолын биедэлтийг
хэлэлцсэн тухай

Улсын Бага Хурлын 1991 оны 36 дугаар тогтоолын биедэлтийн талаар Засгийн газрын сонсголыг хэлэлцээд уг тогтоолыг хэрэгжүүлэх ажлыг Засгийн газар хангалтгүй зохион байгуулж, албан хэргийг монгол бичгээр хөтлөн явуулах бэлтгэл хангагдаагүйг тэмдэглэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

I. Монгол Улсад албан хэргийг хирилд монгол бичгээр үргэлжлүүлэн хөтөлж явуулсугай.

2. 1994-1995 оны хичээлийн жилээс эхлэн ерөнхий боловсролын сургуулийн сургалтыг албан хэрэг хөтөлж байгаа бичгээр явуулах нь зүйтэй гэж үзсүгэй.

3. Монгол бичгийн талаар сүүлийн 3 жилд хийсэн ажлыг цаашид үргэлжлүүлж, уйгаржин монгол бичгийн сургалтыг суурь боловсролын агуулгад багтаан зохион байгуулж, бүх нийтийг сургах, түүнийг хэрэглэх орчин бий болгох зорилгоор "Уйгаржин монгол бичгийн үндэсний хөтөлбөр" боловсруулан батлуулахыг Засгийн газарт даалгасугай.

4. Холбогдох эрх зүйн актуудыг энэхүү тогтоолд нийцүүлэх арга хэмжээ авахыг Засгийн газарт, Хэрэгжилтэд нь хяналт тавьж ажиллахыг Улсын Их Хурлын Боловсрол, шинжлэх ухаан, соёлын байнгын хороонд тус тус даалгасугай.

Дарга

Н. БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛ

1994 оны 7 дугаар

Улаанбаатар

Дугаар 67

сарын 08-ны өдөр

хот

Судалгааны төвийн 1994 оны
сүүлийн хагас жилийн төсөн
батлах тухай

Монгол Улсын Их Хурлаас Тогтоох нь:

1. Монгол Улсын Их Хурлын дэргэдэх Судалгааны төвийн 1994 оны сүүлийн хагас жилийн төсвийг 6046,5 мянган төгрөгөөр баталсугай.

2. Төсвийн санхүүжилтэд шаардагдах хөрөнгийн эх үүсвэрийг Улсын Их Хурлын чуулганы 1994 оны I дүгээр 14-ний өдрийн хуралдааны протоколыг үндэслэн шийдэж өгөхийг Засгийн газарт даалгасугай.

Дарга

Н. БАГАБАНДИ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛ

1994 оны 7 дугаар
сарын 08-ны өдөр

Дугаар 68

Улаанбаатар
хот

Монгол Улсын Их Хурлын 1994 оны
намрын чуулганаар хэлэлцэх
асуудлын тухай

Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

Монгол Улсын Их Хурлын 1994 оны намрын чуулганаар дор дурдсан асуудал хэлэлцүүлэхээр тогтоосугай.

- 1/ Үнэт давсмы тухай хууль,
- 2/ Ашигт малтмалын тухай хууль,
- 3/ Газрын тухай хууль,
- 4/ Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хууль,
- 5/ Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хууль,
- 6/ Иргэний хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль
- 7/ Төрийн албаны тухай хууль,
- 8/ Боловсролын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хууль,
- 9/ Малын даатгалын тухай хууль,
- 10/ Өмгөөллийн тухай хууль,
- 11/ Хүнсний тухай хууль,
- 12/ Стандартчиллын тухай хууль,
- 13/ Хэмжил зүйн тухай хууль,
- 14/ Эрдэмтсийн сангийн тухай хууль,
- 15/ Төрийн дээд шагналын тухай хууль
- 16/ Төрийн хяналтын тухай хууль,
- 17/ Коррупцийн эсрэг хууль,
- 18/ Монгол Улсын Их Хурлын гишүүний эрх зүйн байдлын тухай хууль,
- 19/ Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль,
- 20/ Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль,
- 21/ Хэвлэл, мэдээллийн эрх чөлөөний тухай хууль,
- 22/ Компанийн тухай хууль,
- 23/ Хөршөөллын тухай хууль,
- 24/ Улс орны нийгэм, эдийн засгийн байдалтай холбогдсон асуудлаар тавих Засгийн газрын илтгэл,

25/Өмч хувьчлалын ажлын явц, өнөөгийн байдал, цаашдын зорилтын тухай сонсгод,

26/Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн 1995 оны үндсэн чиглэл,

27/Монгол Улсын 1995 оны улсын төвлөрсөн төсвийн тухай хууль,

28/Төрөөс мөнгөний бодлогын талаар 1995 онд баримтлах чиглэл,

29/Бусад.

Дарга

Н. БАГАБАНДИ

**МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН
ЗАРЛИГ**

1994 оны 7 дугаар

Дугаар 74

Улаанбаатар

сарын 06-ны өдөр

хот

Цэргийн дээд цол олгох тухай

Хилийн цэргийг удирдах газрын дарга хурандаа Паламын Сүндэвт хөшууч генерал цол олгосугай.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч

П. ОЧИРБАТ

**МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН
ЗАРЛИГ**

1994 оны 7 дугаар
сарын 07-ны өдөр

Дугаар 75

Улаанбаатар
хот

**Ж. Мөнхбатад Монгол Улсын
хөдөлмөрийн баатар цол олгох
тухай**

Олимпын тоглолт, дэлхийн аварга шалгаруулах бөхийн чөлөөт барилдааны тэмцээнд удаа дараа амжилттай оролцож Монголын тамирчдаас анх удаа олимпын мөнгө, дэлхийн аварга шалгаруулах тэмцээний хүрэл медаль авч улсынхаа нэрийг дэлхийн спортын тавцанд дуурсгасан болон улсын баяр наадамд олон удаа түрүүлж, бөхийн спортыг хөгжүүлэх, олимпын үзэл санааг түгээн дээгэрүүлэхэд оруулсан гарамгай хувь нэмрийг үнэлж, Монгол Улсын баг, тамирчид Олимпын их наадамд анх оролцсоны 30 жилийн ой, олон улсын спорт, олимпын дээд эрмэлзлэлийн жил, орчин үеийн олимпын хөдөлгөөний 100 жилийн ойг тохиолдуулан Их шавийн дээд сургуулийн захирал Жигжидийн Мөнхбатад Монгол Улсын хөдөлмөрийн баатар цол олгож, Сүхбаатарын едөн, "Алтан соёмбо" тэмдгээр шагнасугай.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч

П. ӨЧИРБАТ

**МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН
ЗАРЛИГ**

1994 оны 7 дугаар
сарын 07-ны өдөр

Дугаар 76

Улаанбаатар
хот

**З. Ойдовт Монгол Улсын
хөдөлмөрийн баатар цол олгох
тухай**

Олимпын тоглолт, дэлхийн аварга шалгаруулах бөхийн чөлөөт барилдааны тэмцээнд удаа дараа амжилттай оролцож олимпын мөнгөн медаль болон дэлхийн аваргын алтан медаль хоёр удаа авч спортын гарамгай амжилт гаргаж, бөхийн спортыг хөгжүүлэхэд оруулсан хувь нэмрийг нь үнэлж Бөхийн чөлөөт барилдааны Улсын

шигшээ багийн ахлах дасгалжуулагч Зэвэгийн Ойдовт Монгол Улсын ходелмөрийн баатар цол олгож, Сүхбаатарын одон, "Алтан соёмбо" тэмдгээр шагнасугай.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч

П. ОЧИРБАТ

**МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН
ЗАРЛИГ**

1994 оны 7 дугаар

Улаанбаатар

сарын 07-ны өдөр

Дугаар 77

хот

Д.Адьяатөмөрт Монгол Улсын
Спортын гавьяат дасгалжуулагч
цололгох тухай

Бөхийн дасгалжуулагчаар үр бүтээлтэй ажиллаж чөлөөт, жүдо, самбо болон үндэсний барилдааны төрлөөр улсын зэрэг, цолтой тамирчид олимпыг бэлтгэж, бөхийн спортыг хөгжүүлэхэд оруулж байгаа хувь нэмрийг нь үнэлж Нийслэлийн Налвийх дуургийн Бийсийн тамир, спортын сургалтын төвийн захирал Должингийн Адьяатөмөрт Монгол Улсын Спортын гавьяат дасгалжуулагч цол олгосугай.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч

П. ОЧИРБАТ

**МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН
ЗАРЛИГ**

1994 оны 7 дугаар

Улаанбаатар

сарын 07-ны өдөр

Дугаар 78

хот

Зарим хүмүүст Монгол Улсын
гавьяат тамирчин цол олгох
тухай

Олимпын тоглолт, дэлхийн аварга шалгаруулах тэмцээнд удаа дараа амжилттай оролцсон дор дурдсан тамирчдад Монгол Улсын гавьяат тамирчин цол олгосугай.

1. Улаанбаатар төмөр замны цагдаагийн хэлтсийн байцаагч Дамбажаны Цэнд-Аюуш

2. Нийслэлийн "Бүргэдаа" ББХК-ийн захирал Нанзадми Бүргэдаа

Бөхийн самбо барилдааны дэлхийн аварга шалгаруулах тэмцээний алтан медаль нэг, мөнгө, хүрэл медаль тус бүр хоёрыг авч спортын гарамгай амжилт гаргасан учир

Бөхийн чөлөөт, самбо барилдааны дэлхийн аварга шалгаруулах тэмцээнээс чөлөөт барилдаанаар хүрэл, самбо барилдаанаар мөнгө, хүрэл медаль авч спортын гарамгай амжилт гаргасан учир

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч

П. ОЧИРБАТ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН
ЗАРЛИГ

1994 оны 7 дугаар
сарын 07-ны өдөр

Дугаар 79

Улаанбаатар
хот

Я. Туяаг "Алтан гадас" одонгоор
шагнах тухай

Гимнастикийн спортоор олимпын тоглолт, дэлхийн аварга шалгаруулах болон олон улсын тэмцээнд тамирчин, шүүгчээр удаа дараа амжилттай оролцож нийтийн биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэхэд оруулж байгаа хувь нэмрийг нь үнэлж МҮЭ-ийн Соёлын төв ордны биеийн тамирчин арга зүйч, зохион байгуулагч Ядамсүрэнгийн Туяаг "Алтан гадас" одонгоор шагнасугай.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч

П. ОЧИРБАТ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН
ЗАРЛИГ

1994 оны 7 дугаар
сарын 07-ны өдөр

Дугаар 80

Улаанбаатар
хот

Тогтоол батламжлах тухай

"1994 оны Монгол Улсын Төрийн соёрхол хүртээх тухай" Төрийн соёрхол хүртээх зөвлөлийн 1994 оны 7 дугаар сарын 6-ны өдрийн 3 дугаар тогтоолыг батламжилсугай.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч

П. ОЧИРБАТ

БНМАУ
ТӨРИЙН СОЁРХОЛ ХҮРТЭЭХ
ЗӨВЛӨЛ

1994 оны 7 дугаар

Дугаар 05

Улаанбаатар

сарын 7-ны өдөр

хот

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧ П. ОЧИРВАТ
ТАНАА

Тогтоол батламжлуулах тухай

Монгол Улсын Төрийн соёрхол хүртээх зөвлөлийн бүх гишүүдийн хурлаас сонгон шалгаруулсан бүтээлийн зохиогч нарт 1994 оны Монгол Улсын Төрийн соёрхол хүртээхээр гаргасан 1994 оны 7 дугаар сарын 6-ны өдрийн 3 дугаар тогтоолыг зөвшөөрөн батламжилж өгөхийг хүсье.

Тогтоолыг хамт хүргүүлэв.

Дарга доктор

Ж. БАТСУУРЬ

БНМАУ
ТӨРИЙН СОЁРХОЛ ХҮРТЭЭХ ЗӨВЛӨЛИЙН
ТОГТООЛ

1994 оны 07 дугаар

Дугаар 03

Улаанбаатар

сарын 06-ны өдөр

хот

1994 оны Монгол Улсын төрийн
соёрхол хүртээх тухай

1. 1994 оны Монгол Улсын төрийн соёрхолд нэр дэвшсэн бүтээлүүдээс төрийн соёрхол хүртээх зөвлөл сонгон авч "Ардын эрх" сонинд нийтлэн олон түмнээр хэлэлцүүлсний эцэст зөвлөлийн бүх гишүүдийн хурлаас гаргасан шийдвэрийг үндэс болгон дараахь бү-

тээлийн зохиогчдод Монгол Улсын төрийн соёрхол хүртээсүгэй.

Үүнд:

Нэг. Шинжлэх ухаан, техник, технологийн салбарт: "Монгол хувцасны түүх" бүтээлийн зохиогч доктор Х. Намбуу.

Хоёр. Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрлэлийн салбарт: "Малын амьдны жин нэмэгдүүдэгч биологийн идэвхит "тарга" бэлдмэлийн зохиогч Ж. Мягмар, О. Бат-Эрдэнэ, Х. Тумбаа, Я. Нямза, Д. Сэлэнгэ нар.

Гурав. Соёл урлаг, утга зохиол, уран барилгын салбарт: "Алтайн луу", "Одод тэнгэр орчиж...", "Ээж, охин хоёр" бүтээл тууринсан уран зураач Д. Болд.

2. Монгол Улсын төрийн соёрхолын дүрмийн 9 дүгээр зүйлийг үндэслэн "Малын амьдны жин нэмэгдүүдэгч биологийн идэвхит "Тарга" нэрт хамтын бүтээлийн ажлагч Ж. Мягмарыг үндсэн зохиогчоор тооцож шагналын 40 хувь, эдгээр хамтлагийн бусад гишүүдийг хамтран зохиогчоор тооцож шагналын үлдсэн хувийг тэнцүү хэмжээгээр хувааж олгосугай.

Зөвлөлийн доктор дарга

Ж. БАТСУУРЬ

Нарийн бичгийн дарга проф.

М. ТӨМӨРЖАВ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН
ЗАРЛИГ

1993 оны 7 дугаар
сарын 19-ний өдөр

Дугаар 84

Улаанбаатар
хот

А. Монголханд Монгол Улсын
Ардын жүжигчин цол олгох
тухай

Соёл урлагийн салбарт олон жил үр бүтээлтэй ажиллаж театрын урлагийг хөгжүүлэх, залуу уран бүтээлчдийг сургаж бэлтгэхэд болон хатах үндэсний театрын эх суурийг тавьж төлөвшүүлэн уран санг байжуулахад оруулж байгаа их хувь нэмрийг нь үнэлж Баян-Өлгий аймгийн Хөгжимт драмын театрын ерөнхий найруулагч уран сайхны удирдагч Аргамбайн Монголханд Монгол Улсын Ардын жүжигчин цол олгосугай.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгч

П. ОЧИРБАТ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ

1994 оны 4 дүгээр

Улаанбаатар

сарын 25-ны өдөр

Дугаар 81

хот

Зарим тогтоол, тогтоолын заалтыг
хүчингүй болсонд тооцох тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

Монгол Улсын Цагдаагийн байгууллагын тухай хууль батлагд-
сантай холбогдуулан хавсралтад дурдсан Засгийн Газар /Сайд на-
рын Зөвлөл/-ын тогтоол, тогтоолын заалтыг хүчингүй болсонд
тооцугай,

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

П. Жасрай

Хууль зүйн сайд

Н. Лувсанжан

Засгийн газрын 1994 оны 81 дүгээр
тогтоолын хавсралт

ХҮЧИНГҮЙ БОЛСОНД ТООЦОХ ТОГТООЛ,
ТОГТООЛЫН ЗААЛТЫН ЖАГСААЛТ

1. "Түйцэтгэх албаны офицер, ахлагч нарт цэрэг хувцас олгод-
гийг зогсоох тухай" 1961 оны 5 дугаар сарын 17-ны өдрийн 240 дүгээр
тогтоол;

2. "БНМАУ-ын Цагдан сэргийлэх байгууллагын дүрэм ба тангар-
гийн үгийг батлах тухай" 1963 оны 10 дугаар сарын 25-ны өдрийн 499
дүгээр тогтоол;

3. "Цагдан сэргийлэх байгууллагын шуурхай албаны талаар авах
зарим арга хэмжээний тухай" 1968 оны 2 дугаар сарын 2-ны өдрийн
34 дүгээр тогтоол;

4. "Улсын банкны зээлдэгээ, кассын 1968 оны 3 дугаар улирлын
төлөвлөгөөг батлах тухай" 1968 оны 7 дугаар сарын 26-ны өдрийн
257 дугаар тогтоол;

5. "Энгийн манваач, жижүүрийн хариуцлагыг дээшлүүлэх зарим арга хэмжээний тухай" 1968 оны 9 дүгээр сарын 19-ний өдрийн 325 дугаар тогтоолын 5 дугаар зүйл;

6. "Сум, хороо, орон нутгийн хотын АДХ-ын гүйцэтгэх захиргааны эрхийг өргөтгөж, материал-санхүүгийн баазыг бэхжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай" 1979 оны 2 дугаар сарын 10-ны өдрийн 44 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр зүйлийн "Цагдан сэргийлэхийн районы хэлтэс, сум, хороо, орон нутгийн хотын анги, групп, хэсгийн төлөөлөгч" гэсэн 11 дэх хэсэг;

7. "Цагдан сэргийлэх байгууллагыг бэхжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай" 1980 оны 7 дугаар сарын 18-ны өдрийн 252 дугаар тогтоолын 3 дугаар зүйл, 6 дугаар зүйлийн "а" заалт;

8. "Нормын хувцасны эдэлгээний хугацааны тухай" 1982 оны 5 дугаар сарын 7-ны өдрийн 113 дугаар тогтоол;

9. "Гэрээт энгийн харуулын албаны ажилтнуудад хэрэгжүүлэх формын тусгай хувцасны нэр төрөл, загвар, эдлэх хугацааг тогтоох тухай" 1984 оны 1 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 10 дугаар тогтоол;

10. "БНМАУ-ын цагдан сэргийлэх байгууллагын дүрмийг шинэчлэн батлах тухай" 1985 оны 4 дүгээр сарын 26-ны өдрийн 95 дугаар тогтоол;

11. "Цагдан сэргийлэх байгууллагын талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" 1987 оны 7 дугаар сарын 28-ны өдрийн 234 дүгээр тогтоол;

12. "Цагдаагийн ерөнхий газрын цалингийн санг батлах тухай" 1990 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдрийн 107 дугаар тогтоолын 3 дугаар зүйл;

13. "Тогтоолд өөрчлөлт оруулах тухай" 1992 оны 9 дүгээр сарын 11-ний өдрийн 23 дугаар тогтоол.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

1994 оны 5 дугаар

Улаанбаатар

Дугаар 82

сарын 4-ний өдөр

хот

"Хойчийг залгамжлагч" сонин тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

Хүүхдийн хэвлэл "Хойчийг залгамжлагч" сонинг крилл болон монгол бичгээр долоо хоногт тус бүр нэг дугаар хэвлэн гаргаж байхтай холбогдуулан сониний захиалгын үнийн зөрүүгээс гарах

алдагдлыг хинаж 1994 оны хувьд нэг удаагийн арга хэмжээ болгон тосвоос санхүүжүүлэхийг Сангийн сайд /Д. ДАВААСАМБУУ/-д зөвшөөрсүгэй.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

П. ЖАСРАЙ

Хүн амын бодлого, хөдөлмөрийн сайд

Э. ГОМБОЖАВ

Сангийн сайд

Д. ДАВААСАМБУУ

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ**

1994 оны 5 дугаар

Улаанбаатар

сарын 4-ний өдөр

Дугаар 83

ХОТ

Баян-өлгий аймагт ажлын байр нэмэгдүүлэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Эрчим хүч, геолога, уул уурхайн нам /Б. ЖИГЖИД/-д даалгах нь:

а/Баян-өлгий аймгийн нутаг дэвсгэр дэх алтны илэрц бүхий орд газруудад өмчийн төрөл бүрийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжийн хөрөнгөөр геологийн судалгаа хийлгэж, алт олборлох арга хэмжээг 1994-1995 онд багтаан авсугай;

б/Асгатны мөнгөний ордыг ашиглах талаар "Монголросцветмет" нэгдлийн хүчээр хийж байгаа ажлын үр дүнг үндэслэн үйлдвэр байгуулах асуудлыг 1995 онд багтаан шийдвэрлэсүгэй;

в/Улаан-уудын гянт болдын үйлдвэрийн хүч чадлыг нэмэгдүүлэх, техник, технологийг нь шинэчлэх арга хэмжээ авахын зэрэгцээ аймгийн Засаг даргын Тамгын газартай хамтран найдвартай түнш, зах зээлд олж гянт болдын баяжмал борлуулах замар уг үйлдвэрийн санхүүгийн чадварыг сайжруулахад тусалж ажилласугай.

2. Толбо, Ачит, Даан нуурт загас үржүүлэх, агнаж боловсруулах асуудлыг судалж, Байгаль орчны намтай тохиролцон хэрэгжүүлэхийг Хүнс, хөдөө аж ахуйн нам /Ц. ӨӨЛД/, Баян-өлгий аймгийн Засаг дарга /к. МИЗИМХАН/-д даалгасугай.

3. Баян-өлгий аймгийн нутагт орших Алтай Таванбогд, Цамбагарав уул зэрэг байгалийн үзэсгэлэнт газруудыг улсын тусгай хам-

гаалалтад авах асуудлыг судалж шийдвэрлүүлэх, байгалийн амлал жуулчлал хөгжүүлэх арга хэмжээ авахыг Байгаль орчин яам /З.БАТ-ЖАРГАЛ/, Баян-өлгий аймгийн Засаг дарга /К. МИЗИМ-ХАН/-д даалгасугай.

4. Өлгий хотод баригдаж байгаа 10 жилийн сургуулийн барилгыг гүйцээн барьж ашиглалтад оруулахыг Баян-өлгий аймгийн Засаг дарга /К. МИЗИМХАН/-д даалгасугай.

5. Өлгий хотын нисэх онгоцны буудлын хатуу хучилттай талбай /зурвас/ болон Өлгийгөөс улсын хил хүртэлх авто замыг хамтран барих асуудлыг Бүгд Найрамдах Казахстан Улсын холбогдох байгууллагатай тохиролцон шийдвэрлэхийг худалдаа, эдийн засаг, шинжлэх ухаан, техникийн хамтын ажиллагааны Монгол-Казахстаны Засгийн газар хоорондын комиссын Монголын хэсэг /Э.ГОМ-БОЖАВ/ Дэд бүтцийн хөгжлийн яам /Р. САНДАЛХАН/-д даалгасугай.

6. Оросын Холбооны Улстай хамтран Баян-өлгий аймгийн Буянт суманд байгуулж байгаа Будгийн үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийг авч суурилуулахад шаардагдах хөрөнгийн эх үүсвэрийг банкны тээлээр санхүүжүүлэх боломжийг судалж Монгол банктай тохиролцон шийдвэрлэх арга хэмжээ авахыг Сангийн яам /Д. ДАВАА-САМБУУ/, Баян-өлгий аймгийн Засаг дарга /К. МИЗИМХАН/-д даалгасугай.

7. Орон нутагт ангийн үс, малын арьс шир зэрэг түүхий эдийг үйлдвэрийн аргаар боловсруулан гутал, төрөл бүрийн хувцас, нэхмэл, хатгамал, эдлэл үйлдвэрлэх талаар гэрч байгаа ажлын эхлэл, түүнчлэн эсгий, эсгий гутал, лаа, саван, савангийн соод үйлдвэрлэх, өлөн гэдэс боловсруулах жижиг үйлдвэр байгуулахаар санаачлан хийж байгаа ажлыг бүх талаар дэмжиж тоног төхөөрөмж, техник, технологи, түүхий эд худалдаж авахад нь дэмжлэг туслалцаа үзүүлж ажиллахыг Худалдаа, үйлдвэрийн яам /Ц. ЦОГТ/-д даалгасугай.

8. Баян-өлгий аймагт улсын хөрөнгө оруулалтаар байгуулсан бургасны плантацуудыг өргөтгөх замаар гэрийн мод үйлдвэрлэх, ажлын байр нэмэгдүүлэх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг Байгаль орчин яам /З.БАТЖАРГАЛ/, Баян-өлгий аймгийн Засаг дарга /К.МИЗИМХАН/-д даалгасугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

П. ЖАСРАЙ

Монгол Улсын шадар сайд

Л. ЭНЭВИШ

**МОНГОЛУЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ**

1994 оны 5 дугаар
сарын 4-ний өдөр

Дугаар 84

Улаанбаатар
хот

Зарим тогтоолын заалт, хавсралтад
өөрчлөлт оруулах тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Монголсовцветмет" нэгдэлд ашиглуулах орд газрын жагсвалтаас Ялбагын ордыг хасах нь зүйтэй гэж үзэж, үүнтэй холбогдуулан "Орд газар ашиглах зөвшөөрөл олгох тухай" Сайд нарын Зөвлөлийн 1978 оны 12 дугаар сарын 22-ны өдрийн 430 дугаар тогтоолын хавсралтын "9"-ийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

2. "Яам, газрын удирдлагын орон тоо, бүтцийг тогтоох, зардлын төсвийн хязгаар, цалингийн санг батлах тухай" 1994 оны 1 дүгээр сарын 28-ны өдрийн 24 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралтын 12-ын "В"-д заасныг "в. Геологийн судалгааны бодлого, төлөвлөлтийн газар /департамент/" гэж өөрчилсүгэй.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

П. ЖАСРАЙ

Эрчим хүч, геологи,
уул уурхайн сайд

Б. ЖИГЖИД

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ**

1994 оны 5 дугаар

Дугаар 85

Улаанбаатар

сарын 4-ний өдөр

хот

Дүрэм батлах тухай

Монгол Улсын Цагдаагийн байгууллагын тухай хуулийн 32 дугаар зүйлийн 1-д заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас **ТОГТООХ нь:**

Цагдаагийн байгууллагын дотоод албаны дүрмийг 1 дүгээр хавсралтын, цагдаагийн алба хаагчийн сахилгын дүрмийг 2 дугаар хавсралтын ёсоор тус тус баталсугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

П. ЖАСРАЙ

Хууль зүйн сайд

Н. ЛУВСАНЖАВ

Засгийн газрын 1994 оны 85 дугаар
тогтоолын I дүгээр хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ДОТООД АЛБАНЫ ДҮРЭМ

Нэг. Цагдаагийн байгууллагын даргын нийтлэг үүрэг

1. Цагдаагийн байгууллагын дарга нь тухайн байгууллагын бүх албадмы ажлыг нэгтгэн удирдах албан тушаалтан мөн.
2. Цагдаагийн аль ч байгууллагын дарга дор дурдсан нийтлэг үүрэг хүлээнэ. Үүнд:
 - а/ төрийн хууль тогтоомж, Засгийн газар, цагдаагийн дээд шатны байгууллагын шийдвэр цагдаагийн дүрмүүдийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах;
 - б/ тухайн байгууллагын бие бүрэлдэхүүн үүргээ биелүүлэх нөхцөл бүрдүүлэх;
 - в/ бие бүрэлдэхүүний үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, тэдний ажлыг үнэлж дүгнэх;
 - г/ цагдаагийн байгууллагыг боловсон хүчинээр хангах, тэдний мэдлэг, чадвар, дадлага туршлагыг дээшлүүлэх арга хэмжээ авах;
 - д/ бие бүрэлдэхүүний хууль ёсны эрх ашгийг хамгаалах.

Хоёр. Захирах, захирагдах ёс

3. Цагдаагийн алба хаагчид албан тушаалаараа нэг нь ногоодоо дарга байна.
4. Цагдаагийн алба хаагчид албан тушаалын хувьд адил байвал ахлах цолтой нь даргална.
5. Цагдаагийн алба хаагчийг албаны хувьд удирдаж байгаа дарга нь шууд захирах дарга байна.
6. Шууд захирах үүрэггүй дарга нь бага тушаалтан болон бага цолтосос гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийгмийн хэв журам хамгаалах, цагдаагийн дүрмүүдийн заалтыг биелүүлэх, биеэ зөв анч явах, цагдаагийн ёс зүйг сахихыг шаардана.
7. Цагдаагийн алба хаагчид албан хэргээр харилцахдаа "Та" гэж хандана.

Гурав. Тушаал өгөх, биелүүлэх, танилцуулж илтгэх журам

8. Тушаал, үүргийг захирах эрэмбэ дарааллаар өгнө. Дарга нь тайлшгүй шаардлагатай үед захирах эрэмбэ дарааллыг харгалзах-

гүйгээр тушаал өгч болох бөгөөд энэ тохиолдолд тушаал авсан алба хаагч нь шууд захирах даргад нь илтгэнэ.

9. Даргаас өгч байгаа үүрэг, тушаал тодорхой бөгөөд хугацаатай байна.

10. Тушаал, үүрэг авч байгаа алба хаагч тушаал, үүргийг зөв, бүрэн ойлгох зорилгоор, мөн бас лүү, эх аргын талаар асууж тодоггож болно.

11. Цагдаагийн байгууллагын алба хаагч нь шууд захирах даргад:

а/ томилогдсон тушаалын ажлыг хүлээн авч ажилд орсноо;

б/ албан тушаалын ажлыг хүлээлгэн өгснөө;

в/ сайшаал хүртсэнхээ;

г/ төр, засгийн шагналаар шагнуулснаа;

д/ албан томилолт, амралт, мөлөө зэргээр ажлын байраа орхих явсан, эргэж ирснээ;

е/ тушаал, үүрэг бас лүү, эхэн тухайгаа танилцуулж илтгэнэ.

12. Цагдаагийн байгууллагын дарга нь тухайн байгууллагад шинээр томилогдон ирсэн алба хаагчийг бие бүрэлдэхүүнд албан ёсоор танилцуулж мэдэгдэнэ.

13. Цагдаагийн байгууллагад шууд захирах дарга нь ирэхэд байгууллагын дарга угтан танилцуулж илтгэнэ. Загвар нь "Хурандаад, Сүхбаатар дүүргийн цагдаагийн хэлтэс цагийн хуваарийн дагуу ажиллаж байна. Хэлтсийн дарга хошууч Болд".

14. Цагдаагийн дээд шатны байгууллагаас шалган зааварлах үед шалган зааварлах хэсгийн ахлагч (нэг дүн бол шалгагч), шаагуулах байгууллагын дарга нар хорилцан танилцуулж мэдэгдэнэ. Үүнд:

а/ шаагаж зааварлахаар ирсэн алба хаагч нь байгууллагын даргатай адил буюу ахлах албан тушаалтай байвал байгууллагын дарга ирсэн хүнд танилцуулж мэдэгдэнэ.

б/ шалган зааварлагч нь байгууллагын даргаас албан тушаал, цолоороо доогуур байвал байгууллагын даргад ирсэн зорилгынхоо тухай мэдэгдэнэ.

15. Шалган зааварлахаас бусад албан ажлаар байгууллагад ирсэн алба хаагч нь тухайн байгууллагын даргад ирсэн зорилгынхоо тухай танилцуулж мэдэгдэнэ.

16. Байгууллагын даргыг тухайн өдөр байгууллагадаа анх удаа ирэхэд нь жижүүр илтгэж танилцуулна.

17. Цагдаагийн алба хаагчид албан үүрэг гүйцэтгэж, хичээл сургууль хийж байхад тухайн байгууллагын захирах дарга, дэд дарга, тэдгээрээс дээш албан тушаалтан орж ирээд "Бос" командаар босч "Номхон" болж, алба хаагчдын дарга буюу ахлах цолтой нь илтгэж танилцуулна. Загвар нь: "Нөхөр хурандаад, Тасгийн бие бүрэлдэхүүн мэргэжлийн зичээл хийж байна, Тасгийн дарга Өлзий", "Бос"

командыг дарга, эсхүл удирдах албан тушаалтан ирж ивааг түрүүлж харсан алба хаагч өгнө.

18. Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах ажиллагаа явуулж байгаа, харуул, эргүүл, хамгаалалтын үүрэг гүйцэтгэж байгаа, үзвэр үзэж байгаа, хооллож байгаа, уралдаан тэмцээн явагдаж байгаа, унтаж амрах дохно өгснөөс хойш болон эмнэлгийн байранд "Бос" команд өгөхгүйгээр натгэж танилцуулна.

Дөрөв. Ёсолж хүндэтгэх журам

19. Захирах дарга, ахлах цолтой хүн алба хаагчид хандаж захирч дагч ба бага цолтой алба хаагч харилцахдаа "Номхон" болж нэр, цол, албан тушаалаа хэлж ёсолно.

20. Цагдаагийн алба хаагчид гудамж, талбай, илон нийтийн газарт уулзахдаа зөвхөн хоорондоо харилцах бол харилцаа ёсолж хүндэтгэнэ. Хоорондоо харилцах шаардлага гаравгүй бол ёслохгүй.

21. Цагдаагийн албан бийранд болон цагдаагийн байгууллагын албан ёсон үйл ажиллагаа явагдаж байгаа газарт алба хаагчид уулзахдаа бие биедээ ёсолно.

22. Цагдаагийн алба хаагч дор дурдсан тохиолдолд ёсолж хүндэтгэнэ. Үүнд:

а/ Монголын нэгдсэн тулгар төрийн уламжлалт Их цагаан туй, монголын цагдаагийн байгууллагын тугийн дэргэдүүр өнгөрөхдөө;

б/ цагдаагийн хүндэт бараа бологчтой оршуулгын ёслолын дэргэдүүр өнгөрөхдөө;

в/ цагдаагийн жагсаалын дэргэдүүр өнгөрөхдөө;

г/ цагдаагийн жагсаал зөрж өнгөрөхөд зөвхөн жагсаалын дарга нар ёсолно;

д/ Монгол Улсын Төрийн дуулал эгшиглэхэд жагсаалд байгаа цагдаагийн алба хаагч "Номхон" болж, жагсаалын эхэнд байгаа дарга нар ёсолно. Жагсаалын гадна байгаа цагдаагийн дүрэмт хувицстай цагдаагийн алба хаагчид "Номхон" болж, малгайтай байвал ёсолно.

23. Цагдаагийн алба хаагчид иргэдтэй албан хэргээр харилцахдаа бодомжтой бүх тохиолдолд ёсолж, цол, нэрээ хэлнэ.

24. Оршуулгын үед хүндэт бараа болж иваа алба хаагч хүндэт бараа бологчийн үүрэг гүйцэтгэхтэй холбоогүй ямар ч тохиолдолд ёслохгүй.

25. Монгол Улсын хууль, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлиг, Засгийн газрын тогтоол, цагдаагийн төв байгууллагын дэргын тунхалыг бие бүрэлдэхүүнд уншиж танилцуулахын өмнө дарга нь "Бос" командлагч, эрх зүйн актын гарчгайг уншиж дуусмагц "Болио"

команд өгч суулгана. Хууль, зарлиг, тогтоол, тушаалд гарми үсэг зурсан хүн өөрийн бигэр оролдож байвал босгохгүй.

26. Төр, засгийн удирдах албан тушаалтан, хүндэт цолтой болон ахмад ажилтан зэрэг хүмүүс ирэхэд даргын "Бос" командаар хүндэтгэд үзүүлднэ. Энэ үед илтгэж танилцуулахгүй.

Тан, Жагсаж хүндэтгэх, талархаа илэрхийлэх журам

27. Цагдаагийн байгууллагууд дараахь хүмүүсийг хүрэлцэн ирэхэд жагсаж хүндэтгээ үзүүлнэ:

а/ Монгол Улсын Ерөнхийлөгч;

б/ Монгол Улсын Их Хурлын дарга;

в/ Монгол Улсын Ерөнхий сайд;

г/ Монгол Улсын маршал;

д/ Монгол Улсын цагдаагийн төв байгууллагын дарга;

е/ Цагдаагийн төв байгууллагын даргын нэрэмжит шалгалт удирдахаар томилогдсон хэсгийн ахлагч.

28. Энэ дүрмийн 27 дугаар зүйлийн "а", "б", "в"-д дурдсан хүмүүсийг ирэхэд цагдаагийн байгууллагын тугтай жагсаж хөгжмид "Угтах марш" болон Монгол Улсын Төрийн дуулал эгшиглүүлэх бөгөөд илтгэж танилцуулахдаа байгууллагын бүтэн нэр, шагнагдсан хүндэт цол, одонг дурдана.

29. Дарга "Сайн байна уу" гэж мөндчлэхэд жагсаалын дотор багдана байгаа алба хаагчид "Амрыг гэрэ" гэж хариу мөндэлнэ. Дарга явахдаа "Баартай" гэнэл "Баартай" гэж хариулна.

30. Цагдаагийн алба хаагч сайшаал, шагнал хүлээн аваад "Монгол Улсын төлөө зүтгэе" гэж хэлнэ.

31. Цагдаагийн олон алба хаагчид, мөн тодорхой байгууллагын бие бүрэлдэхүүнд сайшаал, шагнал өгөөд дарга нь "Монгол Улсын төлөө ..." гэж хэлэхэд бүгдээрээ "...зүтгэе" гэж хэлнэ.

32. "Монгол Улсын төлөө зүтгэе" гэж хэлэхдээ малгайтай байвал ёслоно.

Зургаа. Дүрэмт хувцас өмсөх журам

33. Цагдаагийн алба хаагч тогтоосон загвар, өнгө, нэр төрлийн дүрэмт хувцас хэрэглэнэ.

34. Чөлөөнд байгаа цагдаагийн офицер, ахлагч (дэд ахлагч, ахлагч, ахлах ахлагч) төвхөн ёслолын үеэр дүрэмт хувцас өмсөж болно.

35. Дүрэмт хувцас өмсөх журмыг хууль тогтоомжид нийдүүлэн цагдаагийн төв байгууллагын даргын тушаалаар тогтооно.

Долоо. Жагсаалын үзлэг

36. Алба хаагчид цагдаагийн дүрмүүдийг хэрхэн биелүүлж байгаа, дүрэмт хувцас, зэвсэг, тусгай хэрэгслийг хэрхэн зөв хэрэглэж байгаа болон тэдгээрийн бүрэн бүтэн байдлыг шалгах зорилгоор жагсаалын үзлэг явуулна.

37. Жагсаалын үзлэгийг шууд захирах дарга, шаалган зааварчлахаар ирсэн хүмүүс явуулна.

38. Жагсаалын үзлэг хийх дарга нь жагсах газар, цаг, шалгах журам, хмар хувцас, зэвсэг, тусгай хэрэгсэлтэй байхыг заана.

39. Жагсаалын үзлэгийг дараахь хугацаанд явуулна:

а/ цагдаагийн хүрээний хэмжээнд жилд хоёроос доошгүй удаа;

б/ салар, суман, тасаг, хэсэгт сар бүр нэгээс доошгүй удаа;

в/ бусад бүх байгууллагад улиралд нэгээс доошгүй удаа.

Найм. Гал түймрээс хамгаалах журм

40. Цагдаагийн алба хаагч гал түймрийн аюулгүйн журмыг мэдэж биелүүлдэг, гал түймэр унтраах багаж хэрэгслийг ашиглаж чаддаг байх үүрэгтэй.

41. Цагдаагийн байгууллага бүр гал түймрээс хамгаалах, гал гарах үед ажиллах төлөвлөгөө боловсруулж дарга (захирагч) нь батлан, бас бүрэлдэхүүнд судлуулж хэрэгжүүлнэ.

42. Төлөвлөгөөнд гал түймрийн аюулгүй байдлын арга хэмжээний заавар, гал унтраахад оролцуулах хүч, хэрэгслийн тооцоо, хүн бүрийн ажил үүргийн хуваарийг хоёроос доошгүй хувицбараар хийж эд хөрөнгийг хамгаалах аргачлал боловсруулж нэг хувийг нь цагдаагийн газар, хэлтэс, анги, байгууллагын жижүүрт байлгана.

Ес. Цагдаагийн алба хаагчийн эрүүл мэндийг хамгаалах журам

43. Цагдаагийн байгууллагын зүгээс гүйцэтгэх үүрэг:

а/ алба хаагч бүрийг эрүүл мэндийн даатгалд хамруулах;

б/ алба хаагчийн хөдөлмөрлөх эрүүл ахуйн шаардлагыг хангах;

в/ бүх алба хаагчийг жилд нэгээс доошгүй удаа нарийн мэргэжлийн эмч нарын үзлэгт оруулах;

г/ хүнд, хөртөй нөхцөлд ажиллагчдын эрүүл ахуй, хөдөлмөр хамгааллын шаардлагыг хангах;

д/ алба хаагч бүрт өөртөө болон нөхөртөө эмнэлгийн анхны тусламж үзүүдэх мэдлэг олгох;

с/ эмчлэлийн магадлагааг үндэслэн амралт, сувилалд иж эмчлүүлэх чөлөө олгох.

44. Цагдаагийн алба хаагчийн үүрэг:

а/ хувиийн эрүүл ахуйн шаардлагыг чанд сахих;

б/ биеэ билдэржүүлж чийрэгжүүлэх;

в/ эрүүл мэндэд муугаар шууд нөлөөлөх хорт зуршлыг цээрлэх;

г/ эмчийн магадлагааг ахлах даргад мэдэгдэж алтгэх.

Арав. Цагдаагийн байгууллагын дотоод журам

45. Цагдаагийн байгууллага бүр дотоод журамтай байна. Дотоод журмыг цагдаагийн тухайн байгууллагын дарга батална.

46. Байгууллагын дотоод журмын зорилго нь ажиллагчид үр бүтээл, идэвх санаачилгатай ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх, тэдний хөдөлмөрийг оновчтой зохион байгуулах, сахилга, дэг журмыг бэхжүүлэхэд оршино.

47. Дотоод журамд байгууллагын үүргийн талаар дараахь асуудлыг заавал тусгана. Үүнд:

а/ цагдаагийн байгууллагын дарга нь байгууллагынхаа хэмжээнд албан ажил эхлэх, дуусах, завсарлах, эргүүлж иж үүр халалцах, иргэдийг хүлээн авах өдөр, цагийг орон нутаг болон байгууллагын онцлогийг хэргэлзэн тогтоох;

б/ ажлын дагизыг, дотоод журмыг бие бүрэлдэхүүнд цагдаагийн байгууллагын даргын тушаалаар зарлан мэдээлэх;

в/ хичээл, сургууль, дадлага хийх журмыг тогтоох;

г/ хөдөлмөрийн сахилгыг чанд сахуулж, ажлын цаг ашиглалтыг сайжруулах арга хэмжээг тусгаж оруулах;

д/ алба хаагч нарны хөдөлмөрийн зохион байгуулалтыг оновчтой болгох, ажлын байрны нөхцөлийг хангах.

48. Дотоод журамд алба хаагчийн үүргийн талаар дараахь асуудлыг заавал тусгана. Үүнд:

а/ байгууллагаас тогтоосон дотоод дэг журмыг сахин биелүүлж, харуудсай эд хөгшиг, тэхинх, багаж хэрэгсэлийг ариг гантай эдэлж, хэрэглэх;

б/ ажлын цагаар үндсэн үүргээс оор ажил үүрэг гүйцэтгэхгүй, ажлын байранд сөгтууруулах ундааны зүйл хэрэглэхгүй байх.

49. Дотоод журамд байгууллагын жижүүрлэлтийн журмыг тодорхой оруулна.

Арван нэг. Цагдаагийн байгууллагын тэвсэглэмж

50. Гэмт дэргэтэй тэмцэх, нийгмийн хэн журам сахуулах, харуул хамгаалалтын үүрэг гүйцэтгэх цагдаагийн алба хаагчдад нэгбүрийн тэвсэгийг албаны зориулалтаар түр хугацаагаар эзэмшүүлдэг.

51. Албаны шуурхай, бэлэн байдлыг хангах зорилгоор нэгбүрийн зэвсэг, нэгбүрийн тусгай хэрэгслийн нөөцийг орон тооныхоо 10 хувьтай тэнцэх хэмжээгээр байгуулна.

52. Бүлгийн зэвсэг тавьж олгох бол Цагдаагийн ерөнхий газрын дарга тусгайлан тушаал гаргана.

53. Цагдаагийн алба хаагчийн гүйцэтгэх үүрэгт нь тохируулан тусгай хэрэгсэл тавьж олгоно.

54. Галт зэвсэг, галт хэрэгсэл, тусгай хэрэгслийг бүртгэх, хадгалах журмыг цагдаагийн төв байгууллагын дарга батална.

Арван хоёр. Албаны болон өндөржүүлсэн бэлэн байдал

55. Цагдаагийн тодорхой байгууллага гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийгмийн хэв журам хамгаалах талаар өөрт ногдсон үүргийг бүрэн биелүүлэх чадвартай байхыг албаны бэлэн байдал гэнэ.

56. Албаны бэлэн байдлыг хангах үүргийг байгууллагын дарга хүлээнэ.

57. Эрүүгийн болон хэв журмын нөхцөл байдлаас шалтгаалан хүн хүч, техник хэрэгслийг ажлын тусгай трафикт оруулах, ажлын горимыг өөрчлөх шаардлага гарсна үед өндөржүүлсэн бэлэн байдалд шилжүүлнэ.

58. Өндөржүүлсэн бэлэн байдлыг зөвхөн тухайн байгууллагын даргын эсхүл цагдаагийн дээд шатны байгууллагын даргын тушаалаар зарлана.

59. Өндөржүүлсэн бэлэн байдалд шилжүүлэх удирдамжийг цагдаагийн төв байгууллагын дарга батална.

Арван гурав. Цагдаагийн цувааны журам

60. Цагдаагийн алба хаагчид болон техник хэрэгслийг автомашин, төмөр замаар тээвэрлэхэд цагдаагийн цувааг зохион байгуулахдаа цагдаагийн цуваа бүрт дугаар олгох бөгөөд цувааны даргыг цагдаагийн эрх бүхий байгууллагын даргын тушаалаар томилно.

61. Цагдаагийн цувааны бүрэлдэхүүнд:

а/ цагдаагийн цувааны дарга;

б/ холбоочид;

в/ техникийн ажилтан;

г/ автомашин, вагон ахлагч;

д/ шаардлагатай үед эмчийг томилж оруулна.

62. Цагдаагийн цувааны дарга дараахь үүрэг гүйцэтгэнэ. Үүнд:

а/ цагдаагийн алба хаагч, техник хэрэгслийг тогтоосон хугацаанд зохион байгуулалттай суулгаж, ачих, шилжүүлэх, буулгах;

б/ автомашин вагоны ахлагчийн үйл ажиллагааг хянаж удирдах;

в/ цагдаагийн цувааны бие бүрэлдэхүүнд цувааны журам дэглэмийг танилцуулах;

г/ цувааны холбоог зохион байгуулж цувааны журам, аюулгүй арга хэмжээг бие бүрэлдэхүүн хэрхэн биелүүлж байгаад хяналт тавих;

д/ цувааны үед гарсан техникийн саатал, гэмтлийг цаг алдалгүйг засуулах арга хэмжээ авах;

е/ цувааны машин техникийг цэнэглэх, бие бүрэлдэхүүний хооллох, амрах журмыг тогтоож мөрдүүлэх.

63. Цувааны дарга нь цувааны үед цагдаагийн байгууллагын даргын эрх хэмжээг эдэлнэ.

64. Автомашин, вагоны ахлагч дараахь үүрэг гүйцэтгэнэ. Үүнд:
а/ автомашин, вагонд суух бие бүрэлдэхүүний нэрсийн жагсаалтыг үйлдэж, зэвсэглэл бусад эд хэрэгслийн тоог мэдэх, тэдгээрийн бүрэн бүтэн байдлыг хөдлөхийн өмнө шалгах;

б/ бие бүрэлдэхүүнийг суух, буух, байрлуулах ажлыг удирдах;

в/ цувааны бие бүрэлдэхүүнд хамааралгүй хүн, ачааг зөвшөөрөлгүйгээр суулгахгүй, ачихгүй байх;

г/ аюулгүйн арга хэмжээ болон гал түймрээс сэргийлэх журмыг сахуулах;

д/ цагдаагийн цувааны үед бие бүрэлдэхүүнээс өвчилсөн, замд хоцорсон ачаанаас алга болсон ба тодорхойгүй ачаа нэмэгдсэн, техникийн саатал, бусад зөрчил гарсан бол цувааны даргад нэн даруй мэдэгдэх.

Арван дөрөв. Цагдаагийн байгууллагын түүхийг бичих

65. Цагдаагийн тасаг ба түүнээс дээд шатны байгууллага, сургууль түүхэн замналын дэвтэртэй байна.

66. Түүхэн замналын дэвтэрт ажил, сурлагын онцгой амжилт гаргасан алба хаагчийн тухай байгууллагын даргын тушаалаар бичинэ. Цагдаагийн алба хаагчийн зургийг түүхэн замналын дэвтэрт нааж, гаргасан амжилт, байгуулсан гавьяаны тухай товч бичинэ.

67. Цагдаагийн тасаг ба түүнээс дээш шатны байгууллага жил бүр өөрийн тухайн оны түүхийг бичиж он дарааллаар дэвтэрлэж хадгална.

Засгийн газрын 1994 оны 85 дугаар
тогтоолын 2 дугаар хавсралт

ЦАГДААГИЙН АЛБА ХААГЧИЙН САХИЛГЫН ДҮРЭМ

1. Цагдаагийн алба хаагчийн сахилгын дүрэм (цавшид "Сахилгын дүрэм" гэнэ) нь цагдаагийн алба хаагчдад тавигдах шийтгэл шаардлага, түүнийг биелүүлэхэд амжилт гаргахчдад сайшаал хүртээх, тэдгээр шаардлагыг зөрчигчдөд шийтгэл хүлээлгэх харилцааг тохилуулна.

2. Цагдаагийн алба хаагчийн сахилга нь энэ дүрэмд заасан эрх зүйн болон ёс зүйн хэм хэмжээг сахих биелүүлснээр илэрхийлэгдэнэ.

3. Цагдаагийн алба хаагч дор дурдсан хууль тогтоомж, төрийн байгууллагын болон албан тушаалтмы шийдвэрийн холбогдох заалтыг даган биелүүлнэ:

а/ Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хууль тогтоомж;

б/ Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлиг, Засгийн газрын болон төрийн захиргаан төв байгууллагын шийдвэр;

в/ цагдаагийн төв байгууллага болон түүний албад, цагдаагийн дээд шатны болон тухайн байгууллагын шийдвэр;

г/ нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, Засаг даргын шийдвэр.

4. Цагдаагийн алба хаагч өргөсөн тагарагтаа үнэмч байж, түүнийг ёсчлон биелүүлнэ.

5. Цагдаагийн алба хаагч нь цагдаагийн дотоод албаны дүрэм, хүрээний дүрэм, эргүүл, харуулын албаны дүрэм зэрэг цагдаагийн дүрмүүд, цагдаагийн байгууллагын дотоод журмын заалтыг сахих биелүүлнэ.

6. Цагдаагийн алба хаагч нь ажил, үүргийн хуваарнаар өөрт оногдсон үүрэг, захирах даргын тушаалыг биелүүлнэ.

7. Цагдаагийн алба хаагчийн ёс зүйг сахих биелүүлнэ.

8. Цагдаагийн алба хаагчид дор дурдсан сайшаал хүртээх. Үүнд:

а/ баяр хүргэж бие бүрэлдэхүүнд мэдээлэх;

б/ урьд оногдуулсан сахилгын шийтгэлийг хугацаанаас нь өмнө арилгах;

в/ эрх хүртэл хөдөлгөөн хөдөл сөргөх амжилт олгох;

г/ баярын бичиг, сайшаалын үнэмлэхээр шагнах;

д/ үнэ бүхий зүйл мөнгөн шагналаар шагнах;

е/ сарын үндсэн цалинг 20 хүртэл хувиар гурав хүртэл сарын хугацаанд нэмэгдүүлэх;

ж/ үүргийг нь хүндэт самбарт тавих;

з/ цагдаагийн ерөнхий газрын жуух бичгээр шагнах;

и/ алд суудал зигэрийн тэмдгээр шагнах;

х/ Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн баталсан журамд нийцүүлэн хугацааны өмнө цагдаагийн цол олгох, албан тушаалд заасан цолны тэргээс нэг шат дээгүүр цол олгох;

л/ Цагдаагийн ерөнхий газрын хүндэт тэмдгээр шагнах.

9. Цагдаагийн алба хаагчийн сахилгыг сахиж, үүргээ биелүүлэх талаар онцгой болон тогтвортой амжилт гаргасан нь сайшаал хүртээх үндэслэл болно.

10. Сайшаал хүртээхдээ алба хаагчийн гаргасан амжилт, ажилласан хугацаа, албаны төрөл, мэргэжлийг харгалзана.

11. Сахилгын зөрчил гаргасан цагдаагийн алба хаагчид дор дурдсан сахилгын шийтгэл оногдуулна:

а/ сануулах;

б/ цолны мөнгийг 3 сар хүртэл хугацаагаар хасгах;

в/ сарын үндсэн цалинг 3 сар хүртэл хугацаанд 20 хүртэл хувиар бууруулах;

г/ цагдаагийн цолыг бууруулах буюу хасгах;

д/ албанаас халах.

12. Цагдаагийн алба хаагчийн сахилгыг санаатайгаар, санамсар болгоомжгүйгээс зөрчсөн, албаны үүрэг, цагдаагийн ёс зүйг биелүүлээгүй, эсхүл хангалтгүй биелүүлсэн нь сахилгын шийтгэл ногдуулах үндэслэл болно.

13. Сахилга, дэг журмыг бэхжүүлэх талаар үр дүнтэй арга хэмжээ аваагүй, эрхээ бүрэн эдлээгүй дарга (захирагч) сахилгын хариуцлага хүлээнэ.

14. Цагдаагийн алба хаагч гаргасан зөрчилдөө захиргааны шийтгэл хүлээсэн бол сахилгын шийтгэл давхардуулан хүлээлгэхгүй.

15. Цагдаагийн алба хаагч захиргааны зөрчил гарган захиргааны шийтгэл хүлээхдээ сахилгын зөрчил давхар гаргасан бол захиргааны шийтгэл хүлээснийг үл харгалзан сахилгын шийтгэл ногдуулана.

16. Энэ дүрмийн 11 дүгээр зүйлийн "а", "б", "в"-д заасан сахилгын шийтгэл ногдуулснаас хойш 6 сарын хугацаанд, мөн зүйлийн 2-д заасан сахилгын шийтгэл ногдуулснаас хойш 1 жилийн хугацаанд тус тус дахин зөрчил гаргаагүй бол сахилгын шийтгэлгүйд тооцно.

17. Цагдаагийн алба хаагчид энэ дүрмийн 11 дүгээр зүйлийн "а", "б", "в"-д заасан шийтгэл ногдуулснаас хойш 3 сар, "г"-д заасан шийтгэл ногдуулснаас хойш 6 сарын хугацаа өнгөрсөн бол сахилгын шийтгэлийг ногдуулсан албан тушаалтан хугацаанаас нь өмнө арилгаж болно.

18. Цагдаагийн байгууллагын дор дурдсан албан тушаалтан сайшаал хүлээлгэх, шийтгэл ногдуулах талаар дараахь эрх эдэлнэ:

а/ энэ дүрмийн 8 дугаар зүйлийн "в", "г", "ж"-д заасан сайшаал хүртээх, 11 дүгээр зүйлийн "б"-д заасан шийтгэл ногдуулах эрхийг Цагдаагийн тухайн алба, байгууллагын дарга, захирагч эдэлнэ;

б/ энэ дүрмийн 8 дугаар зүйлийн "б", "д", "х"-д заасан сайшаал хүртээх 11 дүгээр зүйлийн "г", "д"-д заасан шийтгэл оногдуулах эрхийг цагдаагийн байгууллагын дарга, захирагч нар эрх хэмжээнийхээ хүрээнд эдэлнэ;

в/ энэ дүрмийн 8 дугаар зүйлийн "е"-д заасан сайшаал хүртээх, 11 дүгээр зүйлийн "в"-д заасан шийтгэл оногдуулах эрхийг тухайн алба хаагчийг шууд захирах салаа, сумангийн захирагч, хэлтэс, тасгийн дарга, ахлах ажилтан эдэлнэ;

г/ энэ дүрмийн 8 дугаар зүйлийн "а"-д заасан сайшаал хүртээх, 11 дүгээр зүйлийн "а"-д заасан шийтгэл оногдуулах эрхийг цагдаагийн алба хаагч дотоод дүрэмд заасан захирах, захирагдах журмын дагуу эдэлнэ;

д/ энэ дүрмийн 8 дугаар зүйлийн "э", "и", "л"-д заасан сайшаал хүртээх эрхийг зөвхөн цагдаагийн төв байгууллагын дарга эдэлнэ;

е/ цагдаагийн хүрээний дарга нь энэ дүрмийн 8 дугаар зүйлийн "а", "в", "е"-д заасан сайшаал хүртээх, 11 дүгээр зүйлийн "а", "б", "в"-д заасан шийтгэл оногдуулах эрхийг эдэлнэ;

ж/ цагдаагийн бүх шатны байгууллагын дэд дарга нар энэ дүрмийн 18 дугаар зүйлийн "а", "д"-д зааснаас бусад сайшаал хүртээх, шийтгэл оногдуулах эрхийг тухайн байгууллагад ажиллагчдын хүрээнд эдэлнэ;

з/ цагдаагийн байгууллагын албан тушаалтан шаардлагатай гэж үзвэл доод шатны дарга, захирагчийн эдлэх сайшаал, шийтгэлийн эрхийг эдэлж болно;

и/ цагдаагийн хүрээний дарга нь тухайн нутаг дэвсгэрт байнга болон түр байрлаж байгаа, зорчиж яваа, дамжин өнгөрч яваа цагдаагийн алба хаагчид эрх хэмжээнийхээ хүрээнд сайшаал хүртээх, сахилгын шийтгэл хүлээлгэх эрх эдэлж болно.

19. Сахилгын шийтгэл нь зөрчлийн шинж, учирсан хохирол, гэм буруугийн хэм хэмжээнд тохирч байх ёстой.

20. Гартгасан зөрчил нь эргүүл жижүүрлэлтийн үед болон согтуурсны улмаас, эсхүл бүлэглэн үйлдэгдсэн байвал шийтгэлийг хүндрүүлэх нөхцөл болно.

21. Сахилгын шийтгэл хүлээлгэх эрхээ хэтрүүлсэн дарга (захирагч) хариуцлага хүлээнэ.

22. Доод шатны дарга, алба хаагч эрхээ хэтрүүлээгүй тохиолдолд түүний хүлээлгэсэн сахилгын шийтгэлийг ахлах дарга нь хөнгөрүүлэх буюу хүчингүй болгох эрхгүй.

23. Алба хаагч нь сайшаагдаж шийтгэгдсэн тухай түүний хувийн хэрэгт (үнээлэмжийн хуудсанд) нь тэмдэглэнэ.

24. Цагдаагийн алба хаагч нь өөрт оногдуулсан сахилгын шийтгэлийг үндэслэлгүй, эсхүл хүндэдсэн гэж үзвэл дээд шатны даргад 10 хоногийн дотор гомдол гаргах эрхтэй. Гомдолыг хүлээн авсан албан тушаалтан 14 хоногт багтаан шийдвэрлэж хариу өгнө. Сахилгын шийтгэл хүлээсэн алба хаагч гомдлоо хууль тогтоомжид заасны дагуу шүүхэд гаргаж болно.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

1994 оны 5 дугаар
сарын 9-ний өдөр

Дугаар 86

Улаанбаатар
хот

Мал, мах бэлтгэлийн ажлыг
зохион байгуулах тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. 1994 оны хаврин мал мах бэлтгэлээс эхлэн улсын нөөц бүрдүүлэх, гадаад орнуудтай байгуулсан гэрээ, хэлэлцээрийн дагуу төвлөрсөн журмаар экспортлох мал, махыг Засгийн газрын захиалгаар, цэрэг, цагдаа, хорих байгууллагуудын хэрэгцээт мал, махыг тэдгээрийн удирдах дээд байгууллагын захиалгаар тус тус бэлтгүүлж байх, бусад хэрэглэгчид хэрэгцээнийхээ махыг зах зээлээс бэлтгэдэг зохион байгуулалтад шилжих нь зүйтэй гэж үзсүгэй.

2. Мал, мах бэлтгэх боломжийн талаар аймаг, хот бүрээр судалгаа гаргаж жил бүрийн 4 дүгээр сард багтаан хэрэглэгч, нийлүүлэгчдэд мэдээлж байхыг Үндэсний хөгжлийн газар, Хүнс, хөдөө аж ахуйн яаманд даалгасугай.

3. 1994 онд улсын нөөцөд авах, мөн гэрээ, хэлэлцээрийн дагуу төвлөрсөн журмаар экспортлох мал, махын захиалгыг Улаанбаатар хотын "Махимлекс" компани, Дархан хотын "Хишиг" компани, Дорнодаймгийн "Дорнод" компани, хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүний худалдаа, зуучлалын "Мон ХАА" компани, Багахангай дахь мах боловсруулах үйлдвэрт өгч гэрээний үндсэн дээр бэлтгүүлсүгэй.

4. Улсын нөөцийн мах худалдан авахад шаардагдах хөрөнгийг улсын төсвөөс, экспортын мал, мах худалдан авах хөрөнгийг захиалга авсан үйлдвэр, компанийн хөрөнгө болон гадаадад худалдахаар гэрээ хийсэн аж ахуйн нэгж, байгууллагын урьдчилгаа, тэдний банкнаас авах зээлийн хөрөнгөөр санхүүжүүлж байх чиглэл баримтлах нь зүйтэй гэж үзсүгэй.

5. Аймаг, сумын Засиg дарга нарт даалгах нь:

а) сум байгууллага бүрийн мал сүргийн бүтэц, мал, мах бэлтгэх боломжийг үндэслэн улсын болон томоохон хотуудын захиалгаар бэлтгэх мал, махыг ардиргэд, аж ахуйн нэгжтэй жил бүр гэрээ байгуулуулан хөрөнгө хүн хүчийг зохицуулан зохион байгуулж байсугай;

6) бэлтгэлийн малд урьдчилан сэргийлэх тарилга, туулгалт хийлгэх арга хэмжээ авч, мал тууварлах ажилд тохих дэмжлэг тусалцаа үзүүлж байсугай.

6. Тууварын замын дагуухь ус цэг, худгийг сэргээн засварлуулж, хариуцах эзэнтэй болгохын хамт тууварын замын ус, нутаг бэлчээрийг хамгаалах арга хэмжээ авч байхыг холбогдох аймгийн Засаг дарга нар, Хүнс, хөдөө аж ахуйн яам, Байгаль орчны заманд даалгасугай.

7. Бэлтгэн нийлүүлэгч байгууллагуудтай гэрээ хийх үндсэн дээр хэрэгцээг мал, махаа бэлтгүүлэх, хүнсний захуудын ажиллах нөхцөл бололцоог сайжруулах замаар хүн амын махны хэрэгцээг хангах арга хэмжээ авч байхыг нийслэл болон Багануур, Налайх дүүргийн Засаг дарга нар, Дархан, Эрдэнэт, Чойр хотын Ардын Хурлын гүйцэтгэх захиргааны дарга нарт даалгасугай.

8. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "1993 оны мал, мах бэлтгэлийн ажлыг зохион байгуулахтай холбогдсон зарим арга хэмжээний тухай" Засгийн газрын 1993 оны 3 дугаар сарын 26-ны өдрийн 43 дугаар тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

П. ЖАСРАЙ

Хүнс, хөдөө аж ахуйн сайд

Ц. ӨӨЛД

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ**

1994 оны 5 дугаар
сарын 9-ний өдөр

Дугаар 88

Улаанбаатар
хот

Цэргийн зарим байгууллагуудын
зохион байгуулалтын тухай

Монгол Улсын Засгийн газраас **ТОГТООХ** нь:

1. Монголын ардын цэргийн дуу бүжгийн чуулга, Хилийн цэргийн дуу бүжгийн чуулгыг тус тус татан буулгасны үндсэн дээр бүх цэргийн дуу бүжгийн чуулгыг 1994 оны тавдугаар сард багтаан зохион байгуулж Батлан хамгаалах яамны харьяанд ажиллуулсугай.

2. Бүх цэргийн дуу бүжгийн чуулгыг хил, хязгаарын цэргийн анги, байгууллагуудад урлагийн тоглолтоор тэргүүн ээлжинд түлхүү үйлчлүүлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч байхыг Батлан хамгаалахын сайд Ш. Жадамбаад даалгасугай.

3. Улсын аюулгүй байдлыг хангах ерөнхий газар /хуучин нэрээр/-ын хүн эмнэлгийг Тагнуулын төв газар, хилийн цэрэг, цагдаа, хорих байгууллагуудын нийт бие бүрэлдэхүүнд үйлчлэх үүрэгтэйгээр Хилийн цэргийг удирдах газрын харьяанд ажиллуулсугай.

4. Улсын аюулгүй байдлыг хангах ерөнхий газар /хуучин нэрээр/-ын музейн барилгыг Тагнуулын төв газрын мэдээлд үлдээж, хилийн цэргийн түүхэн замналтай холбогдсон үзэмрийг уг музейд хэвээр байрлуулж байх нь түйтэй гэж үзсүгэй.

5. Цагдаагийн дээд сургуулийн хилийн факультетийг сургалтын материаллаг бааз, багшлах болонсон хүчний хамт Цэргийн их сургуульд шилжүүлэхийг Цагдаагийн ерөнхий газар /Б. ПҮРЭВ/, Хилийн цэргийг удирдах газар /П. СҮНДЭВ/-т даалгасугай.

6. Бүтэц, зохион байгуулалтын өөрчлөлтөөр эвэсэгт хүчин, хилийн цэргээс халагдах хүмүүсийг ажлаар хангах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг Хүн амын бодлого, хөдөлмөрийн сайд Э. Гомбожав, Батлан хамгаалахын сайд Ш. Жадамбаа, нийслэл, холбогдох аймгийн Засаг дарга нарт даалгасугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

П. ЖАСРАЙ

Батлан хамгаалахын сайд

Ш. ЖАДАМБАА

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ**

1994 оны 5 дугаар
сарын 9-ний өдөр

Дугаар 90

Улаанбаатар
хот

Улсын хил хамгаалалтыг сайжруулах талаар
авах төрм арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Хилийн тухай хуулийг хэрэгжүүлдэхтэй холбогдуулан Монгол Улсын Засгийн газраас **ТОГТООХ** нь:

1. Хилийн цэргийг удирдах газар /П. СҮНДЭВ/-т даалгах нь:
а/ улсын хил хамгаалалтын бэлэн байдал, хангалт үйлчилгээг сайжруулж, техник хэрэгслийг сэргээн засварлах, Монгол-Оросын хилийн хамгаалалтын нитрлыг азмэг дүүлэх замаар хил хамгаалалтыг бэхжүүлэх тодорхой арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсүгэй;

б/ улсын хилийн болон хил орчмын дэглэмийг сахиулах асуудлыг холбогдох төрийн захиргааны төв, орон нутгийн байгууллагаа-

тай хамтран хэрэгжүүлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авсугай.

2. "Хилийн цэргийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" Сайд нарын Зөвлөл /хуучин нэрээр/-ийн 1982 оны 365 дугаар тогтоолын 1 дүгээр зүйлд заасан гуравдугаар зэргийн хилийн суманд Монгол-Оросын хилийн дагуухь сумангуудыг нэмж хамааруулсугай.

3. Хилийн цэргийг удирдах газрын бүтэц, зохион байгуулалтад зарим өөрчлөлт оруулсантай холбогдож гарах хэмнэлт, түүнчлэн илүүдэл барилга байгууламж, техник, материал хэрэгслийг бордуулсны орлогыг улсын хил хамгаалалтыг сайжруулах арга хэмжээнд зориулан зарцуулахыг Хилийн цэргийг удирдах газар /II. СҮНДЭВ/-т зөвшөөрсүгэй.

4. Улсын хил хамгаалалтад оролцуулах туслах хүчнийг ажилдуулах болон урамшуулах журмыг Сангийн яамтай тохиролцон баталж мөрдүүлэхийг Батлан хамгаалахын сайд Ш. Жадамбаад зөвшөөрсүгэй.

5. Монгол-Оросын хил дээр шинээр байгуулагдсан хороо, суманг холбоожуулах, хилийн цэргийн хэмжээнд мэдээллийн нэгдсэн сүлжээ бий болгох, хил хамгаалалтад шаардлагатай барилга байгууламж, орон сууц барих, насдэг тэрэг, онгоц, ижнерийн төхөөрөмж, техник хэрэгслийг сэргээн засварлах, хөдлөх бүрэлдэхүүний цархийг шинэчлэх тэрэг арга хэмжээнд шаардагдах хөрөнгийг Хилийн цэргийг удирдах газрын жил бүрийн төсөвт тусган шийдвэрлэж байхыг Үндэсний хөгжлийн газар /Ч. УЛААН/, Сангийн яам /Д. ДАВААСАМБУУ/-д даалгасугай.

6. Хилийн суман салбарыг 1995-1998 онд багтаан телевизийн үндэсний нэвтрүүлэг үздэг болгох, хил хамгаалалтад зориулж цэргийн холбооны техник засварын тоног төхөөрөмжөөр хангах арга хэмжээг Сангийн яамтай хамтран дэс дараатай авч хэрэгжүүлэхийг Батлан хамгаалахын сайд Ш. Жадамбаа, Хилийн цэргийг удирдах газрын дарга II. Сүндэв нарт даалгасугай.

7. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Улсын хил хамгаалалтыг сайжруулах зарим арга хэмжээний тухай" Сайд нарын Зөвлөл /хуучин нэрээр/-ийн 1988 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдрийн 256 дугаар тогтоолын 7 дугаар зүйлээр өөрчлөн найруулсан "Хилийн цэргийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" Сайд нарын Зөвлөл /хуучин нэрээр/-ийн 1982 оны 12 дугаар сарын 6-ны өдрийн 365 дугаар тогтоолын 5 дугаар зүйлийг "Хилийн 6, 7, 9 дүгээр хорооны төвийн офицер, ахлагч нарт олгох хилийн нэмэгдлийг үндсэн цалингийн 15 хувиар, Сүхбаатарын шалган нэвтрүүлэх тусгай боомт болон хилийн бусад хороо, ангийн төвийн офицер ахлагч, 6, 7, 9, 12 дугаар хорооны төвийн энгийн ажилчин, албан хаагчдад олгох хилийн нэмэгдлийг үндсэн цалингийн 10 хувиар тус тус тогтоох"

гэж өөрчлөн найруулж, дор дурдсан тогтоолын заалтыг хүчингүй болсонд тооцсугай:

а/ "Улсын хил хамгаалалтыг сайжруулах зарим арга хэмжээний тухай" БНМАУ-ын Сайд нарын Зөвлөл /хуучин нэрээр/-ийн 1988 оны 10 дугаар сарын 18 -ны өдрийн 256 дугаар тогтоолын 5 дугаар зүйлийн "б" заалт;

б/ "Хилийн цэргийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" Сайд нарын Зөвлөл /хуучин нэрээр/-ийн 1982 оны 12 дугаар сарын 06-ны өдрийн 365 дугаар тогтоолын 5 дугаар зүйлийн "г" заалт, 6, 8, 12 дугаар зүйл;

в/ "Улсын хил хамгаалалтын талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" БНМАУ-ын Засгийн газрын 1991 оны 5 дугаар сарын 03-ны өдрийн 141 дүгээр тогтоолын 5 дугаар зүйл, 7 дугаар зүйлийн "б", "в" заалт, 12 дугаар зүйл.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

П. ЖАСРАЙ

Батлан хамгаалахын сайд

Ш. ЖАДАМБАА

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ**

1994 оны 5 дугаар
сарын 9-ний өдөр

Дугаар 91

Улаанбаатар
хот

Дүрэм батлах тухай

Монгол Улсын Батлан хамгаалах тухай хууль, Иргэний цэргийн үүргийн болон цэргийн албан хаагчийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас **ТОГТООХ** нь:

1. Монгол улсын зэвсэгт хүчин, бусад цэргийн хэрэгцээнд бүтээгдэхүүн нийлүүлэх дүрмийг хэлсрэлтийн ёсоор баталж, 1994 оны 6 дугаар сарын 1-нээс эхлэн мөрдүүлсүгэй.

2. Зэвсэгт хүчин, бусад цэрэг, Тагнуулын төв газар, цагдаа, хорих байгууллагын хэрэгцээнд улсын захиалгаар импортын бараа, бүтээгдэхүүн нийлүүлэх ажлыг Батлан хамгаалах яам хариуцан зохион байгуулж нэгдсэн журмаар гүйцэтгэж байх нь зүйтэй гэж үзсүгэй.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

П. ЖАСРАЙ

Батлан хамгаалахын сайд

Ш. ЖАДАМБАА

Засгийн газрын 1994 оны
91 дүгээр тогтоолын хавсралт

МОНГОЛ УЛСЫН ЗЭВСЭГТ ХҮЧИН, БУСАД ЦЭРГИЙН ХЭРЭГЦЭЭНД БҮТЭЭГДЭХҮҮН НИЙЛҮҮЛЭХ ДҮРЭМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1. Зэвсэгт хүчин, бусад цэргийн бүх төрлийн хангалтыг төрөөс баталгаажуулах зарчмыг иш үндэс болгож, цэргийг зайлшгүй шаардлагатай бүтээгдэхүүнээр хангах журам тогтоох, цэргийн хэрэгцээнд бүтээгдэхүүн нийлүүлэх аж ахуйн нэгж байгууллагын үүрэг хариуцлагыг өндөржүүлэхэд энэхүү дүрмийн зорилго оршино.

2. Энэхүү дүрмийг зэвсэгт хүчин, бусад цэргийн хэрэгцээнд бүтээгдэхүүн нийлүүлэх үүрэг хүлээсэн аж ахуйн нэгж, байгууллага /цаашид "бэлтгэн нийлүүлэгч" гэнэ/, түүнчлэн бүтээгдэхүүний хэрэгцээг, захиалга боловсруулах, хангалтыг зохион байгуулах үүрэгтэй Батлан хамгаалах яам, Хилийн цэргийг удирдах газар, Улсын Иргэний хамгаалалтын газар, Цагдаагийн ерөнхий газар, Тэгцүүлэн төв газар, Хорих байгууллагуудыг удирдах газар, Цэргийн анги, байгууллага /цаашид "захиалагч" гэнэ/ дагаж мөрдөнө.

3. Зэвсэгт хүчин, бусад цэргийн анги, байгууллагын бэлэн байдал, байлдааны бэлтгэл сургууль, байлдааны жижүүрлэлт, буудлага, нислэг, полигонм гаралт, дадлага, хээрийн болон команд штабын сургууль түүнчлэн цэргийн анги байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагааг хэвийн явуулахад зайлшгүй шаардагдах хүсний бүтээгдэхүүн, дүрэмт хунидас хэрэгдэл, тэдгээрийн үйлдвэрлэлийн үндсэн түүхий эд, эм, эмнэлгийн бараа, төрөл бүрийн шатахуун тосолгооны материал, тусгай шингэн, түлээ, нүүрс зэргийг цэргийн зориулалттай зайлшгүй шаардлагатай бүтээгдэхүүнд тооцно.

4. Цэргийн хэрэгцээнд бүтээгдэхүүн нийлүүлэх улсын захиалга-даалгавар гаргах, түүнийг биелүүлэхэд энэхүү дүрмийг удирдлага болгоно. Улсын захиалга-даалгавар гэж цэргийн хэрэгцээнд бүтээгдэхүүн нийлүүлэх талаар төрийн захиргааны төв болон нутгийн захиргааны байгууллага, аж ахуйн нэгжид ногдуулан огч буй Засгийн газрын захиалгыг хэлнэ.

5. Цэргийн хэрэгцээт бүтээгдэхүүн нийлүүлэх улсын захиалга-даалгаварын биелэлтэд хяналт тавих үүргийг төрийн захиргааны төв болон нутгийн захиргааны холбогдох байгууллагын эрх баригч нар биеллэн хариуцна.

Хоёр. Цэргийн хэрэгцээг бүтээгдэхүүнийг захих, нийлүүлэх журам

6. Захиалагч нь жилийн хэрэгцээгээ үндсэн цэргийн анги, байгууллагад бүтээгдэхүүн нийлүүлэх улсын захиалга-даалгаврын төсөл боловсруулж тухайн жилийн өмнөх ойм 3 дугаар улиралд Батлан хамгаалах яаманд ирүүлнэ.

7. Батлан хамгаалах яам цэргийн хэрэгцээнд нийлүүлэх бүтээгдэхүүний захиалгыг нэгтгэн Монгол Улсын Засгийн газарт оруулж хянуулсны үндсэн дээр Улсын захиалга - даалгавар болгон холбогдох аймаг, нийслэлийн Засаг дарга, захиалагч байгууллагын удирдлагад тухайн жилийн өмнөх ойм 12 дугаар сарын 15-н дотор хүргүүлнэ.

8. Аймаг, нийслэлийн Засаг даргачи Тамгын газар нь цэргийн хэрэгцээнд бүтээгдэхүүн нийлүүлэх тухай Засгийн газрын захиалга-даалгаврыг биелүүлэх хуваарийг хийж хэрьяа сум, аж ахуйн нэгж, байгууллага болон захиалагчид хүргүүлнэ.

9. Бэлтгэн нийлүүлэгч байгууллагын эрх баригч цэргийн хэрэгцээг бүтээгдэхүүнийг захиалга-даалгаварт авсан нөхцөл шаардлагын дагуу хугацаанд нь бүрэн нийлүүлэх ажлыг биечлэн хариуцна.

10. Зэвсэгт хүчин бусад цэргийн анги, байгууллага цэргийн хэрэгцээнд бүтээгдэхүүн нийлүүлэх улсын захиалга-даалгаврыг хүлээн авсан аж ахуйн нэгж, байгууллага, ардын аж ахуйтантай аж ахуйн гэрээ байгуулна. Аж ахуйн гэрээнд хэрэгцээг бүтээгдэхүүний нэр төрөл, загвар, мазг, төс хэмжээ, зэрэг дугаар, иж бүрдэл, үнэ, чанарын жишиг, техникийн нөхцөл, сая, баглаа, боодол, нийлүүлэх хугацаа, журам, тээвэрлэлтийн нөхцөл, хүлээх хариуцлага зэргийг харилцагч талууд нэг бүрчлэн тохиролцож тусгасан байна.

11. Гэрээг харилцагч талуудын дээд шатин байгууллага батална.

12. Гэрээг өөрчлөх, цуцлах санал хүлээн авсан тал 20 хоногийн дотор харилцагчид хяруу мэдэгдэх бөгөөд энт хугацаанд багтааж хяруу өгөөгүй бол саналыг зөвшөөрсөнд тооцно. Гэрээг цуцалсан тохиолдолд ивргавантай асуудлыг эрх бүхий байгууллагаар шийдвэрлүүлнэ.

13. Зэвсэгт хүчин, бусад цэргийн байгууллага нь цэргийн хангалтыг сайжруулахад чиглэсэн дараахь үйл ажиллагаа явуулна:

а/ санхүү, эдийн засгийн асуудлыг зарцуулсан төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтарч нэг хүн нэгж техникт зарцуулах бүтээгдэхүүний норм, ногдох зардлыг хянаж боловсронгуй болгох, захиалга-даалгаврын үндсэн зэргийг нарийвчлан тогтоож байх;

б/ хуваарилагдсан төсөн, хөрөнгийг үр ашигтай, ариулан хэмнэлттэй зарцуулах;

и/ цэргийн албан хаагчдийн хангаат үйлчилгээг сайжруулах, ахуйн түвшинг дээшлүүлэх, цэргийн албмыг нэр төртэй ханх бүх нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор гадаад, дотоодын зах зээлийг оновчтой судалж, нэгдсэн бодлого явуулах, цэргийн анги, байгууллага, аж ахуйн бие даасан байдлыг хангах.

Гурав. Цэргийн хэрэгцээнд нийлүүлэх бүтээгдэхүүний чанар, иж бүрдэл

14. Бэлтгэн нийлүүлэгч нь улсын захиалга-даалгавар, аж ахуйн гэрээнд заагдсан дагуу цэргийн хэрэгцээнд бүрэн тэнцэх чанартай бүтээгдэхүүн нийлүүлэх үүрэгтэй.

15. Захиалагч нь улсын стандарт, чанарын жишиг, техникийн нөхцөл, шаардлагад нийцсэн чанартай бүтээгдэхүүн хүлээн авах, бэлтгэн нийлүүлэгчийн буруугаас өөрт учирсан хохирлыг зохих журмын дагуу нөхөн төлүүлэх эрхтэй.

16. Согог гэмтэлтэй, иж бүрдэлгүй, чанарын шаардлага хангаагүй бүтээгдэхүүн авснаас захиалагчид учирсан хохирлыг гэрээнд заасны дагуу бэлтгэн нийлүүлэгч нөхөн төлөх, эсвэл тухайн бүтээгдэхүүнийг эхний ээлжинд соьж буюу иж бүрдүүлж өгнө. Хэрэв ийм боломжгүй бол гэрээг цуцлан бүтээгдэхүүний үнэ, хөлсийг бүрнээр буюу үнэ хөлсийн зөрүүг буцааж өгнө.

17. Бүтээгдэхүүний сав, баглаа боодол нь чанарын улсын жишиг, техникийн нөхцөлд нийцсэн, уг бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэх, хадгалах явцад тоо хэмжээ, чанар, бүрэн бүтэн байдлыг хангасан байна.

Дөрөв. Үнэ, тооцооны журам

18. Цэргийн хэрэгцээнд нийлүүлэх бүтээгдэхүүний үнийг харилцагч талууд тохиролцон аж ахуйн гэрээнд тусгана. Төлбөр тооцоог Монгол улсын хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэрийн дагуу гүйцэтгэнэ.

19. Бэлтгэн нийлүүлэгч бүтээгдэхүүний үнийг үндэслэлгүй нэмэгдүүлсэн буюу хүлээн авагч үнийг хэт бууруулсан тохиолдолд захиалагч, бэлтгэн нийлүүлэгч тухайн бүтээгдэхүүний үнийн бүрдэлтийн талаар эрх бүхий байгууллагаар дүгнэлт гаргуулах эрхтэй.

20. Зэвсэгт хүчин, бусад цэргийг зайлшгүй шаардлагатай бүтээгдэхүүнээр хангахад шаардагдах төсвийн санхүүжилтийн асуудлыг Сангийн яам хариуцна.

21. Санхүү, эдийн засгийн асуудал харуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагатай урьдчилан тохиролцсон үндсэн дээр захиалагч цэргийн зайлшгүй хэрэгцээт бүтээгдэхүүнийг гадаад зах зээлээс бэлтгэн нийлүүлэх гэрээ байгуулж болно. Энэ тохиолдолд

захиалагчийн гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийн эх үүсвэрийг Худалдаа, үйлдвэрийн яам, Сангийн яам хариуцан тухай бүрт нь шийдвэрлэж байна.

Тав. Хариуцлага:

22. Захиалагч улсын захиалга-даалгаврын биелэлтийн гүйцэтгэлийг аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газарт удирал бүрт мэдээлж байна.

23. Зэвсэгт хүчин, бусад цэргийн хэрэгцээнд нийлүүлэх улсын захиалга-даалгаврын тасалдуулсан, чанарын шаардлага хангахгүй бүтээгдэхүүн нийлүүлсэн, гэрээ байгуулахаас үндэслэлгүй татгалзсан байгууллага, аж ахуйн нэгж, холбогдох албан тушаалтанд Монгол Улсын хууль тогтоомжид заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

24. Бүтээгдэхүүнийг гэрээнд заасан хугацаандааваагүй бол бэлтгэн нийлүүлэгч түүнийг захиалагчийн зардлаар хадгалжид авна. Энэ тохиолдолд захиалагч нь гэрээний үүрэг зөрчсөн хариуцлагаас чөлөөлөгдөхгүй.

25. Бэлтгэн нийлүүлэгч улсын захиалга-даалгавар, аж ахуйн гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүйгээс торгууль, шийтгэл хүлээсэн, түүнчлэн учруулсан хохирлыг төлснөөр цэргийн хэрэгцээнд бүтээгдэхүүн нийлүүлэх үүргээс чөлөөлөгдөхгүй.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ

1994 оны 5 дугаар
сарын 9-ний өдөр

Дугаар 93

Улаанбаатар
хот

Цацрагаас хамгаалах ажлыг сайжруулахтай
холбогдсон зарим арга хэмжээний тухай

Цацрагаас хамгаалах, түүнд тавих хяналтыг сайжруулах зорил-
гоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Цацраг идэвхт бодис, ионжуулагч цацрагийн бусад үүсгүүр, цацраг идэвхт изотоп бүхий бараа материалын захиалгыг хэгтгэн гаргах, тэдгээрийг хүлээн авах, хуваарилах, хадгалах ажлыг Хуудалдаа, үйлдвэрийн яамтай хамтран зохих журмын дагуу зохицуулах үүргийг Цөмийн энергийн комисст иэж хариуцуулсугай.

2. Цөмийн энергийн комисс /Н.ӨЛЗИЙХУТАГ/-т даалгах нь:

а/ цөмийн физикийн болон цацрагийн судалгаа, сургалтын ажил эрхэлдэг лаборатори, тэдгээрийн тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийг ашиглах журам, ажиллагчдын хариуцах үүрэг, ажиллах заавар, журмыг тодорхой болгох үндсэн дээр цацрагаас хамгаалах хяналтыг сайжруулах, хянах системийг оновчтой болгох арга хэмжээг 1995 оны I улиралд багтаан авсугай;

б/ тус улсад мөрдөж байгаа цацрагийн аюулгүйн норм, цацраг идэвхт бодис, ионжуулагч цацрагийн бусад үүсгүүртэй ажиллах дүрэм, заавар, журмыг 1994 онд багтаан шинэчлэн боловсруулж, холбогдох яам, тусгай газартай хамтран баталж мөрдүүлсүгэй;

в/ цацрагийн үүсмэл бохирдлын эх үүсгүүрийг хайж илрүүлэх, идэрсэн цацрагийн голомтыг аюулгүй болгох, цацрагийн судалгаа явуулах, цацрагшлын түвшингийн талаар мэдээлэх ажлыг нэгдсэн удирдлагаар хангаж зохицуулж байсугай.

3. Цөмийн аюул ослоос хамгаалах, аврах, хор уршгийг арилгах ажил зохион байгуулах журмыг Улсын байгийн онцгой комисстэй зөвшилцсөний үндсэн дээр 1994 оны III дугаар улиралд багтаан гаргах мөрдөж ажиллахын хамт орчин цацрагийн байдал, түвшинг хянах мониторингийн систем бий болгох талаар Байгаль орчин яамтай хамтран холбогдох арга хэмжээ авч хэрэгжүүдэхийг Цөмийн энергийн комисс /Н.ӨЛЗИЙХУТАГ/-т даалгасугай.

4. Цацрагийн голомтыг аюулгүй болгох ажиллагаанд хяналт тавих лабораторийг Улсын иргэний хамгаалалтын газрын харьманд, цацраг хэмжих багажийг шалгаж баталгаажуулах лабораторийг Үндэсний стандартчилал, хэмжил зүйн төвд тус тус байгуулсугай.

Үүнтэй холбогдуулан эдгээр лабораторийн зориулалтаар барьж байгаа барилгыг 1994 онд багтаан дуусгаж ашиглалтад оруулахыг Улсын иргэний хамгаалалтын газар /Г. ДАМДИНСҮРЭН/-т, уг барилгыг ашиглалтад оруулахад шаардагдах хөрөнгийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэж өгөхийг Үндэсний хөгжлийн газар /Ч. УЛААН/, Сангийн нам /Д. ДАВААСАМБУУ/-д тус тус даалгасугай.

5. Энэ тогтоолын 4 дүгээр зүйлд заасан лабораториудыг ашиглалтад оруулах, ажиллуулахад шаардагдах тоног тохөөрөмжөөр хангах, боловсон хүчнийг бэлтгэх арга хэмжээг 1994 онд багтаан авахыг Үндэсний хөгжлийн газар /Ч. УЛААН/, Улсын иргэний хамгаалалтын газар /Г. ДАМДИНСҮРЭН/-т даалгасугай.

6. Цацраг идэвхт үүсгүүрийг улсын хилээр оруулах, гаргах заавар, журмыг зөрчсөн худал гарсан тохиолдолд дор дурдсан арга хэмжээ авч ажиллахыг Улсын гаалийн ерөнхий газар /Г. СЭСЭЭР/-г зөвшөөрсүгэй:

а/ иргэд улсын хилээр цацраг идэвхт үүсгүүр, үүсгүүр бүхий бараа, материалыг зөвшөөрөлгүй оруулах, гаргахыг завдсан бол тэдгээрийг хураан авч тухай бүр нь Цөмийн энергийн комисст, шаардлагатай гэж үзвэл Цагдаагийн ерөнхий газарт мэдээлж байх;

б/ аж ахуйн нэгж, байгууллага улсын хилээр цацраг идэвхт үүсгүүр, үүсгүүр бүхий бараа, материалыг зөвшөөрөлгүй оруулсан бол тэдгээрийн хүрэх газар, хүлээн авч ашиглах аж ахуйн нэгж, байгууллагын хангийг Цөмийн энергийн комисст тухай бүр мэдэгдэж байх;

в/ аж ахуйн нэгж, байгууллага улсын хилээр цацраг идэвхт үүсгүүр, үүсгүүр бүхий бараа материалыг зөвшөөрөлгүй гаргахыг завдсан бол түүнийг сатуулж Цөмийн энергийн комисст шуурхай мэдээлж байх.

7. Энэ тогтоолын 6 дугаар зүйлд заасныг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан зохих албад, ажилтнуудыг цацраг идэвхт бодис, нон-жуулагч цацрагийн бусад үүсгүүрийг нэрүүдэх, тэдгээрийг тодорхойлоход зориулсан багаж хэрэгслээр хангаж, тэднийг сургаж дэдлагажуулахыг Улсын гаалийн ерөнхий газар /Г. СЭСЭЭР/, Цагдаагийн ерөнхий газар /Б. ПҮРЭВ/-т даалгасугай.

8. Цацраг идэвхт үүсгүүр болон тийм үүсгүүр бүхий бараа, материалыг улсын хилээр зөвшөөрөлгүй оруулсан үйлдлийг шийдвэрлэхтэй холбогдсон зардлыг тухайн гэм буруутай аж ахуйн нэгж, байгууллага иргэдээс хууль тогтоомжийн дагуу гаргуулж байхаар тогтоосугай.

9. Цацраг идэвх бодистой харьцаж ажиллагчид, түүнчлэн хүн амны цацрагийн аюулгүйн нормид заасан хэмжээнээс хэтэрсэн цацрагийн нөлөөлөлд оруулахгүй байхаар хяналт, зохион байгуулалтын байнгын арга хэмжээ авч, илэрсэн зөрчлийг холбогдох байгууллагатай хамтран шуурхай арилгаж байхыг орон нутгийн Засаг дарга нарт үүрэг болгосугай.

10. Эрчим хүч, геологи, уул уурхайн зам /Б. ЖИГЖИД/-д даалгах нь:

а/ Багануурын уурхайн нүүрсэнд судалгаа хийж цацрагийн туншин, тархалтын онцлогийг судалж цацрагийн идэвхийг саармагжуулах, цацраг багатай нүүрсийг ашиглах арга хэмжээ авсугай;

б/ шинээр нээх уурхайн нүүрсэнд цацрагийн судалгаа хийлгэж дүгнэлт гаргасны үндсэн дээр уг уурхайг ашиглах асуудлыг шийдвэрлэж байсугай;

в/ цахилгаан станцын хаягдал үнс тоосжих, усны урсгалаар тархах замаар хүн амын эрүүл мэнд, байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөхөөс сэргийлэх арга хэмжээг зохих журмын дагуу авч байсугай.

11. Төслийн дагуу хийгдэж байгаа цацрагийн экологийн судалгааны зардлыг шинжлэх ухаан, технологийн сангаас гаргахын хамт аж ахуйн нэгж, байгууллагын захиалгатай цацрагийн судалгааны ажлыг тухайн захиалагчийн хөрөнгөөр хийлгэж байхаар тогтоосугай.

12. Төрөл бүрийн барааны импорт хангамжийн нэгдлийн харьяанд ажиллаж байгаа Изотоп конторыг захиалгаар ирсэн болон шууд хэрэглэхгүй цацраг идэвхт бодис, бусад үүсгүүрийг тухайн захиалагч, аж ахуйн нэгж, байгууллагын зардлаар хадгалах, тэдгээрийг хуваарийн дагуу олгох, хүргэж өгөх, түүнчлэн ашиглаж байгаад хэрэгцээгүй болсон цацраг идэвхт үүсгүүр хаягдлыг буцаан авч дарж булшлах ажил эрхлэх үүрэгтэйгээр Улсын иргэний хамгаалалтын газрын харьяанд ажиллуулахаар тогтоосугай. Үүнтэй холбогдуулан Изотоп конторын үндсэн хөрөнгийг Улсын иргэний хамгаалалтын газрын харьяанд ажиллуулахаар тогтоосугай. Үүнтэй холбогдуулан Изотоп конторын үндсэн хөрөнгийг Улсын иргэний хамгаалалтын газрын харьяанд шилжүүлэн өгөхийг Хурдалдаа, үйлдвэрийн яам /Ц.ЦОГТ/-д, уг контоорт үндсэн үүргээ гүйцэтгэхэд шаардагдах төсөв, орон тоо, цалингийн санг Улсын иргэний хамгаалалтын газартай хамтран баталж өгөхийг Сангийн яам /Д. ДАВААСАМБУУ/-д даалгасугай.

13. "Зарим нэр төрлийн барааг улсын хилээр нэвтрүүлэхийг журамлах тухай" Монгол Улсын Засгийн газрын 1993 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдрийн 86 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтын 6 дахь хэсгийг хоёр салгаж дор дурдсанаар өөрчлөн нийруулсугай:

*6. Цацраг идэвхт бодис, конжуулагч цацрагийн бусад үүсгүүр, химийн бодис	Гаргах Оруулах	Шинжлэх ухаан, боловсролын яам, Эрүүд мэндийн яам
---	-------------------	---

9. Байгалийн хүдэр газрын ховор элемент	Гаргах Оруулах	Эрчим хүч, геологи, уул уурхайн яам, Шинжлэх ухаан боловсролын яам"
---	-------------------	---

Монгол Улсын Ерөнхий сайд	П. ЖАСРАЙ
Монгол Улсын шадар сайд	Ч. ПҮРЭВДОРЖ
Шинжлэх ухаан, боловсролын сайд	Н. ӨЛЗИЙХУТАГ

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ТОГТООЛ**

1994 оны 5 дугаар сарын 11-ний өдөр	Дугаар 94	Улаанбаатар хот
-------------------------------------	-----------	-----------------

Статистикийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Статистикийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол банктай зөвшөөрөлдсөний үндсэн дээр Монгол Улсын Засгийн газраас **ТОГТООХ** нь:

1. Зах зээлийн эдийн засгийн хөгжлийн шаардлагатай нийцүүлэн олон улсын нийтлэг статистик үзүүлэлт, аргачлалд шилжих хөтөлбөрийг хансралтын ёсоор баталж, түүнд тусгагдсан асуудлыг хугацаанд нь хэрэгжүүлэх арга хэмжээ авч ажиллах холбогдох яам, газруудад хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, дүнг жил тутам Засгийн газарт танилцуулж байхыг Монгол Улсын сайд бөгөөд Үндэсний хөгжлийн газрын дарга Ч. Улаан, Статистикийн газрын дарга Б.Цэнд-Аюуш нарт даалгасугай.

2. Олон улсын нийтлэг үзүүлэлт, аргачлалд шилжих хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг Статистикийн газрын жил бүрийн төсөвт тусгаж байхыг Сангийн яам /Д. ДАВААСАМ-БУУ/-д даалгасугай.

3. Нутаг дэвсгэрийнхээ удирдлагын үйл ажиллагаанд ашиглах зорилгоор статистикийн төв, орон нутгийн байгууллагатай тохиролцсоны үндсэн дээр статистикийн холбогдох мэдээллийг бие даан гаргуулан авч байхыг аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга, хотын Ардын Хурлын гүйцэтгэх захиргааны дарга нарт зөвшөөрсүгэй.

4. Статистикийн төвлөрсөн болон төвлөрсөн бус мэдээллийн давхардлыг арилгах, мэдээллийн давтамжийг оновчтой болгох, бүртгэл, статистикийн талаар гаргасан шийдвэрүүдээ хянаж, Статистикийн тухай хуульд нийцүүлэх арга хэмжээ авахыг Статистикийн газар, холбогдох сайд, тусгай газрын дарга, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга, хотуудын Ардын Хурлын гүйцэтгэх захиргааны дарга нарт даалгасугай.

5. Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын, Дархан, Эрдэнэт хотын Ардын Хурлын гүйцэтгэх захиргааны бүтцэд статистикийн хэлтэс байхаар тогтоосугай.

6. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Дүрэм батлах тухай" Засгийн газрын 1991 оны 3 дугаар сарын 2-ны өдрийн 70 дугаар тогтоол, "Статистикийн ажлын талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" Засгийн газрын 1992 оны 2 дугаар сарын 22-ны өдрийн 30 дугаар тогтоолын 5 дугаар зүйл, "Аймаг, сумын Засаг даргын Тамгын газрын бүтцийг шинэчлэн тогтоох тухай" Засгийн газрын 1993 оны 4 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 64 дүгээр тогтоолын 2 дугаар зүйлийн "б" заалтын ".../статистикийн тасагтай/" гэсэн хэсэг, "Нийслэл дүүргийн Засаг даргын Тамгын газрын бүтцийг шинэчлэн тогтоох тухай" Засгийн газрын 1993 оны 4 дүгээр сарын 25 -ны өдрийн 65 дугаар тогтоолын 2 дугаар зүйлийн "б" заалтын "... /статистик мэдээллийн тасагтай/..." гэсэн хэсэг, "Дархан, Эрдэнэт, Чойр хотын Ардын Хурлын гүйцэтгэх захиргааны бүтцийг шинэчлэн тогтоох тухай" Засгийн газрын 1993 оны 9 дүгээр сарын 8-ны өдрийн 144 дүгээр тогтоолын 2 дугаар зүйлийн "а" заалтын хоёр дахь хэсгийн "... /статистикийн тасагтай/" гэсэн хэсэг, мөн зүйлийн "б" заалтын хоёр дахь хэсгийн "... /статистикийн тасагтай/" гэсэн хэсгийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

П. ЖАСРАЙ

Монгол Улсын сайд бөгөөд
үндэсний хөгжлийн газрын дарга

Ч. УЛААН

Монгол Улсын Засгийн газрын 1994
оны 94 дүгээр тогтоолын хавсралт

ОЛОН УЛСЫН НИЙТЛЭГ СТАТИСТИК ҮЗҮҮЛЭЛТ,
АРГАЧЛАЛД ШИЛЖИХ ХӨТӨЛБӨР

Хийх ажлын утга	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Хариуцан гүйцэтгэгч байгууллага
А	1	2

НЭГ. Нягтлан бодохын болон банкны бүртгэл,
санхүү, төсөв, банкны статистикийг олон
улсын стандартад нийцүүлэх талаар

1. Одоогийн мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийг олон улсын стандартад нийцүүлэн шинэчлэн боловсруулах	1994-1995	Сангийн яам
2. Нягтлан бодох бүртгэлийн шинэчилсэн маягт, аргачлал, дансны жагсаалтыг Дэлхийн банкны тусламж, Олон улсын бүртгэл, хяналтын зарим компанийн оролцоотойгоор үйлдвэрлэл, худалдааны "Говь" нүүс, "Архи, пиво, ундаа" хувьцаат компани, Худалдаа, хөгжлийн банкны үйл ажиллагаанд туршиж	"-	"-
3. Туршилтын дүнд тулгуурлан нягтлан бодох бүртгэлийн шинэчилсэн маягт, аргачлал, дансны нэгдсэн жагсаалт, тэдгээрийн зааврыг эцэслэн боловсруулж батлуулан өмчийн бүх төрлийн аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэх	1995	Сангийн яам,
Статистикийн газар
4. Нягтлан бодох бүртгэл хяналтын итгэмжлэгдсэн үйл ажиллагаа явуулах байгууллагад эрх олгох, тэдний үйл ажиллагаанд хяналт тавих талаар зах зээл хөгжсөн ор-		

нуудад баримталж байгаа журмыг судалж, өөрийн орны онцлогт тохируулан нэвтрүүлэх	1994 оноос тогтмол	Сангийн яам, Статистикийн газар
5. Төлбөрийн тэнцлийг олон улсын валютын сан /цаашид ОУВС гэж нэрлэх/-гийн аргачлалын дагуу зохиоход шаардагдах үзүүлэлтүүдийг банкны бүртгэл, мэдээллийн системд тусган огч, гадаадаас орсон, гадаадад гаргасан орлого, хөрөнгө буцааж төлөхгүй шилжүүлэг, валют санхүүгийн бусад үйлдлүүдийг бүртгэж мэдээлдэг журам тогтоох	1994-1995	Монгол банк, Худалдаа, хөгжлийн банк болон бусад арилжааны банкууд
6. Төлбөрийн тэнцэл зохиох аргачлалыг ОУВС-гийн аргачлалд нийцүүлэн боловсруулж гаргах	-	Сангийн яам, Монгол банк, Худалдаа, үйлдвэрийн яам
7. Монгол банк болон арилжааны банкуудын нягтлан бодох бүртгэлийн дансны жагсаалт, тайлан тэнцлийн маягт, зааврыг олон улсын жишигт зохицуулан шинэчлэх	-	Монгол банк, Сангийн яам
8. ОУВС-гаас хэвлүүлдэг статистикийн эмхтгэлд ордог валют, санхүү, мөнгө, зээлийн үзүүлэлтүүдийг бүрэн хэмжээгээр зохих аргачлалын дагуу гаргадаг болох	1995-1996	Сангийн яам, Монгол банк
9. Төрөөс явуулах санхүү, төсөв, мөнгө, зээлийн бодлогын хэрэгжилтийг дүгнэхэд шаардагдах статистикийн мэдээллийг олон улсын жишигт нийцүүлэх, шаардлагатайг шинээр бий болгох	1994-1995	Монгол банк, Сангийн яам, статистикийн газар
10. Улсын төвлөрсөн төсвийн гүйцэтгэлийг бүртгэх, тайлагнах ажлыг боловсронгуй болгож, түүнд хөндлөнгийн хивсалтын санял авах үндсэн дээр УИХ-д оруулдаг журамд шилжих	1994	Сангийн яам
11. Үндэсний тооцооны системийн санхүүгийн нэгдсэн дансны үзүү-		

дэлтүүдийг тооцоход шаардагдах бүртгэл, мэдээллийг олон улсын жишигт нийцүүлэн бий болгох	1995	Сангийн яам, Статистикийн газар
12. Төсвийн орлого, зарлагын ангиллыг олон улсын жишигт нийцүүлэн өөрчилж, төсвийн гүйцэтгэлийн сар бүрийн мэдээллийг шинэ ангиллаар гаргадаг болгох	1994	Сангийн яам, Статистикийн газар
13. ОУВС-гийн зөвлөмжийн дагуу төсвийн орлого, зарлагын жилийн эцсийн гүйцэтгэлийг гаргах хугацааг богиносгох	1995	Сангийн яам
14. Компьютерийн сүлжээг байгуулан банкны бүртгэл, тооцооны ажлыг хөнгөн шуурхай болгох	1994-1995	Монгол банк
Хоёр. Үндэсний тооцооны тогтолцоонд шилжих талвар		
15. Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн /ДНБ/, Үндэсний нийт бүтээгдэхүүн /ҮНБ/-ийг хуваарилалтын аргаар /өртгийн элементүүдийн нийлбэрээр/ тооцох туршилтын тооцоо хийх	1994 оны Иулиралд	Статистикийн газар
16. ДНБ болон ҮНБ-ий тооцоог үйлдвэрлэлт, хуваарилалт, эцсийн хэрэглээний аргаар тооцох тооцоог улам иврийнчлэн боловсронгуй болгоход шаардлагатай нэмэлт мэдээллийг цуглуулах	1994-1995	-
17. ДНБ, ҮНБ-ийг тэрэгцүүлэх үнээр үнэлэх, аргачлалтыг боловсруулж мөрдөх	1994 оны III улиралд	Статистикийн газар, Үндэсний хөгжлийн газар
18. Үйлдвэрлэлийн дансыг 1993 оны тоо материалаар байгуулах туршилтын тооцоог хийх	1994 оны III улиралд	Статистикийн газар, Үндэсний хөгжлийн газар
19. Орлого бүрдэлтийн дансыг 1993 оны тоо материалаар байгуулах туршилтын тооцоог хийх	1995 оны Iулиралд	Статистикийн газар, Үндэсний хөгжлийн газар
20. Хуримтлалын дансыг 1993 оны тоо материалаар байгуулах туршилтын тооцоог хийх	1995 оны Иулиралд	-

21. Эдийн засгийн гадаад харилцааны дансыг 1993 оны тоо мөнгө мөнгөлөөр байгуулах	1995 II улиралд	Статистикийн газар, Үндэсний хөгжлийн газар, Худалдаа, үйлдвэрийн яам
22. Туршилтын тооцооны дүнг олон улсын эдийн засгийн байгууллагуудын мэргэжилтнүүдтэй хамтран авч үзэж зөвлөлгөө авах	1995	Статистикийн газар, Үндэсний хөгжлийн газар
23. Туршилтын журмаар боловсруулсан дансуудыг статистикийн ажлын практикт нэвтрүүлэх	1996	"-
24. НҮБ-аас хэрэгжүүлж байгаа бүс нутгийн олон улсын зэрэгцүүлэлтийн хөтөлбөрийн арга хэмжээнд Монгол Улс нэгдэн орох асуудлыг тавьж, тэдгээрээс энэ ажилд шаардагдах санхүү, мэргэжилтний тусламж авах боломжийг судлан зохион байгуулах	1994	Үндэсний хөгжлийн газар, Статистикийн газар
ГУРАВ. Салбар хоорондын тэнцлийг үндэсний тооцооны системийн загвараар боловсруулах талаар		
25. Салбар хоорондын тэнцлийн /оролт-гаралтын хүснэгтийн/ ерөнхий загварыг үндэсний тооцооны системд зохицуулан боловсруулах	1995	Статистикийн газар,
26. Оролт-гаралтын хүснэгтийн салбарын ангиллыг боловсруулах	"-	"-
27. Салбар хоорондын тэнцэл боловсруулахад шаардагдах мэдээлэл цуглуулах нэг удавгийн судалгааны маягт, зааврыг бэлэн болгох	"-	"-
28. Үйлчилгээний хүрээний орлого, зарлагын мэдээллийг бүрдүүлэхэд шаардлагатай анхан шатны бүртгэлийг боловсронгуй болгох	"-	"-
29. Нэлэлхүй болон түүвэр судалгааны аргаар мэдээлэл цуглуулах арга зүйг боловсруулах	1996	"-
30. Нэг удавгийн судалгааны маягт, зааврыг хөвлөж, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад тарвах		

түүний дагуу мэдээлэл цуглуулах, нэгтгэх	-/-	-/-
31. Салбар хоорондын тэнцлийн нэгдсэн төвцоог хийх программыг хангамжийг боловсруулах	-/-	-/-
32. Салбар хоорондын тэнцлийн нэгдсэн хүснэгтийг боловсруулах шууд болон бүрэн зардлын коэффициентийг тооцох	1997	-/-
ДӨРӨВ. Үнийн статистикайг боловсруулах болгох талаар		
33. Хэрэглээний үнэ, тарифын индексийг тооцох аргачлалыг боловсруулж, орон нутгийн статистикчийн албадад хүргүүлдэг	1994	Статистикчийн газар
34. Хэрэглээний үнийн түүвэр судалгааг аймаг, хотоор явуулан үнийн индексийг аймаг, хотоор тооцдог болох	-/-	-/-
35. Өрхийн аж ахуйн түүвэр судалгааны тоо материалд тулгуурлан үнэ, тарифийн өөрчлөлтийг тооцох, сагсанд авсан бараа, үйлчилгээний жинг шинэчилж байх	1995 өмнөөс	-/-
36. Гадаад худалдааны үнийн индексийг тооцох аргачлалыг боловсруулах, тооцож мэдээлдэг болох	1995	Худалдаа, үйлдвэрлэлийн чам, Статистикчийн газар, Гаалийн ерөнхий газар
37. Үйлдвэрлэлийн үнийг түүвэр аргаар судлах судалгааны маягт, зааврыг боловсруулах	1995	Худалдаа, үйлдвэрлэлийн чам, Статистикчийн газар,
38. Төлөөлөгч бүтээгдэхүүн, барилгын нэр төрлийг сонгох үндсэн дээр үйлдвэрлэлийн бөөний болон борлуулалтын үнийн судалгааг эдийн засгийн гол салбарууд, үйлдвэрлэлийн үндсэн нэгжүүдийг хамруулан улирал тутам явуулан дүнг мэдээлдэг болох	1995-1996	-/-
39. Хэрэглээний үнийн индексийг сар тутам албан ёсоор зарладаг болох	1994 өмнөөс	Статистикчийн газар,
40. Хөрөнгө оруулалт, барилга угсралтын ажлын үнийн судалгааг явуулах арга зүйг боловсруулан судалгааг тогтмолжуулах	1995 өмнөөс	-/-

41. Үйлдвэрлэгчийн болон эцсийн хэрэглэгчийн үнийн судалгаа, хөрөнгө оруулалт, гадаад худалдааны үнийн өөрчлөлтийн судалгаанд тулгуурлан дотоодын нийт бүтээгдэхүүний дефляторыг зах зээл хөгжсөн орнуудын жишиг, арга зүйгээр тооцдог болох	1996
оноос	Статистикийн газар
ТАВ. Гадаад худалдааны статистик, төлбөрийн тэнцлийг олон улсын жишигт нийцүүлэх талаар		
42. Гадаад худалдааны статистикийн үзүүлэлтүүдийг олон улсын жишиг аргачлалд нийцүүлэн шинэчлэн боловсруулах	1994	Худалдаа, үйлдвэрийн яам, Статистикийн газар, Гаалийн ерөнхий газар
43. Гаалийн статистикийн "Аси-куда" системийг нэвтрүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх, хөлбогдох арга хэмжээг аач хэрэгжүүлэх	1994-1995	Гаалийн ерөнхий газар
44. Үйлчилгээний экспорт, импортыг хэрхэн бүртгэж, тооцох маягт арга зүйг тодорхойлон, мэдээлэл цуглуулах, боловсруулах	1995	Худалдаа, үйлдвэрийн яам, Статистикийн газар,
45. Олон улсын валютын сангийн аргачлалын дагуу төлбөрийн тэнцэл зохиоход шаардлагатай мэдээлэл цуглуулах маягт, арга зүйг боловсруулан мөрдөх	1994	Худалдаа, үйлдвэрийн яам, Үндэсний хөгжлийн газар, Сангийн яам, Монгол банк
46. Гадаадад гаргасан орлого, гадаадаас оруулсан орлого, хувийн болон албаны буцааж төлөхгүй шилжүүлгийг бүртгэх, тооцох, мэдээлэх журмыг боловсруулан нэвтрүүлэх	1994-1995	Сангийн яам, Монгол банк, Худалдаа, үйлдвэрийн яам,
ЗУРГАА. Хүн ам, нийгмийн статистикийг боловсронгуй болгох талаар		
47. Хүн амын автоматжуулсан төв регистрийн санг баяжуулан, хүн ам зүйн судалгааны гол гол үзүүлэлтүүдийг тодорхойлодог болох, санг ашиглах журам гаргах	1994-1995	Хүн амын бодлого, хөдөлмөрийн яам, Цагдаагийн ерөнхий газар, Статистикийн газар
48. Хүн амын шилжих хөдөлгөөнийг бүртгэх, мэдээлэх журмыг шинэчилж мөрдүүлэх	1994-1995	-

49. Гадаадны харьцааг иргэдийн бүртгэлийг цэгцээн журамлах; цагаачлалын статистикийг буй болгох	1994-1996	Цагдаагийн ерөнхий газар
50. Өрхийн бүртгэлийг шинэчлэн хүн ам, хөдөлмөр, хөрөнгө, орлогын үзүүлэлтийг хамруулан өргөтгөх	1995 оноос	Хүн амын бодлого, хөдөлмөрийн яам, Статистикийн газар, аймга, хот, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
51. Хүн амын ээлжит тоололыг явуулах, бэлтгэлийг хангах, хөрөнгө, тооцоолох техник, боловсон хүчнийг бэлтгэх зэрэг арга хэмжээг тусгасан Засгийн газрын шийдвэр гаргаж хэрэгжүүлэх арга хэмжээ авах	1996	Хүн амын бодлого, хөдөлмөрийн яам, Үндэсний хөгжлийн газар, Статистикийн газар, Цагдаагийн ерөнхий газар
52. Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллагын шугамаар батлагдсан /ОУХБ/ аргачлал, ангилал, стандартыг хүн ам, хөдөлмөрийн статистикийн практикт мөрдөн хэрэглэх	1995-1996	Хүн амын бодлого, хөдөлмөрийн яам, Статистикийн газар,
53. ОУХБ-аас гаргадаг статистикийн эмхтгэлд манай орим холбогдолтой үзүүлэлтүүдийг бүрэн хэмжээгээр гаргаж өгдөг болох, зарим үзүүлэлтийг гаргах арга зүйг шинэчлэн боловсруулж мөрдүүлэх	1996 оноос	-
54. Хүн ам зүйн гол гол асуудлаар тусгайлсан түүвэр судалгаа явуулж байх	1995 оноос жил бүр	Эрүүл мэндийн яам
Хүн амын бодлого, хөдөлмөрийн яам, Статистикийн газар
55. Хөдөлмөрийн биржийн статистик мэдээллийг буй болгох	1995 оноос	Хүн амын бодлого, хөдөлмөрийн яам
56. Өрхийн аж ахуйн судалгааг бүх өрхийн 0,3-аас доошгүй хувьд явуулж, өрхийн орлого, зарлага, хэрэглээ зэрэг хүн амын амьжиргааны гол гол үзүүлэлтийг судлах	1994 оноос жил бүр	Статистикийн газар, Хүн амын бодлого, хөдөлмөрийн яам, аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, хотын Ардын Хурлын гүйцэтгэх захиргаа
57. НҮБ-ын хүн амын сантай хамтран өрхийн аж ахуйн судалгааг олон улсын арга зүйд нийцүүлэн өргөжүүлэх төсөл боловсруулан хэрэгжүүлэх боломжийг судлах	1995	Статистикийн газар, холбогдох бусад байгууллага

58. НҮБ-ын соёл, шинжлэх ухаан, боловсролын бэйгууллаагмын аргачлал, стандартыг нэвтрүүлэх, түүнийг үндэслэн статистикийн төв болон салбарын мэдээллийн санд байх үзүүлэлтийг гаргаж мэдээллийн санд байгуулж эхлэх	1996 оноос	Статистикийн газар, Шинжлэх ухаан, боловсролын яам, Соёлын яам
59. Дэлхийн эрүүл мэндийн бэйгууллаагмын статистикийн аргачлал, стандартыг нэвтрүүлэх, статистикийн алба, эрүүл мэндийн албаны шугамгаар тодорхойлох үзүүлэлтийн зааг илгээг тогтоож төв болон салбарын мэдээллийн санд байх үзүүлэлтийг тодорхойлж, мэдээллийн санд байгуулах	1996	Статистикийн газар, Эрүүл мэндийн яам
60. Ажиллагчдын орлого, цэг зэрцүүлэлт болон бусад шаардлагатай үзүүлэлтээр нэг удаагийн түүвэр судалгаа явуулж байх	1995 оноос	Статистикийн газар,
61. Монгол хүний хоол хүнсний хангамжийг судлахад шаардагдах хүнсний зүйлийн хэрэглээний норм, илчлэг шаардлагыг олон улсын арга зүйд нийцүүлэн шинэчлэн тогтоох арга хэмжээ явах	1996	Эрүүл мэндийн яам
62. Амьжиргалмын баталгаажи донд туйвшин, ядуурлын хэмжээг тогтоох шаардлага үзүүлэлтийн цогцыг бүрдүүлэх, тэдгээртэй холбоотой мэдээллийн маягт, тэдгээрийг боловсруулан нэвтрүүлэх	1995	Хүн амын бодлого, хөдөлмөрийн яам, Худалдаа, үйлдвэрийн яам, Шинжлэх ухаан, боловсролын яам, Статистикийн газар.
63. Байгалийн орчны бохирдол, экологийн тусгивэрийн статистикийн тусгивэрч олон улсын аргачлалыг нэвтрүүлэх, үзүүлэлт тодорхойлох, мэдээллийн санд буй болгох ажлыг эхлэх	1995-1996	Байгаль орчны яам, Хүнс, хөдөө аж ахуйн яам
64. Шүүх, гэмт хэргийн статистикийн үзүүлэлт аргачлалыг олон улсын алба тусгивэрч олон улсын аргачлалыг нэвтрүүлж, мэдээллийн санд байгуулах	1995-1996	Дээд шүүх, Шагдлагийн ерөнхий газар

ДОЛОО. Үйлдвэрлэлийн статистикийг боловсронгуй болгох
олон улсын жишэвт нийцүүлэх талаар

65. Хөдөө аж ахуйн статистикийн зарим үзүүлэлтийг түүвэр аргаар судлах, ТСР /МОН/ 2353 төслийг НҮБ-ын хүнс, хөдөө аж ахуйн байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлэх	1994	Статистикийн газар, Хүнс, хөдөө аж ахуйн яам
66. НҮБ-ын хүнс, хөдөө аж ахуйн байгууллагатай байнгын холбоо тогтоож, тус байгууллагаас гаргадаг статистикийн эмхтгээд ордог үзүүлэлтүүдийг бүрэн хэмжээгээр гаргах бэлтгэл ажлыг хангах холбогдох аргачлалыг судалж боловсруулж практикт нэвтрүүлэх	1994-1996	Статистикийн газар, Хүнс, хөдөө аж ахуйн яам
67. Мал тооллогын программыг хөнгөвчлөхийн зэрэгцээ түүвэр судалгаатай хослуулан хөдөө аж ахуйн тооллого болгон өөрчлөх боломжийг судлах	1993-1996	-
68. НҮБ-ын аж үйлдвэрийн хөгжлийн байгууллагатай холбоо тогтоож, аж үйлдвэрийн статистикийн мэдээлэлд боловсруулалт хийдэг NISP PLUS программыг судалж нэвтрүүлэх	1994-1995	Статистикийн газар,
69. Аж үйлдвэрийн статистикийн үзүүлэлтүүдийг олон улсын жишэвт нийцүүлэх хүрээг өргөжүүлж, олон улсын түвшинд түгээмэл хэрэглэдэг үзүүлэлтүүдээр баяжуулах	1995-1996	-
70. Азийн хөгжлийн банкнаас хэрэгжүүлж буй төслийн хүрээнд аж үйлдвэрийн салбарт түүвэр судалгаа явуулах ажлыг туршиж, цаашид статистикийн практикт нэвтрүүлэх	1994-1995	-
71. Үйлдвэрийн газар, аж ахуйн нэгжүүдийн регистр байгуулах хөтөлөх, энэ чиглэлээр сургалт зохион байгуулах	-	-

72. Бүтээгдэхүүн, ажил, үйлчилгээний өртөг, зардлын судалгаа явуулах маягт аргачлалыг боловсруулах, өртөг зардлын өөрчлөлтийг улирал тутам салбар, үйлдвэрлэл үйлчилгээний гол нэгжүүдээр гаргаж мэдээлдэг болох	1994 оноос	Статистикийн газар,
73. Хөрөнгө оруулалтын мэдээллийг цуглуулах хэлбэрийг шинэ хөндөлд зохицуулан өөрчлөх.		
Үүнд:		
а/ улс, орон нутгийн төсвөөс санхүүжсэн хөрөнгө оруулалтын гүйцэтгэлийг төсвийн гүйцэтгэлээр улирал тутам гаргах;	1994 оны сүүлийн хагасаас	Сангийн нам
б/ хамтарсан үйлдвэрт оруулсан хөрөнгө оруулалтын гүйцэтгэлийг худалдаа, үйлдвэрийн хамны гадаадын хөрөнгө оруулалтын газраас улирал тутам гаргах;	1994 оны сүүлийн хагас жилээс	Худалдаа, үйлдвэрийн нам,
в/ гадаадын зээл тусламжаар хийсэн хөрөнгө оруулалтын гүйцэтгэлийг Үндэсний хөгжлийн газар улирал тутам гаргах.	"-	Үндэсний хөгжлийн газар.
НАЙМ. Мэдээллийн нэгдсэн ангилал, кодыг мөрдүүлэх талаар		
74. "Эдийн засгийн бүх төрлийн үйл ажиллагааны олон улсын салбарын стандарт ангилал" /ISIC/- ийг анч хэрэгжүүлэх, мөрдөх ажлыг зохион байгуулах	1994-1995	Статистикийн газар, Үндэсний хөгжлийн газар, холбогдох нам, газар
75. Үндэсний тооцоонд ашиглах эдийн засгийн секторын ангилалыг нэвтрүүлэх	1995	"-
76. ЭЗХТЗ-ийн гишүүн орнуудын /хуучин нэрээр/ улс ардын ажлын салбарын нэгдсэн ангиллаас улсын салбарын стандарт ангилалд шилжих эргэж хөрвүүлэх түлхүүр ангилалыг боловсруулах	"-	Статистикийн газар,

77. Гадаад худалдааны ангилал, хөдчилсэн уялдуулсан системийг нэг мөр нэвтрүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэх 1994 Худалдаа үйлдвэрийн яам, статистикийн газар, Гаялийн ерөнхий газар
78. Ажил эрхлэлтийн олон улсын стандарт ангилалд шилжих 1996 Хүн амын бодлого, хөдөлмөрийн яам, Статистикийн газар
- БС. Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэгдсэн сан, регистр байгуулах талаар

79. Улсын хэмжээнд аж ахуйн нэгж, байгууллагын регистрийн нэгдсэн сан байгуулж, хөтлөх журмыг, заавар, аргачлалын материалыг боловсруулж мөрдүүлэх 1995 Статистикийн газар, Улсын татварын ерөнхий газар
80. Аж ахуйн нэгж, байгууллагын улсын нэгдсэн санг компьютерийн санах байгууламжид байгуулж, түүнд орж байгаа өөрчлөлтийг тогтмол тусган хөтлөх 1995 оноос тогтмол
81. Аж ахуйн нэгж, байгууллагын улсын нэгдсэн санг мэдээллийн бусад бааз, хэрэглэгчидтэй холбож, мэдээлэл-технологийн харилцан холбоог бий болгох 1995-1996
82. Аймгийн төвүүд, томоохон хотуудад аж ахуйн нэгж, байгууллагын санг байгуулж, өөрчлөлтийг тусгаж хөтлөх 1995 оноос Статистикийн газар, Улсын татварын ерөнхий газар, аймаг нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар

АРАВ. Программ болон техникийн хангамжийн талаар

83. Улаанбаатарт төрийн болон санхүү бүртгэлийн гом байгууллагуудтай телефон суваг ашиглан компьютерийн сүлжээнд холбогдох нөхцөлийг хангах 1994 Статистикийн газар, Сангийн яам, холбогдох яам, газар
84. Аймаг, хотуудын статистикийн албаны компьютерийн хүч чадлыг нэмэгдүүлж, улмаар сумдтай алын сүлжээнд холбоход шаардагдах техник хэрэгслийг бий болгож суурилуулан алын мэдээлэл солилцооны шуурхай систем үүсгэх асуудлыг шийдэх 1997 Статистикийн газар,

85. Нийслэл болон аймаг, хотын төвд мэдээллийг төвлөрүүлэн хадгалж ашиглуулах болон бусад хэрэглэгчтэй шуурхай мэдээлэл солилцоо явуулахад найдвартай ажиллагааг нь бүрэн хангах сүлжээний төвийн "SERVER" машиныг зохих хүч чадал, ажиллагааны чанараар нь сонгон авч суурилуулах	1995	Статистикийн гатар,
86. Статистик мэдээллийн боловсруулалтын үр дүнг хэвлэн олшруулах зориулалтын дунд хүчин чадамы хэвлэх цехийн машиныг авч суурилуулан ашиглах	--	--
87. Тухайн дотоод сүлжээний техникээс хамаарсан удирдах программ /LAN/ дээр хэрэглэгчдийн хооронд үйлчлэх цахилгаан шуудангийн болоод файл солилцох боломжийг хангах программ хангамжуудыг суурилуулан ашиглах	--	--
88. Дотоод сүлжээний үйлчилгээний зориулалттай мэдээлэл хадгалах, сэргээх архивын иж бүрэн программ хангамжийг бүрдүүлж байнгын ашиглалтад өгөх	--	--
89. Алсын сүлжээнд автомат болон захиалгат холболтоор залгагдаж үйлчлэх мэдээлэл солилцооны болон мэдээллийн санд хандах программыг холбооны шугамын байдлаас хамгааруулан зохих түвшинд нь бүрдүүлж ашиглуулах.	1996	--
90. Энгийн ба мэдээллийн сангийн /DBF/ бүтэц бүхий файлд үйлчлэх ажлын программыг боловсруулан программч ажил /CLIPPER г.м/ хэдийг холбогдох /LOTUS, SC, QADTRPRK, SPSS, EXCEL г.м/ системүүдийн хамтаар сонгон суурилуулаж ашиглах	1995	Статистикийн гатар

АРВАН НЭГ. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай боловсон хүчнийг бэлтгэх, сургах, давшан сургах талаар

91. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуудан улсын хэмжээнд шаардагдаж байгаа дээд боловсролтой эдийн засагч-статистикч, инженер, програм зохиогч нарын тоог аймаг, хот, сумээр гаргах	1995	Статистикийн газар, Шинжлэх ухаан боловсролын яам, аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
92. Аймаг, хот, сумдыг эдийн засагч-статистикч, инженер-програм зохиогч мэргэжлийн боловсон хүчнээр хангах ажлыг шат дараатай хэрэгжүүлж, тэдгээрийг тогтвор суурьшилтай ажиллуулах	"-	Статистикийн газар, Шинжлэх ухаан боловсролын яам, аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
93. Нягтлан бодохми шинэчилсэн бүртгэл нэвтрүүлдэгтэй холбогдуудж өмчийн бүх төрлийн аж ахуйн нэгжид ажиллаж байгаа нягтлан бодох бүртгэл, тооцооны ажилтнуудын мэргэжил дээшлүүдэх курс, семинарыг аймаг, хот, дүүргүүдэд зохион байгуулах	1995-1996	Сангийн яам, Шинжлэх ухаан боловсролын яам,
94. Төрийн захиргаа, удирдлагын хөгжлийн институт дээр дээд, тусгай дунд мэргэжилтэй нягтлан бодогч, эдийн засагч, татварын болон санхүүгийн хяналт талбайн байцаагч, гаягийн байцаагч зэрэг нягтлан бодох бүртгэл, тооцоо санхүүгийн ажилтнуудыг давшан сургана	1995-1996	Сангийн яам, Шинжлэх ухаан боловсролын яам,
95. Үндэсний тооцооны системийн өвөл, аргачлалын асуудлыг, практик тооцоог хийх дадлага эзэмших зорилгоор зах зээл хөгжсөн орнуудад мэргэжилтнүүдийг давшан сургах	1994-1997	Статистикийн газар.
96. Монгол улсад үндэсний тооцооны системийг нэвтрүүлэх асуудлаар гадаад орнуудаас өндөр мэргэжлийн хүмүүс урьж хич	1994-1998	"-

- чээл звалгах, практик тооцоог хамтран хийх
97. МУҮИС-ийн статистикийн тэнхим, их, дээд сургууль коллежид нягтлан бодогч бэлтгэх сургалтын төлөвлөгөө, статистикийн мэргэжлээр явуулах сургалтын хөтөлбөрийг зах зээлийн эдийн засгийн шинэ нөхцөлд зохицсон агуулгаар шинэчлэх, олон улсын статистикийн өнөл, практик, стандарт ангиллуудын талаар өргөн мэдлэг олгоход чиглүүлэн боловсронгуй болгох
98. Дэлхийн банк, Олон улсын валютын сан, Азийн хөгжлийн банк, Ази, номхон далайн бүс нутгийн эдийн засаг, нийгмийн комиссын статистикийн хэлтэстэй хамтын ажиллагааг өргөжүүлж, боловсон хүчин бэлтгэх, давтан сургах
99. Статистикийн албаны мэргэжилтнүүдийг гадаад хэлний, үүний дотор англи хэлний мэдлэг, дадлагыг дээшлүүлэх ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх
100. Өрхийн аж ахуйн судалгааг олон улсын стандартын дагуу явуулахад шаардагдах сургалтыг зах зээл хөгжсөн орнуудын оролцоотойгоор дотоодод болон гадаадад зохион байгуулах

1994-1995
оны хичээлийн
жилээс

Сангийн яам,
Шинжлэх ухаан,
боловсролын
яам, Статистикийн газар,

жил бүр
тогтмол

Статистикийн
газар

..

..

1994-1998

..

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЦЭЦИЙН ДҮГНЭЛТ

1994 оны 8 дугаар
сарын 29-ны өдөр

Дугаар 08

Улаанбаатар
хот

Засгийн газрын 169 дүгээр тогтоолтой хол-
богдсон маргааныг хянан хэлэлцсэн тухай

Үндсэн хуулийн цэцийн хуралдааны дүгнэлтийг 1994 оны 8 дугаар сарын 29-ний өдрийн 17 цагт Төрийн ордны 251 дүгээр өрөөнд үйлдэв. Цэцийн хуралдааныг Цэцийн дарга Г. Совд даргааж гишүүдэд Л. Баасан, Н. Жанцан, Г. Нямдоо, Д. Чилхаажав /илтгэгч/ нар оролцов. Цэцийн хуралдааны нарийн бичгийн даргаар хуульч Гэрэлмаа оролцов.

Хуралдаанд маргагч талыг төлөөлж иргэн Б. Рэнчиндорж, түүний өмгөөлөгч А. Эхбат, Засгийн газрын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Д. Байлмхүү, түүний зөвлөгч Ж. Галт, гуравдагч этгээдээр Улсын дээд шүүхийн бүрэн эрхт төлөөлөгч Дээд шүүхийн гишүүн Ж. Дашдорж нар оролцсон бөгөөд Улсын Их Хурлын Тамгын газрын дарга Н. Ринчиндоржоос ирүүлсэн 1994 оны 8 дугаар сарын 19-ний 3/1014 тоот албан бичигтээ "Өмч хувьчлах тухай хуулийн 10 дугаар зүйл Монгол Улсын Үндсэн хуульд харшилж байгаа эсэх тухай асуудлаар Сүхбаатар дүүргийн 3 дугаар хорооны иргэн Б. Рэнчиндоржийн гаргасан өргөдлийн дагуу хянан шалгах ажиллагаанд Улсын Их Хурлаас итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч томилон ажиллуулах зайлшгүй шаардлага байхгүй байна гэж үзсэнийг мэдэгдье" гэсэн тул Улсын Их Хурлаас итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч оролцоогүй болно.

Монгол Улсын иргэн Б. Рэнчиндорж Үндсэн хуулийн цэцэд хандаж гаргасан гомдолдоо: "Өмч хувьчлах тухай хуулийн 10 дугаар зүйл, Засгийн газрын 1991 оны 6 дугаар сарын 7-ны 169 дүгээр тогтоолын 2 дугаар хавсралтын 4 дүгээр бүлгийн 12 дахь заалт, 5 дугаар хавсралтын 6 дугаар бүлгийн 17 дахь заалтууд болон Улсын дээд шүүхийн бүгд хурлын 1993 оны 3 дугаар сарын 11-ний өдрийн 25 дугаар тогтоолоор батлагдсан Өмч хувьчлах тухай хуулийн тайлбарын 3 дахь хэсгийн заалт Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 47 дугаар зүйлийн 1, 2, 50 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсгийн 2, 3 Үндсэн хуулийн хавсралт хуулийн 5 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсгийн заалтуудад тус тус харшилж байгаа тул хянан үзэж шийдвэрлэж өгнө үү" гэжээ.

Иргэн Б. Ринчиндорж Үндсэн хуулийн цэцэд бичгээр ирүүлсэн тайлбартва: "... Засгийн газрын 169 дүгээр тогтоол, Улсын дээд

шүүхийн тайлбарын дээр дурдагдсан заалтууд Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 14 дэх хэсгийн "Монгол Улсын хууль, олон улсын гэрээнд заасан эрх, эрх чөлөө нь зөрчигдсөн гэж үзвэл уул эрхээ хамгаалуулахаар шүүхэд гомдол гаргах, шударга шүүхээр шүүлгэх" гэсэн заалтуудыг ч зөрчиж байгаа юм. Иргэснээр төрийн захиргааны байгууллагуудын хууль бус ажиллагаа, иргэдийн эрхийг хохироосон албан тушаалтнуудын талаар шүүхэд гомдол мэдүүлэх боломжийг хааж, "шүүх эрх мэдлийг гагцхүү шүүх хэрэгжүүлнэ" гэсэн Үндсэн хуулийн заалтыг зөрчихөд хүргэж байна. Хувьчлалын үр дүнд өмч хөрөнгөтэй болох явдал нь Монгол Улсын Үндсэн хуулинд зааснаар /16-гийн 3/ "Иргэн хүн хөдлөх, үл хөдлөх хөрөнгө шударгаар олж авах, эзэмших, өмчлөх эрхийг гэдлэхэд орших бөгөөд энэхүү эрх нь зөрчигдсөн тохиолдолд шүүхэд хандах боломжийг 169 дүгээр тогтоолын хавсралтад байгаа дээрх заалтууд хааж байна. Хэдийгээр өмч хувьчлах тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн заалтаар шүүхэд гомдол мэдүүлэх эрхийг хууль зүйн хувьд шууд хязгааргүй боловч уг зүйлийг тайлбарласан улсын дээд шүүхийн тайлбарын 3 дахь заалт нь хуулийн дээрх заалтыг гажуудуулж улмаар Үндсэн хуульд харшилж байна. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 50 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт "... Улсын дээд шүүхийн тайлбар хуульд харшилбал хуулийг дагаж биелүүлнэ" гэж заасан хэдий боловч энэ нь амьдралд хэрэгжихгүй байгааг харгалзан Үндсэн хуулийн 50 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 3 дахь хэсгийн заалтыг үндэслэн Улсын дээд шүүхэд албан ёсоор шилжүүлэн шийдвэрлүүлж өгөхийг нан хүсэж байна." гэжээ.

Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгч Д. Дэмбэрэлцэрэн Үндсэн хуулийн цэцэд бичгээр ирүүлсэн тайлбартаа: "... Өмч хувьчлах тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн "үйлдвэрийн газрын эд хөрөнгийг хувьчлах талаар холбогдох байгууллагаас гаргасан шийдвэр..." гэдэг нь төр өөрийн ямар эд хөрөнгийг хувьчлах талаар холбогдох байгууллагаас гаргасан шийдвэр..." гэдэг нь төр өөрийн ямар эд хөрөнгийг анж хувьчлалтыг талсан шийдвэр байх тул үүний талаар гаргасан гомдол нь Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 14-д заасан иргэдийн гомдолтой холбоогүй болно.

Өөрөөр хэлбэл, амчлагч өөрийнхөө ямар эд хөрөнгийг ямар хэмжээгээр, ямар арга хэлбэрээр хувьчлахыг заасан төрийн захиргааны байгууллагын шийдвэр мөн. Иймээс өмч хувьчлах тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 1 дэх заалт Үндсэн хуулийг зөрчөөгүй байна. Энэ хуулиар дуудлагын болон үзэлгээний журмыг Засгийн газар тогтоохоор заасан тул энэ журмыг шүүх хуулийн нэгэн адил ангаж мөрдөнө гэж ойлгож байна" гэжээ.

Монгол Улсын Засгийн газрын итгэмж авчдсэн төлөөлөгч Д. Байлхүү үндсэн хуулийн цэцэд бичгээр ирүүлсэн тайлбартаа: "Засгийн газрын 199) оны 169 дүгээр тогтоолын 2 дугаар хавсралтын 4 дүгээр бүлгийн 1) дахь заалтыг, 3 дугаар хавсралтын 6 дугаар бүлгийн

17 дахь заалтууд нь төр өөрийн өмчийг бусдад худалдахдаа эзэн нь хөрөнгийнхөө худалдах үнэ, арга хэлбэрээ өөр хүнээс асуухгүйгээр сонгон хэлж байгаа хэрэг юм. Худалдан авах хүн уг үнээр авах эсэх нь тухайн сонирхогч талин хүсэлт юм.

Иргэд бүх төрлийн гомдол маргаанаа шүүхээр шийдвэрлүүлэх эрхтэй боловч тухайн нөхцөлд бусдын өмч хөрөнгийг хямд үнээр худалдан авах хүсэлтээ шүүхэд гаргаж, уг асуудлыг шүүх хянан эцэслэн шийдвэрлэх хууль зүйн үндэслэл үгүй байх. Иймд уг тогтоолд төрийн өмчийн үнэлгээ болон хувьчлах арга хэлбэрийн талаарх асуудлыг Засгийн газраас эрх олгосон байгууллага болох Засгийн газрын өмч хувьчлалын комисс эцэслэн шийдвэрлэхээр тусгасныг Үндсэн хуулийн 47 дугаар зүйлийн 1, 2 дахь хэсгийн "Шүүх эрх мэдэл" гэдэгт уг зүйл хамаарахгүй болов уу гэж үзэж байна" гэжээ.

Иргэн Б. Рэнчиндорж Үндсэн хуулийн цэцийн хуралдаан дээр өөрийн нэхэмжлэлийн шаардлагаа дэмжин тайлбарлаж, шинээр үндэслэл тайлбар хэлсэнгүй.

Мөн Засгийн газрын итгэмжлэгдсэн төлөөдөгч Д. Байлхүү, түүний зөвлөгч Ж. Галт нар хуралдаан дээр өөрийн өмнө нь бичгээр өгсөн тайлбарт гаргасан үндэслэлээ дэлгэрүүлж тайлбарлав.

Хянавал:

1. Монгол Улсын Өмч хувьчлах тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн заалтууд нь Монгол Улсын үндсэн хуулийг зөрчиж байна гэсэн хүсэлтээ маргагч иргэн Б. Рэнчиндорж Цэцэд бичгээр өгсөн тайлбартаа буцааж авснаа илэрхийлсэн тул энэ асуудлыг цэцийн хуралдаанаар хянан хэлэлцэх үндэслэлгүй болно.

2. Монгол Улсын Засгийн газрын 1991 оны 6 дугаар сарын 7-ны 169 дүгээр тогтоолоор батлагдсан 2 дугаар хавсралтын 4 дүгээр бүлгийн 12, 5 дугаар хавсралтын 6 дугаар бүлгийн 17 дахь хэсэгт буй "... БНМАУ-ын Засгийн газрын Өмч хувьчлалын комиссын шийдвэр эцсийнх болно" гэсэн заалт Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 14-т буй "иргэн Монгол Улсын хууль, олон улсын гэрээнд заасан эрх, эрх чөлөө нь зөрчигдсөн гэж үзвэл ууд эрхээ хамгаалуулахаар шүүхэд гомдол гаргах эрхтэй гэсэн заалт, мөн Үндсэн хуулийн 47 дугаар зүйлийн "Монгол Улсад шүүх эрх мэдлийг гагцхүү шүүх хэрэгжүүлнэ", "Ямар ч нөхцөлд хуулиас гадуур шүүх байгуулах, шүүх эрх мэдлийг өөр байгууллага эрхлэн хэрэгжүүлэхийг хориглоно" гэсэн заалтуудыг тус тус зөрчсөн ба энэ талаар иргэн Б. Рэнчиндоржийн гомдлыг хүлээн авах үндэслэлтэй байна.

3. Улсын дээд шүүхийн бүгд хурлын 1993 оны 25 дугаар тогтоолоор баталсан өмч хувьчлалын тухай хуулийн зарим зүйл, хэсэг заалтын тайлбарын 3 дахь заалт нь утга агуулгаараа Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 14 дэх хэсэгт заасан иргэдээс зөрчигдсөн эрхээ хамгаалуулахаар шүүхэд гомдол гаргах эрхийг бэхжүүлсэн заалттай харшилсан байна.

Гэвч Улсын дээд шүүхийн бүгд хурлын тайлбар Монгол Улсын Үндсэн хуультай зөрчилдсөн тухай маргаан нь Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн харьяаллын асуудал бий бөгөөд Үндсэн хуулийн тавдугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт "Хэрэв Улсын дээд шүүхийн шийдвэр хуульд харшилбал түүнийг Улсын дээд шүүх өөрөө хүчингүй болгоно" гэсэн заалтыг баримтлан энэ асуудлыг Улсын дээд шүүхэд шилжүүлэн хянуулах үндэслэлтэй байна.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 66 дугаар зүйл, Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийг удирдлага болгон дүгнэлт гаргах нь:

1. БНМАУ-ын Засгийн газрын 1991 оны 6 дугаар сарын 7-ны өдрийн 169 дүгээр тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан "Үйлдвэрийн газрын хувьчлах эд хөрөнгийн үнэлгээний журам"-ын 4 дүгээр бүлгийн 12 дахь хэсгийн "... БНМАУ-ын Засгийн газрын Өмч хувьчлалын комиссын шийдвэр эцсийнх болно", мөн тогтоолын 5 дугаар хавсралтаар баталсан "Дуудлагын худалдааг зохион байгуулж явуулах нийтлэг журам"-ын 6 дугаар бүлгийн 17 дахь хэсгийн "... БНМАУ-ын Засгийн газрын Өмч хувьчлалын комиссын шийдвэр эцсийнх болно" гэсэн заалтууд нь Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 14 дэх хэсэг, 47 дугаар зүйлийн 1, 2 дахь хэсгийн заалтуудыг зөрчсөн байна гэсэн дүгнэлтийг Монгол Улсын Их Хуралд оруулж байна.

2. Иргэн Б. Рэнчиндоржийн гомдолд дурдсан "Улсын дээд шүүхийн бүгд хурлын 1993 оны 3 дугаар сарын 11-ний 25 дугаар тогтоолоор баталсан Өмч хувьчлалын тухай хуулийн зарим зүйл, хэсэг заалтын тайлбарын 3 дахь хэсгийн заалт Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 14 дэх хэсэг, 47 дугаар зүйлийн 1, 2 дахь хэсгийн заалтуудад харшиж байна" гэсэн хэсгийг Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 50 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 3 дахь заалт, мөн зүйлийн 2 дахь хэсгийн заалтыг үндэслэн Улсын дээд шүүхэд шийдвэрлүүлэхээр шилжүүлдсүгэй.

3. Мавай дүгнэлтийг хэрхэн шийдсэн тухай хариуг Улсын Их Хурлын 1994 оны намрын чуулган эхэлснээс хойш 15 хоногийн дотор мэдэгдэхийг Монгол Улсын Их Хуралд уламжилж байна.

Дарга

Г. Сөвд

Ганшүүд

Г. Нямдоо
Л. Баасан
Н. Жанцан
Д. Чилхаажав

МОНГОЛ УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН ТОГТООЛ

1994 оны 4 сарын 27

Дугаар 35

Улаанбаатар хот

ЭРҮҮГИЙН ХУУЛИЙН 16¹ ЗҮЙЛИЙГ ПРАКТИКТ ХЭРЭГЛЭХ ТУХАЙ

Монгол Улсын Эрүүгийн хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай Монгол Улсын 1993 оны 6 дугаар сарын 7-ны өдрийн хуулиар "Гэмт хэрэг үйлдсэн зохион байгуулалттай бүлэг" хэмээх зүйлийг эрүүгийн хуульд нэмсэн билээ.

Гэмт хэрэг үйлдсэн зохион байгуулалттай бүлгийн тухай нэгдмэл ойлголт өгөн практикт зөв хэрэглэх явдлыг хангах зорилгоор Монгол Улсын дээд шүүхээс ТОГТООХ нь:

Эрүүгийн хуулийн ерөнхий ангийн 16¹ зүйлийг дор дурдсанаар тайлбарласугай.

1. Гэмт хэрэг үйлдэх явдалт орлогын эх үүсвэр болгон эрхлэх зорилгоор урьдчилан нэгдэн нийлж удирдагч, гүйцэтгэгчээ томилгох, үүрэг рөлөө хуваарилах зэргээр зохион байгуулалтын бүтэц бий болгосон хоёр буюу түүнээс дээш хүмүүсийн нэгдлийг /хамтлагийн/ зохион байгуулалттай бүлэг гэж үзнэ.

Зохион байгуулалттай бүлэг нь ямар гэмт хэргийг хэзээ, ханна хэрхэн үйлдэх, энэхүү гэмт хэргийг үйлдэхэд бүлгийн гишүүд ямар үүрэг гүйцэтгэх, гэмт хэргийн ул мөрийг арилгах, гэмт хэрэг үйлдэх замаар олсон орлогоо хуваарилах, зарцуулах зэрэг асуудлыг илүү өндөр түвшинд урьдчилан тохиролцсон төлөвлөсөн байдаг шинжтэй байна.

2. Зохион байгуулалттай бүлэг нь урьдчилан тохиролцсон бүлэг этгээдээс ялгагдах гол шинж нь бүлгийн гишүүд гэмт хэрэг үйлдэх явдалт орлогын эх үүсвэр болгох зорилгоор урьдчилан нэгдэж зохион байгуулалтад орсон байхас гадна энэхүү үйл ажиллагаагаа төгтвөртэй эрхлэх зорилготой байна.

Харин урьдчилан тохиролцсон бүлэг этгээд нь гэмт хэрэг үйлдэх үедээ тодорхой зохион байгуулалттай дөрөөгүй, тохиолдлын чанартай нэгдэн нийлж гэмт хэрэг үйлдсэн, цаашид гэмт хэрэг хамтран үйлдэх талаар нэгдсэн санаа зорилго агуулаагүй байна.

3. Зохион байгуулалттай бүлгийн төгтвөртэй ажиллагаа гэдэгт тус бүлэгт нэгдэн орсон этгээдүүд тодорхой гэмт хэрэг үйлдсэн эсэхээс үл хамгаран харилцаа холбоо, харилцан ажиллагаа нь байнгын шинж чанартай байх явдал бөгөөд энэ нь гэмт хэрэг үйл-

дэж, үр дүнд нь орлого олох, бүлгийн болон оролцогч нэг бүрийн эрх ашиг, зорилгыг хангахад чиглэсэн шинжтэй байна.

4. Зохион байгуулалттай бүлгийн удирдагчдад зохион байгуулсан буюу удирдсан бүх гэмт хэрэгт нь /үйлдээд нь/ эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэнэ. Харин бүлгийн бусад гишүүдэд зөвхөн үйлдсэн буюу бэлтгэсэн, завдсан гэмт хэрэгт нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэнэ.

5. Зохион байгуулалттай бүлэг этгээд Эрүүгийн хуулийн тусгай ангид "Зохион байгуулалттай бүлэг үйлдсэн бол" гэж тусгайлан хүндрүүлснээс бусад зүйлд заасан гэмт хэрэг үйлдсэн бол тэдний үйлдлийг Эрүүгийн хуулийн ерөнхий ангийн 16 дугаар зүйлийг журамлан эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэнэ.

Ерөнхий шүүгч
Шүүгч

Д. Дэмбэрэлцэрэн
Ч. Ганболд

МОНГОЛ УЛСЫН ДЭЭД ШҮҮХИЙН ТОГТООЛ

1994 оны 7 сарын 14

Дугаар 54

Улаанбаатар хот

"ЭРҮҮГИЙН БАЙЦААН ШИЙТГЭХ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ" МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛИЙГ ДАГАЖ МӨРДӨХ ЖУРМЫН ТУХАЙ

"Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай" Монгол улсын 1994 оны 3 дугаар сарын 28-ны өдрийн хуулийн зарим заалтыг нэг мөр ойлгож, зөв хэрэглэх явдлыг хангах торилгоор Монгол улсын Дээд шүүхээс ТОГТООХ нь:

"Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай" Монгол улсын 1994 оны 3 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулийн /цаашид "нэмэлт, өөрчлөлт" гэх/ зарим зүйл, хэсэг, заалтыг дор дурдсанаар тайлбарласугай.

Нэг. "Энэ хуулийг 1994 оны 7 дугаар сарын 1-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө" гэж 6-р зүйлд нь заасан учраас энэхүү өдрөөс эхлэн Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр явагдах хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах, анхан шатим болон давж заалдах, хяналтын шатим шүүхээр эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх, таслан шийдвэрлэх тогтоолыг биелүүлэх, шинээр илэрсэн нөхцөл байдлаас хэргийг сэргээх зэрэг Эрүүгийн байцаан шийтгэх бүх ажиллагааг шат бүрд нь "шинэ нэмэлт, өөрчлөлт" ийн дагуу явуулахыг тайлбарласугай. Ингэж явуулах нь ЭБШ хуулийн 3-р зүйлийн 2 дахь хэсгийн "Эрүү-

гийн байцаан шийтгэх ажиллагааг явуулахдаа ... тухайн үед хүчинтэй байгаа эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийг баримтална" гэсэн заалт, шаардлагад нийцэх болно. Тухайлбал:

1/ 1994 оны 7-р сарын 1-нээс өмнө явагдсан ЭБШ ажиллагаанд хуулийн хуучин найрлагад дурдсан эрх, үүргийг эдлэн оролцож байсан сэжигтэн, яллагдагч, шүүгдэгч, тэдний өмгөөлөгч, хууль ёсны төлөөлөгч, хохирогч, түүний төлөөлөгч, иргэний нэхэмжлэгч, иргэний хариуцагч, тэдний төлөөлөгч түүнчлэн гэрч, шинжээч энэ хууль мөрдөгдсөн өдрөөс эхлэн ЭБШ ажиллагаанд оролцохдоо "нэмэлт, өөрчлөлт" -өөр олгосон эрхийг эдэлж, үүргийг биелүүлж оролцоно.

2/ Хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах байгууллага, тэдгээрийн албан тушаалтнууд, прокурор, шүүгч, анхан шатны болон давж заалдах, хяналтын шатны шүүх зэрэг эрүүгийн байцаан шийтгэх ажиллагаа эрхлэн явуулдаг байгууллага, тушаалтнууд хууль хүчин төгөлдөр болсон 1994 оны 7-р сарын 1-ний өдрөөс эхлэн өөрсдийн үйл ажиллагааг шат бүрт нь "нэмэлт, өөрчлөлт"-д заасан журмын дагуу явуулна.

3/ 1994 оны 7-р сарын 1-ний өдөр хянан хэлэлцэгдээгүй Эрүүгийн хэргийн шүүхийн харьяалалыг "нэмэлт, өөрчлөлтийн" дагуу шүүх тогтоож байна.

4/ Энэ хууль мөрдөгдсөн өдрөөс эхлэн шүүх хуралдаанд "Ардын төлөөлөгч" оролцуулах явдлыг дуусганаар болгон, иргэдийн төлөөлөгчийг "нэмэлт, өөрчлөлт"-д дурдсан дагуу шүүх хуралдаанд оролцуулна.

5/ "Ялмы төлөвлөгөө", "захиран тушаах хурлын магадлал", "шүүгчийн тогтоол", зэрэг баримт бичгийг энэ хууль мөрдөгдсөн өдрөөс эхлэн гаргахгүй бөгөөд оронд нь "нэмэлт, өөрчлөлт"-д дурьдсан "яллах дүгнэлт", "шүүгчийн захирамж", "шүүхийн тогтоол" зэрэг баримт бичгүүд гаргана.

6/ 1994 оны 7-р сарын 1-ний өмнө үйлдсэн ялмы төлөвлөгөөтэй хэрэг мөн өдрөөс хойш шүүхэд ирвэл уул ялмы төлөвлөгөөг "яллах дүгнэлтэд" адилтган тооцно. Харин ялмы төлөвлөгөөг энэ өдрөөс хойш үйлдсэн бол хэргийг прокурорт буцаан яллах дүгнэлт үйлдүүлнэ.

7/ Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохын өмнө хэрэг бүртгэлийн шатанд байсан бөгөөд "нэмэлт, өөрчлөлт"-д дурдсанаар мөрдөн байцаалт явуулах шаардлагагүй /ЭБШ 126-р зүйл/ хэргийг зохих журмын дагуу шүүхэд шилжүүлж болно.

8/ Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохын өмнө "ил төлөвлөж" шүүхэд ирүүлсэн хэргийн яллагдагчийг шүүхэд шилжүүлэх, иргэдийн төлөөлөгч, яллагч болон бусад оролцогчдыг оролцуулах, мэтгэлзэх зарчмыг хянан хэрэгжүүлэх, шүүгч дангаар буюу хамтран хянан шийдвэрлэх зэрэг бүх ажиллагааг "нэмэлт, өөрчлөлт"-д дурдсан журмын дагуу явуулна.

9/ Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохын өмнө иллагдагчийг шүүхэд шилжүүлсэн хэргийг анхан шатны шүүх хянан шийдвэрлэхдээ шүүн таслах ажиллагааны шат бүрд "нэмэлт, өөрчлөлт" -ийг баримтлана.

10/ Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохын өмнө анхан шатны шүүх шийдвэрлэсэн хэргийг давж заалдах шатны шүүхээр хянан хэлэлцэхдээ "прокурор оролцох тохиолдолд шүүгдэгч, түүний өмгөөлөгчийг заавал оролцуулах", "хуралдааны протокол хөтлөх" зэрэг "нэмэлт, өөрчлөлт" -д заасан бүх шаардлагыг хангасан байвал зохино.

Хоёр. Хуулийн "энэ хуулийг буцаан хэрэглэхгүй" гэсэн 7-р зүйлийг 1994 оны 7-р сарын 1-нээс өмнө ивагдсан Эрүүгийн байцаан шийтгэх адиваа ажиллагааг хуулийн тухайн үед дагаж мордож байсан заалтын дагуу ивагдсан бол хүчинтэйд тооцох бөгөөд "нэмэлт, өөрчлөлт" -ийн дагуу уг ажиллагааг давтан хийлгэх шаардлагагүй гэж ойлговол зохихыг тайлбарласугай. Тухайлбал:

1/ Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохын өмнө "ял төлөвлөгдөж" шүүхэд нэгэнт ирсэн хэрэгт одоо "яллах дүгнэлт" шаардахгүй.

2/ Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохын өмнө анхан шатны шүүхээр нэгэнт таслан шийдвэрлэгдсэн Эрүүгийн хэргийг одоо "шүүгч дангаар" болон "хамтран", "иргэдийн төлөөлөгчтэй шийдвэрлэсэнгүй" г.м шалтгаанаар буцаахгүй.

3/ Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохын өмнө "давж заалдах 10 хоног нь нэгэнт дууссан хэрэгд одоо давж заалдахгүй. Харин "10 хоногийн" хугацаа өнгөрөөгүй байхад "нэмэлт, өөрчлөлт" хүчинтэй болсон бол давж заалдах хугацаа тогтоохгүй.

4. Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохын өмнө давж заалдах шатаар нэгэнт хэлцэгдсэн хэргийн магадлалын одоо "прокурор орсон байхад шүүгдэгч, түүний өмгөөлөгчийг оролцуулсангүй", "хуралдааны протокол хөтөлсөнгүй" гэх зэрэг шалтгаанаар хүчингүй болгохгүй.

Гурав. Энэ хуулиар "таслан шийдвэрлэх тогтоолд" давж заалдах хугацаа тогтоогоогүй боловч уг хэрэг давж заалдах шатны шүүхээр зөвхөн нэг удаа хэлэлцэгдэхийг анхаарч, гарсан заалдах гомдол, эсэргүүцлийг ийм эрх бүхий бусад оролцогчдод мэдэгдэх, давж заалдах шатны шүүх хуралдаанд оролцох эсэх талаар хүсэлтийг нь авах, хэн тэгч өмгөөлөгч оролцуулах саналыг авах, шүүхийн зардлыг гаргах журмыг тайлбарлах зэрэг ажиллагааг хэрэг бүрт хийж байхыг анхан шатны журмаар хэргийг хянан шийдвэрлэх нийт шүүгч нарт даалгасугай. Тэгэхдээ хэргийн оролцогчид түүний дотор шүүгдэгч, өмгөөлөгч, хөхирөгч давж заалдах шатны шүүхийн шүүх хуралдаан дээр өөрийн хүсэлтээр оролцвол өөрөө зардлаа, бусад оролцогчдын хүсэлтээр оролцвол зардлыг хүсэлт гаргасан оролцогч, шүүхийн санаачилгаар оролцвол зардлыг шүүх харууцаж байх нь зүйтэй.

Дөрөв. Давж заалдах "10 хоног" нь 1994 оны 7-р сарын 1-нээс өмнө дууссан боловч гомдол, эсэргүүцэл гаравгүй улмаас давж заалдах шатаар хэлэлцэгдээгүй өнгөрсөн "таслан шийдвэрлэх тогтоол", түүнчлэн Дээд шүүхийн коллегийн шүүх бүрэлдэхүүн, аймаг, нийслэлийн шүүхийн хяналтын шатны магадлалтай эрүүгийн хэргийг Монгол Улсын Үндсэн хуулийн арванзургадугаар зүйлийн 14 дэх хэсгийн заалтыг хангах зорилгын үүднээс, ЭБШ хуулийн 362 дугаар зүйлд заасан журмын дагуу Дээд шүүхийн шүүгч, Улсын Ерөнхий прокурор эсэргүүцэл бичиж, Дээд шүүхийн зөвлөлдөх хуралдаан, Дээд шүүхийн хяналтын шатны хуралдаанаар хэлэлцүүлж болохыг тайлбарласугай. Үүнтэй холбогдуулан:

1/ Энэ хууль хүчин төгөлдөр болохоос урд гарсан таслан шийдвэрлэх тогтоол, хяналтын шатны шүүхийн магадлалд ЭБШ ажиллагаанд оролцогчдоос гаргасан гомдлыг Дээд шүүхэд явуулж хянуулна.

2/ Цаашид давж заалдах шатны шүүхийн магадлалд зөвхөн давж заалдах эрх бүхий оролцогчид гомдол гаргах эрхтэй тул тэднээс бусад иргэд, аж ахуйн нэгж, байгууллагын гомдлыг хүлээн авах хуулийн үндэслэлгүй болно.

3/ Түүнчлэн 1994 оны 7-р сарын 1-ний өдрөөс хойш гарсан "таслан шийдвэрлэх тогтоол"-д давж заалдах хугацаагүй учир ийм эрүүгийн хэргийг аймаг, нийслэлийн давж заалдах шатны шүүх заавал хянан шийдвэрлэсний дараа Дээд шүүх хянана.

Төл. "Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай" хуулийг хэрэглэж байгаа шүүхийн практикийг судалж, ЭБШ хуулийг нэг мөр ойлгон, зөв хэрэглэх талаар гарсан Дээд шүүхийн тайлбаруудыг 1994 оны III улиралд багтаан шанзчлэх арга хэмжээ авахыг Дээд шүүхийн шүүгч Д. Алтангэрэл, Ч. Ганбат нарт даалгасугай.

Ерөнхий шүүгч

Д. Дэмбэрэлцэрэн

Шүүгч

Ч. Ганбат

СЭТГҮҮЛИЙН ЗӨВЛӨЛ:

Брөнхий эрхлэгч	Н.Ринчидорж
Нарийн бичгийн дарга	Сав. Жаргалсайхан
Гишүүд	Т.Басансүрэн Ч.Бавуу

Техник редактор	Т. Сарантуяа
Уншиж хянасан	Сав. Жаргалсайхан Б. Янжинлхам

Үйлдвэрт шилжүүлсэн 1994 оны 10-р сарын 11-нд. Өрөлтөд 1994 оны 10-р сарын 14-нд. Хэвлэлтэд 1994 оны 11-р сарын 8-нд. Цаасны хэмжээ 60х90/16. Хэвлэлийн хуудас 5,5. хэвлэсэн тоо 3410 ширхэг.

Засгийн газрын хэвлэх үйлдвэр